

OCHRONA WYDANIE SPECJALNE I BEZPIECZENSTWO OBIEKTÓW I BIZNESU

**NOWOCZESNE
TECHNOLOGIE
GWARANCJĄ SUKCESU
W OBIEKTACH
PENITENCJARNYCH**

Część II

ASCS

ADVANCED
SECURE
COMMUNICATION
SOLUTIONS

AXIS
COMMUNICATIONS

C&C
SOLUTION PARTNER

dialtech

Difin

DONIMET

ICS
POLSKA

IFTER

KŁOS

LYNX
ELECTRONICS

MINDMADE
WB GROUP

RCS
ENGINEERING

RT
COM

SAE

TVPRZEMYSŁOWA

urmet
MIWI

ZAMEK ASP 03

Zamek nawierzchniowy jednostronnie otwierany
z zatrząskiem (paniczny)

BEZPIECZEŃSTWO >>

NIEZAWODNOŚĆ >>

**GWARANCJA
JAKOŚCI >>**

Zamek ASP 03 nawierzchniowy jednostronnie otwierany przeznaczony do cel więziennych, krat przejściowych, furt więziennych, który znajduje zastosowanie w placówkach penitencjarnych. Posiada certyfikat IMP.

Szanowni Czytelnicy!

Właśnie otrzymaliście kolejny numer wydania specjalnego dotyczącego więziennictwa. Podobnie jak w poprzednim wydaniu, również w tym gwarantujemy Państwu ciekawą tematykę i wysoką jakość merytoryczną zawartych w nim artykułów.

W tym wydaniu numeru specjalnego „odwiedziliśmy” kolejny ośrodek szkolenia służby więziennej – tym razem w Suchej. Ośrodek ten położony jest w cichej i malowniczej okolicy i stanowi bardzo ważny punkt na penitencjarnej mapie Polski. Autorzy artykułu opisali historię powstania Ośrodka oraz jego dzisiejsze zadania i realizowane szkolenia.

Bardzo interesującym jest także artykuł poświęcony organizowaniu bezpiecznych i skutecznych konwojów. Autor przedstawia zagadnienia związane z środkami technicznymi wykorzystywanymi w czasie konwojów oraz zasadami bezpieczeństwa konwoju.

Pewnie każdy z nas chociaż raz zadał sobie pytanie dotyczące tego co się stanie, gdy wszystkie elektroniczne i elektryczne systemy bezpieczeństwa zastosowane w zakładzie karnym zawiodą? Z odpowiedzią na to pytanie spieszy artykuł „Więzienny Blackout – awaria systemów bezpieczeństwa” – zapraszam do lektury.

Jeśli zaś Drogi Czytelniku zainteresowany jesteś poziomem bezpieczeństwa w naszych więzieniach, chciałbyś poznać najnowsze statystyki dotyczące ilości ucieczek, samobójstw czy też napaści na funkcjonariuszy to sięgnij po artykuł pt: „Bezpieczeństwo jednostek penitencjarnych w Polsce”.

Stosowanie monitoringu wizyjnego w więzieniach czy aresztach to dziś praktycznie chleb powszedni. W artykule „(Nie)dobrze praktyki stosowania dozoru wizyjnego w służbie więziennej” autorzy szukają odpowiedzi na dwa postawione we wstępie do artykułu pytania:

„Jaką uzyskuje się poprawę sposobu ochrony poprzez stosowanie monitoringu – rzeczywistą czy pozorną?” oraz „Jak monitoring wpływa na poczucie bezpieczeństwa funkcjonariuszy – zwiększa je czy zmniejsza?”. Czy odpowiedzi zostały udzielone? – o tym przekonacie się sięgając po lekturę tego materiału.

Dodatek oferuje także artykuły z zakresu nowoczesnych rozwiązań w dziedzinie zabezpieczeń zarówno tych elektronicznych jak i mechanicznych. Przedstawiono w nich m.in. najnowsze rozwiązania dotyczące zamków do drzwi, urządzeń do kontroli i zapobiegania przemytom, zastosowania kamer nasobnych czy też zabezpieczeń poczty elektronicznej. Każdy z zamieszczonych na łamach Wydania Specjalnego OiB artykułów wzbudził we mnie ogromne zainteresowanie i ciekawość dlatego warto poświęcić im uwagę i wolny czas. Serdecznie zapraszam do lektury.

Robert Gabrysiak

Publikacja powstała we współpracy z:

4

OŚRODEK SZKOLENIA SŁUŻBY WIĘZIENNEJ W SUCHEJ – SZKOLENIE I EDUKACJA FUNKCJONARIUSZY SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

por. Emilia Michalska
kpt. Agnieszka Szatkowska mjr Paulina Ryś-Gonera

8

ZABEZPIECZENIA POCZTY ELEKTRONICZNEJ

mjr Grzegorz Data

10

ŚRODKI TECHNICZNE, PROCEDURY, KOMPETENCJE – ELEMENTY BEZPIECZEŃSTWA KONWOJU

mjr Tomasz Nawrocki

17

DIALTECH. SŁUCHAMY, TWORZYM, WDRAŻAMY

DIALTECH Spółka z o.o.

18

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY TELEFONII OSADZONYCH

mjr Michał Mudy

22

WIĘZIENNY „BLACKOUT” – AWARIA SYSTEMÓW BEZPIECZEŃSTWA

kpt. Grzegorz Sobiech

25

SPECJALIZOWANE ZAMKI I DRZWI DLA WIĘZIENICTWA

Kłos Nowoczesne Technologie Bankowe Sp. z o.o.

26

BEZPIECZEŃSTWO JEDNOSTEK PENITENCJARNYCH W POLSCE

mjr dr Paweł Łuszcz

30

TECHNOLOGIA W SŁUŻBIE... ZARZĄDZANIA

mjr Michał Mudy

34

KONTROLA OSÓB A ODPOWIEDZIALNOŚĆ FUNKCJONARIUSZA

mjr Dawid Rubiński

38

URZĄDZENIA DO KONTROLI I ZAPOBIEGANIA PRZEMYTOM

mjr mgr inż. Cezary Mecwaldowski

43

DEDYKOWANE ROZWIĄZANIA DLA OBIEKTÓW OCHRONY PENITENCJARNEJ SPEŁNIAJĄCE WYMAGANE NORMY

ICS Polska

44

(NIE)DOBRE PRAKTYKI STOSOWANIA DOZORU WIZYJNEGO W SŁUŻBIE WIĘZIENNEJ

mjr mgr inż. Cezary Mecwaldowski
dr Robert Poklek

Wydawca

Mediafachowe, ul. Wąski Jar 9
02-786 Warszawa, tel. +48 22 53 53 227

Prezes zarządu: **Katarzyna Polesińska**

Dyrektor wydawnicza

Joanna Jaworska
j.jaworska@euro-media.pl
tel. 606 911 070

Redakcja:

ul. Wąski Jar 9, 02-786 Warszawa
redakcja@ochrona-bezpieczenstwo.pl
www.ochrona-bezpieczenstwo.pl

Robert Gabrysiak

Redaktor prowadzący

redakcja@ochrona-bezpieczenstwo.pl
tel. 785 210 093

Lidia Tuchowska

Redaktor/Marketing iPR

tel. 604 995 466
l.tuchowska@ochrona-bezpieczenstwo.pl

Katarzyna Kalata-Kieblesz

Kierownik Działu Reklamy

tel. 604 588 851
k.kalata@ochrona-bezpieczenstwo.pl

Difin

51

SYSTEMY VMS, CZYLI JAK PODNIEŚĆ BEZPIECZEŃSTWO OBIEKTU NA NAJWYŻSZY POZIOM Z WYKORZYSTANIEM NAJNOWOCZĘSZEJSZYCH TECHNOLOGII

C&C Partners Sp. z o.o.

52

**ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE W JEDNOSTKACH
SŁUŻBY WIĘZIENNEJ WSPIERANE SYSTEMAMI
INFORMATYCZNYMI KLASY PSIM**
C&C Partners Sp. z o.o.

54

ZOBACZ WSZYSTKO, NIE PRZEGAP NICZEGO
KAMERY NASOBNE FIRMY HYTERA
RTcom

56

INTEGRACJA SYSTEMÓW BEZPIECZEŃSTWA PRZEZ IFTER EQU2

58

**ROZWIĄZANIA AXIS DLA ZWIĘKSZENIA
BEZPIECZEŃSTWA W ZAKŁADACH KARNYCH**
TVprzemyslowa sp. z o.o. s.k.

62

**ROZWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE W JEDNOSTKACH
PENITENCJARNYCH**
ASCS Sp. z o.o.

64

**URZĄDZENIA DO WYKRYWANIA TELEFONÓW
KOMÓRKOWYCH W ZAKŁADACH KARNYCH**
Lynx Electronics Limited

66

**ZABEZPIECZENIA TECHNICZNO-OCHRONNE
JEDNOSTEK PENITENCJARNYCH DRZWI DONIMET
DO CEL**
Donimet Bis Sp. z o.o.

68

BARIERY MIKROFALOWE SERII BM
RCS Engineering

70

**BARIERY MITECH® DOSKONAŁYM
ZABEZPIECZENIEM OBIEKTÓW
PENITENCJARNYCH**
Miwi Urmet Sp. z o.o.

72

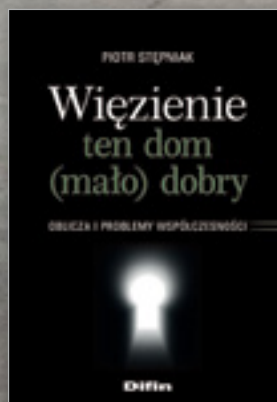
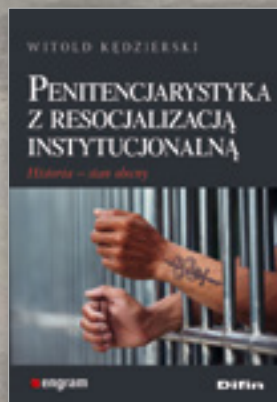
**NOWOCZESNA ŁĄCZNOŚĆ W SŁUŻBIE
PENITENCJARNEJ**
MindMade sp. z o.o.

74

**ZAPOBIEGANIE STRATOM I KRADZIEŻY
PRZEDMIOTÓW METALOWYCH**
SAE OiZ Sp. z o.o. Sp. j.

PSYCHOLOGIA PENITENCJARNA

OŚRODEK SZKOLENIA SŁUŻBY WIĘZIENNEJ W SUCHEJ

– SZKOLENIE I EDUKACJA FUNKCJONARIUSZY SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

Historia OSSW w Suchej

Od blisko 60 lat w urokliwy krajobraz Borów Tucholskich w naturalny sposób wpisuje się Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej w Suchej. Miejsce niezwykle, nasycone spokojem i mikroklimatem otaczających jej sosnowych lasów. Malowniczy, południowy krajobraz sąsiadujący z ośrodkiem, który wypełniają liczne jeziora i rzeki oraz wysoczyzny morenowe. Ośrodek położony jest z dala od codziennego gwaru i zgiełku – na porośniętym sośniną półwyspie, który okalają wody Zalewu Koronowskiego. Ośrodek początkowo powstał jako ośrodek czasowy dedykowany funkcjonariuszom Służby Więziennej. Na początku lat sześćdziesiątych

dwudziestego wieku powstał Zalew Koronowski, a wzdłuż szlaku wodnego na Brdzie zaczęła rozwijać się turystyka oraz tworzone ośrodki wczasowe. W wyniku rozmów ówczesnego Centralnego Więziennictwa w Bydgoszczy z Nadleśnictwem Zamrzenica przekazano Służbie Więziennej w dzierżawę obszar, na którym obecnie istnieje Ośrodek. W zamian za pozwolenie na użytkowanie gruntów i stworzenie możliwości zbudowania Ośrodka, w pobliskiej Zamrzenicy powstał Oddział Zewnętrzny, w którym zakwaterowani byli skazani zatrudnieni na rzecz Nadleśnictwa. Ośrodek powstał dzięki zaangażowaniu, pracy i życzliwości wielu ludzi. Większość środków finansowych potrzebnych na budowę pochodziła z wpłat funkcjonariuszy.

Uroczyste otwarcie Ośrodka, którego bazę stanowiło kilkanaście domków kempingowych, nastąpiło w 1963 r. Drewniane domki z biegiem lat zastępowane były przez budynki murowane, powstała też kuchnia i stołówka. Na początku lat siedemdziesiątych dwudziestego wieku powstał pawilon mieszkalny „Rybak”, a w roku 1978 do użytku oddano budynek „Łabędź”. Nieodłącznym elementem Ośrodka są malowniczo położona bosmanówka z przystanią żeglarską oraz moło zlokalizowane w południowej części cypla. W 1979 r. Ośrodek został przekształcony w Ośrodek Doskonalenia Kadr Służby Więziennej. 1 czerwca 2014 r. do Ośrodka Doskonalenia Kadr w Suchej, na mocy zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, włączono Oddział Zamiejscowy w Zwartowie.

Decyzją Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego Zbigniewa Ziobro – na mocy zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej – z dniem 1 marca 2019 r. Ośrodek Doskonalenia Kadr Służby Więziennej w Suchej został przekształcony w Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej.

Uroczystości i współpraca z innymi służbami mundurowymi

Przez ponad czterdzieści lat funkcjonowania kadra Ośrodka przeszkoliła setki tysięcy funkcjonariuszy i pracowników cywilnych, w ramach szkoleń wstępnych, szkoleń na pierwszy

„Edukacja to nie nauka faktów,
ale trenowanie umysłu
do samodzielnego myślenia”
– Albert Einstein

stopień podoficerski oraz licznych szkoleń doszkalających i specjalistycznych. Aktualnie główna działalność Ośrodka skierowana jest na szkolenie przyszłych podoficerów Służby Więziennej. Pierwsza promocja podoficerska miała miejsce w dniu 8 stycznia 2020 r. Od tego dnia odbyło się już kilka promocji, z których każda miała uroczysty charakter.

2 września 2021 r. w Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Suchej miała miejsce wyjątkowa, historyczna uroczystość. Tego dnia zgodnie z ceremoniałem Służby Więziennej odbyło się nadanie szkole sztandaru, który od tego dnia stał się reprezentacyjnym symbolem tego miejsca. Właśnie decyzja przekształcenia Ośrodka Doskonalenia Służby Więziennej w Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej w Suchej, stała się inspiracją do nadania sztandaru, a pomysłodawcą był Komendant płk Sławomir Paszkowski, który oddał temu miejscu wiele lat swojej ciężkiej pracy.

Ustanowienie sztandaru jest wyrazem uznania i akceptacji dla prowadzonego przez nas procesu dydaktycznego, który przyczynia się do osiągnięcia jednego z głównych celów Służby Więziennej jakim jest resocjalizacja, służba człowiekowi oraz Rzeczypospolitej, a także ochrony społeczeństwa przed sprawcami przestępstw. Sztandar jest znakiem najlepszych tradycji Służby Więziennej, służenia społeczeństwu oraz wierności ideałom praworządności i poszanowania godności jednostki ludzkiej, a także zaszczytnej ofiarnej i wiernej służby dla dobra Rzeczypospolitej Polskiej. Sztandar jest aktualnie używany podczas uroczystych obchodów świąt narodowych i państwowych, wręczania funkcjonariuszom nominacji na wyższe stopnie służbowe, wręczania orderów i odznaczeń oraz uroczystości o charakterze patriotycznym i religijnym, które odbywają się również na terenie naszego Ośrodka.

W Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Suchej mają również miejsce inne szkolenia oraz konferencje z udziałem zaprzyjaźnionych służb mundurowych (Policja, Straż Pożarna, Wojsko) i instytucji państwowych, których celem jest nawiązywanie wzajemnej współpracy, wymiana doświadczeń i szeroko pojęty rozwój kompetencji.

Działalność społeczna

Funkcjonariusze i pracownicy cywilni zatrudnieni w Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Suchej często inicjują wszelkiego rodzaju akcje charytatywne i prospołeczne, angażując w nie słuchaczy, którzy przebywają w danym czasie na terenie ośrodka. Cyklicznymi akcjami jest współpraca z Domami Dziecka, Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Schroniskami dla bezdomnych zwierząt. Kilka razy w roku funkcjonariusze i pracownicy Ośrodka aktywnie uczestniczą również w Akcji Honorowego Oddawania Krwi, podczas których dzielimy się tym co człowiek ma najcenniejszego, a czego nie da się wyprodukować w inny sposób.

Funkcjonariusze przebywający w ośrodku robią to w sposób bezinteresowny, nie tylko w ramach takich akcji, ale przy każdej możliwej okazji. Traktują to jako rodzaj posłannictwa, mając świadomość tego, że to ratuje życie i zdrowie ludzi.

Współpraca ze szkołami

W ramach propagowania patriotyzmu wśród młodzieży, funkcjonariusze Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej w Suchej, prowadzący na co dzień zajęcia w ramach szkolenia podoficerskiego i innych szkoleń, organizują zajęcia dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, podczas których mają oni możliwość poznania sposobu szkolenia funkcjonariuszy. Prezentowane są wybrane aspekty zachowań ochronnych stosowanych w jednostkach penitencjarnych. Uczniowie obserwują zajęcia z zakresu technik interwencji, samoobrony, użycia środków przymusu bezpośredniego takich jak kajdanki, pałka służbowa, cela zabezpieczająca. Mają również możliwość zapoznania się z jednostkami broni (broń szkoleniowa), które są na wyposażeniu jednostek penitencjarnych. Zwiedzają nowoczesną strzelnicę kontenerową, która jest na wyposażeniu Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej w Suchej. Ogólnie rzecz ujmując spotkania tego typu z dziećmi i młodzieżą mają na celu kształtowanie praworządnych i humanitarnych postaw wśród uczniów oraz kształtowanie uniwersalnych kompetencji społecznych, a w szczególności szacunku dla historii i dziedzictwa kulturowego Polski, symboli narodowych, tradycji oraz munduru. Poprzez przybliżenie im pracy w Służbie Więziennej przygotowujemy ich do ewentualnego zawodu funkcjonariusza w przyszłości.

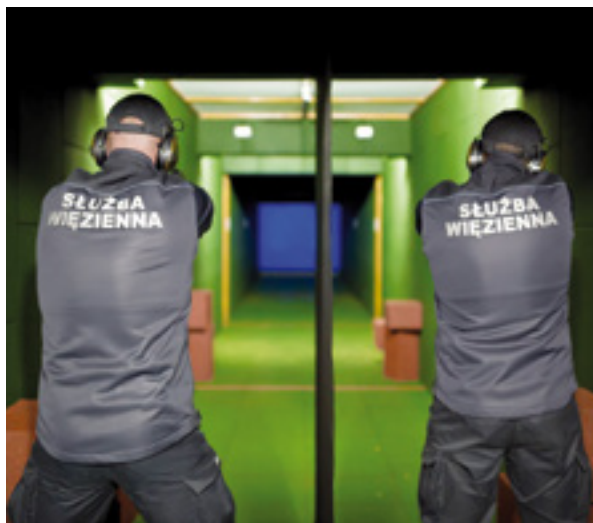
Szkolenia

Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej tworzy wyszkolona kadra, która składa się głównie z doświadczonych funkcjonariuszy Służby Więziennej, którzy zanim zajęli się działalnością edukacyjną pełnili służbę w bezpośrednim kontakcie z osobami pozbawionymi wolności. Ich specjalistyczne doświadczenie w wielu dziedzinach nauki pozwala w sposób sprawny organizować i prowadzić na co dzień szkolenia.

Jednym z najważniejszych szkoleń organizowanych przez OSSW w Suchej jest szkolenie zawodowe na pierwszy stopień podoficerski. Szkolenie realizowane jest w dwóch częściach: unitarnej i specjalizacyjnej. Część unitarna z uwagi na aktualną sytuację epidemiologiczną realizowana jest w formie wideokonferencji. Ma to na celu zminimalizowanie skutków pandemii i ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości szkoleń, gdyż podnoszenie kwalifikacji funkcjonariuszy ma fundamentalne znaczenie w realizacji ustawowych zadań Służby Więziennej.

Tematyka szkoleń obejmuje szereg interdyscyplinarnych dziedzin nauczania, które realizowane są w ramach aktualnie obowiązujących programów nauczania. Moduły tematyczne pomimo tego, że są odrębnymi zagadnieniami w konsekwencji tworzą jedną całość, która ma za zadanie profesjonalne i specjalistyczne przygotowanie funkcjonariusza do pracy w jednostce podstawowej jaką jest zakład karny bądź areszt śledczy. Słuchacze uczestniczą w zajęciach obejmujących między innymi następujące zagadnienia:

Zagadnienia bezpieczeństwa, podczas których oprócz teorii (aktualnie obowiązujące przepisy) kładziony jest rów-

niez duży nacisk na prawidłową realizację czynności profilaktycznych oraz zgodne z prawem użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego. Kolejne zagadnienia to zajęcia z samoobrony, podczas których szkolimy nie tylko z zakresu odpowiednich, dostosowanych technik obrony przed atakiem ale również zwracamy uwagę na istotę i utrzymanie odpowiedniej sprawności fizycznej wśród funkcjonariuszy. Szkolenie z zakresu techniki działań interwencyjnych, których celem jest rozwój umiejętności grupowego współdziałania w celu minimalizowania skutków zagrożeń jakie mogą wystąpić na terenie jednostki. Zagadnienia penitencjarne, które obejmują między innymi zagadnienia zawarte w kodeksie karnym wykonawczym oraz innych aktach prawnych regulujących szeroko pojętą resocjalizację osób pozbawionych wolności. Ważnym elementem tych zajęć na humanitarne i praworządne traktowanie osób pozbawionych wolności. Obszarem, który jest poruszany na zajęciach są również międzynarodowe standardy wykonywania kary pozbawienia wolności czy wiedza patriotyczno-historyczna. W toku szkolenia przewidziane są również zajęcia z psychologiem w temacie komunikacji, współpracy, sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych, których w tej służbie nie brakuje.

Kolejnym dużym modułem tematycznym są zagadnienia ewidencyjne, prawne, pragmatyka służbowa, zagadnienia kwatermistrzowskie, przepisy kancelaryjne, musztra, ratownictwo medyczne czy etyka zawodowa. Ogrom przekazywanej wiedzy może przytłaczać jednak wszechstronne wyszkolenie każdego funkcjonariusza jest dla nas priorytetem i gwarancją sprawnej realizacji powierzanych mu w przyszłości obowiązków służbowych.

Na koniec kilka słów na temat jednego z najważniejszych obszarów szkolenia każdego funkcjonariusza, a mianowicie o szkoleniu strzeleckim. Niezależnie jakie stanowisko funkcjonariusz zajmuje w służbie (czy to wychowawca, pielęgniarz czy oddziałowy) musi zostać przeszkolony z zakresu posługiwania się bronią palną, która pozostaje na wyposażeniu Służby Więziennej. Prowadzimy w tym celu zajęcia teoretyczne przy wykorzystaniu broni i amunicji szkolnej oraz zajęcia praktyczne, które odbywają się na nowoczesnej kontenerowej strzelnicy będącej na wyposażeniu Ośrodka.

Misją, która nam przyświeca w tym temacie jest nie tylko celne oddawanie strzałów ale przede wszystkim bezpieczne i rozważne posługiwanie się bronią oraz podnoszenie świadomości, iż jest to niebezpieczne narzędzie, które nieumiejętnie obsługiwane może wyrządzić wielką krzywdę.

Podczas pracy ze słuchaczami korzystamy nie tylko z materiałów i zasobów dostępnych na terenie ośrodka ale przede wszystkim z własnego niekiedy wieloletniego doświadczenia w pracy na pierwszej linii z osobami pozbawionymi wolności.

Reasumując nacisk kładziemy głównie na to aby zajęcia miały charakter jak najbardziej praktyczny, ponieważ wychodzimy z założenia, że człowiek dorosły uczy się przez doświadczenie. Zgodnie z tym jak powiedział Albert Einstein „Edukacja to nie nauka faktów, ale trenowanie umysłu do samodzielnego myślenia”, staramy się przede wszystkim przygotować przyjeżdżających do nas funkcjonariuszy do podejmowania samodzielných, racjonalnych decyzji, a także umiejętnego budowania zawodowego autorytetu.

Podsumowanie

Dzisiaj Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej w Suchej jest bardzo ważnym punktem na polskiej mapie penitencjarnej. To tu kształcą się funkcjonariuszy, którzy odpowiadają za bezpieczeństwo i ochronę społeczeństwa przed sprawcami przestępstw, a także prowadzą działalność mającą na celu resocjalizację skazanych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności powrócą na tony tego społeczeństwa. To dzięki zapleczu jakim dysponuje ośrodek w postaci obiektów dydaktyczno – sportowych, miasteczka treningowego, strzelnicy kontenerowej oraz obiektowi zaaranżowanemu na wzór jednostki penitencjarnej, który zawiera m.in. cele mieszkalne, celę zabezpieczającą i nowoczesne w pełni wyposażone stanowisko dowodzenia, słuchacze pod czujnym okiem wykładowców doskonalą swoje umiejętności i podnoszą kompetencje, aby jeszcze skuteczniej realizować powierzane im zadania.

por. Emilia Michalska
kpt. Agnieszka Szatkowska

ZABEZPIECZENIA POCZTY ELEKTRONICZNEJ

Według raportu Verizon Data Breach Investigations Report¹ oraz danych firmy Deloitte² wiadomości phishingowe odpowiadają za 9 na 10 cyberataków i choć 78% osób zdaje sobie sprawę, że nie należy klikać w link zawarty w podejrzanym e-mailu, cztery procent kliknie w daną kampanię phishingową. W świetle tych danych zabezpieczenie serwerów obsługujących pocztę elektroniczną staje się priorytetem. W marcu 2021 po odkryciu 4 poważnych luk w systemie pocztowym Microsoft Exchange ponad pięć tysięcy serwerów padło ofiarą cyberprzestępców. Luki wykorzystano około 10 grup APT.

¹ <https://www.verizon.com/business/resources/reports/dbir/>

² <https://www2.deloitte.com/my/en/pages/risk/articles/91-percent-of-all-cyber-attacks-begin-with-a-phishing-email-to-an-unexpected-victim.html>

Podstawowe rady zabezpieczenia serwera pocztowego to:

- Posiadanie drugiego wpisu MX w strefie DNS – dzięki temu możemy przełączyć ruch obsługujący pocztę w razie awarii głównego serwera pocztowego.
- Zabezpieczenie mechanizmu Relay – tak by nie stać się przekaźnikiem spamu i współodpowiedzialnym za kampanie hakerskie. Brak poprawnej konfiguracji tego parametru skutkuje także umieszczeniem naszej organizacji na czarnych listach baz spamatorów.
- Konieczne włączenie mechanizmu uwierzytelniania (login i hasło) przy wysyłaniu poczty.
- Korzystanie z mechanizmów Reverse DNS tak by zablokować fałszywych nadawców podszywających się pod inne organizacje. Po aktywacji wyszukiwania wstecznego DNS serwer SMTP weryfikuje, czy adres IP nadawców jest zgodny zarówno z nazwą hosta, jak i nazwą domeny,

które zostały przesłane przez klienta SMTP w poleceniu EHLO/HELO.

- Użycie mechanizmu SPF. Sender Policy Framework to mechanizm zapobiegający sfalszowaniu adresów nadawców. Każdorazowe sprawdzenie rekordu SPF zapewnia, że właściwy serwer pocztowy wysłał do nas wiadomość. Wskazane jest również wdrożenie podobnych mechanizmów DKIM (DomainKeys Identified Mail) oraz DMARC (Domain-based Message Authentication Reporting & Conformance).
- Korzystanie z zewnętrznych organizacji walczących ze spamem i nadużyciami związanymi z pocztą elektroniczną – DNS Blacklist. Sprawdzenie czy domena nadawcy lub adres IP są znane serwerom DNSBL na całym świecie (np. abuse.ch, spamhaus, itp.), znacznie zmniejszy ilość otrzymywanego spamu. Warto także budować własną czarną listę nadawców atakujących nas a jeszcze nie zgłoszoną do ogólnosiwiatowych baz.
- Użycie SURBL (Spam URI Real-time Black List), aby zablokować złośliwe identyfikatory URI. To również metoda wykrywania spamu, podobna do DNSBL. Polega na sprawdzeniu listy identyfikatorów URI, które pojawiały się w niechcianych wiadomościach.
- Ograniczenie liczby obsługiwanych jednoczesnych połączeń z serwerem SMTP aby zapobiec atakowi DoS lub DDoS. Pomocne jest także wdrożenie mechanizmu tarpit który to wprowadza opóźnienie przy komunikacji z serwerem (serwery automatycznie wysyłające spam nie będą czekać na komunikację). Główne parametry używane do obsługi limitów połączeń to: całkowita liczba połączeń, całkowita liczba jednoczesnych połączeń a także maksymalna szybkość połączeń. Utrzymanie optymalnych wartości tych parametrów na pewno będzie wymagało strojenia do wartości optymalnych.
- Uruchomienie szyfrowanego uwierzytelniania TLS dla połączeń dla protokołów IMAP oraz POP3. Pierwotnie te protokoły nie były zaprojektowane do zapewnienia prywatności, przesyłanie haseł i loginów odbywało się

otwartym tekstem. Warto także zapewnić w pełni szyfrowany ruch dla protokołów pocztowych z wykorzystaniem protokołu SSL.

Dodatkowo należy pamiętać o:

- Częstej aktualizacji serwera pocztowego oraz śledzeniu baz podatności i biuletynów bezpieczeństwa.
- Utwardzeniu systemu operacyjnego na którym zainstalowany jest serwer pocztowy.
- Użyciu dodatkowego antywirusa oraz narzędzi wspomagających zabezpieczenie serwera pocztowego.
- Wdrożeniu firewalli a także zabezpieczeniu sieci, w której pracuje serwer.
- Bieżącemu monitorowaniu wydajności serwera. Dostępnych jest wiele narzędzi do monitorowania wydajności serwerów pocztowych. Zazwyczaj są one skonfigurowane z czujnikami wykrywającymi nieprawidłowe warunki. Odbywa się to poprzez ustawienie wartości progowych dla różnych parametrów i wyzwalanie alertów w przypadku przekroczenia tych wartości. Czujniki można skonfigurować do monitorowania skrzynek pocztowych, baz danych, kopii zapasowych, kolejek e-mail i innych funkcji poczty e-mail.
- Ograniczeniu dostępu administracyjnego dla niezbędnej ilości osób, a przy logowaniu zdalnym zapewnieniu uwierzytelniania wieloskładnikowego.

Nigdzie na świecie nie istnieją całkowicie bezpieczne systemy pocztowe. Jednak ciągłe monitorowanie, strojenie i reagowanie na drobne nawet zdarzenia pomaga zapobiegać większym incydentom.

mjr Grzegorz Data

specjalista ds. informatyki i łączności
OISW w Rzeszowie

ŚRODKI TECHNICZNE, PROCEDURY, KOMPETENCJE – ELEMENTY BEZPIECZEŃSTWA KONWOJU

O skuteczności funkcjonariuszy decydują ich kompetencje, rodzaj i sprawność środków technicznych, którymi się posługują oraz nieskomplikowane, zrozumiałe procedury. Różnorodność środków technicznych wymaga zawodowego przygotowania funkcjonariuszy w zakresie odrębnego posługiwania się każdym z nich, zgodnie z przeznaczeniem. Uaktualnianie wiedzy i utrwalanie umiejętności wzbogaca warsztat funkcjonariusza, świadomość użytkowników, co podnosi poziom bezpieczeństwa niezależnie od okoliczności wykonywanych zadań służbowych.

Środki techniczne stosowane w Służbie Więziennej to wszelkie środki dopuszczone prawem umożliwiające lub ułatwiające funkcjonariuszom realizację zadań ustawowych. Stanowią ogół zasobów materialnych, kompleksowo służących ochronie obiektowej jednostek organizacyjnych oraz indywidualnej funkcjonariuszy w czasie wykonywania zadań służbowych w obrębie więzienia i poza nim.

Czynności podejmowane przez funkcjonariuszy Służby Więziennej w zakresie ochrony poza terenem więzienia są związane głównie z konwojowaniem.

Art. 4 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej określa zakres konwojowania jednak ze względu na specyfikę służby tylko niektóre dotyczą Więziennictwa, zatem:

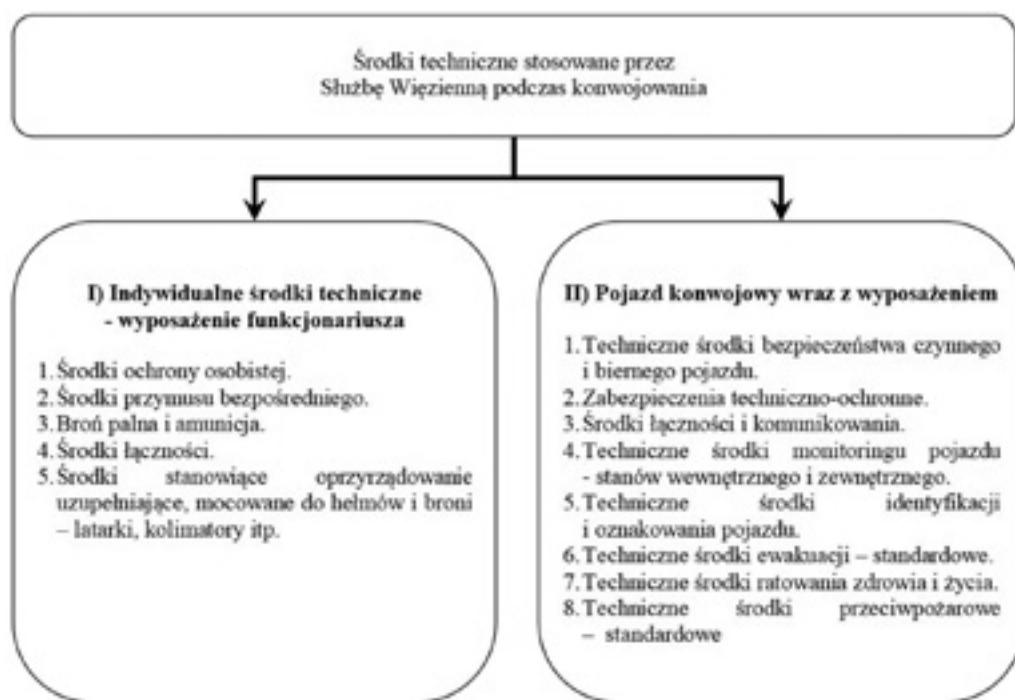
Art. 4. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

(...)

3) konwoju – należy przez to rozumieć przemieszczanie osób lub mienia, w tym:

a) osób pobranych z zakładu karnego, aresztu śledczego,(...)

Schemat 1. Środki techniczne stosowane przez Służbę Więzienną podczas konwojowania – podział ogólny

Źródło: opracowanie autora.

d) broni, amunicji, (...)

g) dokumentów lub materiałów zawierających informacje niejawne, oraz zespół czynności realizowanych w związku z tym przemieszczaniem przez uprawnionego do używania lub wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej¹;

Przemieszczanie osób pozbawionych wolności jest zadaniem niebezpiecznym i najbardziej złożonym proceduralnie. Wymóg przemieszczenia tych osób opiera się na dwóch formach konwojowania – zmotoryzowanej i pieszej, niekiedy łączonych ze sobą.

Najczęstszym powodem organizowania konwoju jest konieczność:

- zmiany jednostki penitencjarnej (np. w związku z rozmieszczeniem osób skazanych prawomocnym wyrokiem lub uczestnictwem w sprawie osób tymczasowo aresztowanych),
- przewiezienia do miejsc i placówek użyteczności publicznej (np. w celu odbycia konsultacji lub zabiegów medycznych; uczestnictwa w uroczystościach pogrzebowych).

Przyjęty przez autora podział środków technicznych, stosowanych w Służbie Więziennej podczas konwojowania osób pozbawionych wolności, przedstawia schemat nr 1.

Grupa I. Indywidualne środki techniczne – wyposażenie funkcjonariusza.

1. Środki ochrony osobistej.

- a) środki ochrony zdrowia zabezpieczające przed czynnikami biologicznymi lub chemicznymi, w szczególności:

- środki techniczne ochraniające drogi oddechowe oraz twarz (maski przeciwgazowe z filtropochłaniaczem);

- b) środki ochrony zabezpieczające ciało przed urazami spowodowanymi uderzeniem lub pchnięciem tępym albo ostrym przedmiotem, w szczególności:

- gogle ochronne (chroniące narząd wzroku przed uderzeniem drobnych przedmiotów np. łuski naboju itp. oraz działaniem gazów prochowych);
- kamizelki uniwersalne ochraniające korpus między innymi przed uderzeniem ostrym przedmiotem;

- c) środki ochrony zabezpieczające ciało przed działaniem balistycznym, w szczególności:

- kamizelki kuloodporne chroniące przed pociskami, miotanymi z dwóch rodzajów broni palnej to jest pistoletowymi albo karabinowymi;
- hełm balistyczny kevlarowy z możliwością dopięcia kuloodpornej przyłbicy;
- hełm balistyczny kompozytowy;

2. Środki przymusu bezpośredniego używane lub wykorzystywane w przypadku podjęcia koniecznych działań, zapewniających bezpieczeństwo konwoju lub doprowadzenia, w szczególności:

- kajdanki (zakładane na ręce, zakładane na nogi oraz zespolone – zakładane na ręce i nogi);
- pałka służbowa;
- pociski niepenetracyjne miotane z broni palnej;
- chemiczne środki obezwładniające;
- przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, kartridże do tych przedmiotów.

¹ Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej art.4

Zdj. 1. Przykład indywidualnych środków technicznych
Źródło: archiwum autora.

3. Broń palna i amunicja.

- broń palna (karabinki, pistolety maszynowe, pistolety i rewolwery, strzelby powtarzalne);
- amunicja do broni palnej.

4. Środki łączności – radiotelefony noszone i samochodowe, telefony komórkowe wraz z akcesoriami (mikrofonogłośniki, zestawy słuchawkowo-mikrofonowe, zestawy podhełmowe, zestawy antenowe, ładowarki i tp.).

5. Środki stanowiące oprzyrządowanie uzupełniające, mocowane do hełmów kompozytowych albo do broni – latarki, kolimatory itp.

Niektóre z wymienionych indywidualnych środków technicznych stanowią uzbrojenie Służby Więziennej, do którego należą: broń palna; broń specjalna; amunicja do tych rodzajów broni; miotacze gazu obojętniającego; przedmioty przeznaczone do obojętniania osób za pomocą energii elektrycznej; kartridże do tych przedmiotów. Natomiast w charakterze środków ochrony, dopuszczone zostały między innymi: kajdanki; pasy obojętniające; pałki służbowe; osłony balistyczne; kamizelki i rękawice ochronne; maski przeciwgazowe oraz odzież ochronna przed skażeniami; sprzęt optyczny².

² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie uzbrojenia Służby Więziennej oraz rodzajów broni i środków ochrony stosowanych przez funkcjonariuszy w czasie pełnienia obowiązków służbowych oraz zmieniające to rozporządzenie, Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2020 r.

Ustawodawca dopuszcza prewencyjne stosowanie niektórych środków technicznych wymienionych w katalogu środków przymusu bezpośredniego – kajdanki, pas obojętniający, kask zabezpieczający, celem zapobieżenia ucieczki osoby konwojowanej (...) a także w celu zapobieżenia objawom agresji lub autoagresji³.

Grupa II. Pojazd konwojowy wraz z wyposażeniem⁴

1. Techniczne środki bezpieczeństwa czynnego i biernego pojazdu. Systemy bezpieczeństwa czynnego w samochodzie to rozwiązania techniczne mające zapobiegać wypadkom – pomagające kierowcom jeździć bezpiecznie, również naprawiać popełnione przez nich na drodze błędy⁵. Należą do niego: ABS – system wspomagania hamowania; ESP – elektroniczny system kontroli trakcji; czujniki parkowania i kamera cofania wraz z sygnalizatorem wizualnym i akustycznym. Sygnalizator akustyczny słyszalny w kabinie pojazdu oraz na zewnątrz pojazdu podczas manewru cofania. Kamera cofania umożliwia obserwację przestrzeni znajdującej się z tyłu pojazdu bez konieczności włączenia biegu wstecznego; regulator prędkości (tempomat); wspomaganie kierownicy; łańcuchy śniegowe (wirujące podrzutowe na koła, uruchamiane przyciskiem z kabiny kierowcy)⁶. **Bezpieczeństwo bierne to rozwiązania techniczne pomagające przeżyć wypadek, gdy już do niego dojdzie.**⁷ W skład wchodzi: poduszki powietrzne; pasy bezpieczeństwa trzypunktowe z napiętnaczami pirotechnicznymi lub bezwładnościowe i dwupunktowe bezwładnościowe dla osób konwojowanych.

2. Zabezpieczenia techniczno-ochronne zewnętrzne i wewnętrzne. Zewnętrzne np. metalowa siatka drobnooczekowa; osłony akumulatorów i zbiorników na paliwo. Wewnętrzne takie jak: metalowe okratowania o wysokiej wytrzymałości, montowane w sposób trwały do elementów konstrukcyjnych nadwozia; wygrozdzenia z płyty pleksiglas, udaroodporne, trudno zapalne, montowane do ram i krat (od strony przedziału osób konwojowanych); kratowane drzwi wewnętrzne tych przegród z „okienkami podawczymi” zamykanym na klucz; manualne rygle oraz zasuwki blokowane w podłodze i suficie; zamki z kluczem mechanicznym; automatyczne blokady drzwi; zabezpieczenia przed uszkodzeniem mechanicznym punktów świetlnych, środków komunikacji i monitoringu znajdujących się w przedziale osób konwojowanych.

3. Środki łączności i komunikowania – radiostacja; urządzenie do rozgłaszania komunikatów z kabiny kierowcy na zewnątrz pojazdu; interkom – umożliwiający przekazywanie komunikatów głosowych przez dowódcę konwoju z kabiny kierowcy dla funkcjonariuszy przebywają-

³ Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, art. 13 ust 1.

⁴ Zestawienie środków technicznych II grupy opracowane zostało na podstawie Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) przygotowanej przez CZSW

⁵ T. Talarczyk, *Technika i taktyka jazdy samochodem*, wyd. Liwona, Warszawa 2017, s. 12

⁶ Urządzenie montowane w podwoziu pojazdów ciężarowych używanych do celów specjalnych.

⁷ Ibidem, s. 14

cych w tylnej części pojazdu oraz zwrotne otrzymywanie informacji również w formie zapewniającej poufność. Interkom pozwala na przekazywanie komunikatów z kabiny kierowcy do osób konwojowanych.

4. **Techniczne środki monitoringu pojazdu** – monitorowania stanu wewnętrznego: kontrolki otwarcia i zamknięcia otworów drzwiowych; podgląd wszystkich przewożonych osób również w trybie nocnym wraz z rejestracją obrazu na nośnikach pamięci do 7 dni/dób; monitorowania stanu zewnętrznego: szerokokątne kamery IP zamontowane z przodu, po bokach i z tyłu pojazdu
5. **Techniczne środki identyfikacji i oznakowania pojazdu** – sygnalizacja świetlna i dźwiękowa uprzywilejowania pojazdów: wysyłająca światło błyskowe w kolorze niebieskim lub niebieskim równocześnie z czerwonym oraz sygnały dźwiękowe o zmiennych tonach „Le-on”, „Wilk”, „Pies” (Hi-lo, Yelp, Wail) a także sygnału dźwiękowego AIR-HORN emitowanych z dwóch głośników o mocy 100 W; wszystkie lampy ostrzegawcze umieszczone na pojeździe mogą zostać uruchomione jednocześnie w trybie pracy nocnej. Sterowanie oświetleniem i dźwiękami odbywa się przy użyciu manipulatora umieszczonego we wnętrzu pojazdu; reflektor dalekosiężny (szerperacz); pomocnicze lampy LED w kolorze białym z możliwością niezależnego załączenia z każdej strony pojazdu.
6. **Techniczne środki ewakuacji** – właz dachowy lub szyberdach (zlokalizowany w przedziale kierującego pojazdem lub konwojentów) posiadające funkcje wyjścia awaryjnego odpowiednio zabezpieczone przed nieuprawnionym wydostaniem się z przedziału; urządzenie do wybijania szyb z zintegrowanym urządzeniem do cięcia pasów.
7. **Techniczne środki ratowania zdrowia i życia** – składane nosze, AED, staza taktyczna itp.
8. **Techniczne środki przeciwpożarowe** – gaśnica typu ABC, koc gaśniczy.

Pojazd konwojowy Służby Więziennej to używany do celów specjalnych pojazd samochodowy, przystosowany w sposób szczególny do przewozu osoby lub osób pozbawionych wolności wraz z uzbrojonymi konwojentami, dowódcą konwoju oraz kierującym tym pojazdem⁸.

Występują dwie podstawowe konstrukcje pojazdów specjalnych: 1 – wykonany w oparciu o zabudowę kontenerową, zamontowaną na podwoziu samochodu ciężarowego; 2 – typu Van (furgon). W zależności od modelu, pojazdy posiadają również: wydzielone przestrzenie na bagaż osób konwojowanych; różnej wielkości schowki na depozyty i akta, zamykane na klucz; stojaki na broń konwojentów.

Wymienione środki techniczne obu zbiorów są dobieierane w związku z celem konwoju. Indywidualne środki techniczne to środki przydzielone użytkownikowi z warunkowym dysponowaniem nimi przez pozostałych funkcjonariuszy grupy konwojowej⁹. Natomiast każdy środek technicz-

ny, wymieniony w drugim zbiorze, to wyposażenie pojazdu konwojowego wymagane według podstawy wyjazdu.

Oba zbiory technicznych środków, stosowanych podczas konwoju, pozostają w dyspozycji wyznaczonych funkcjonariuszy – uprawnionych do ich stosowania, tym samym stanowią wspólnie ogniwa czynności konwojowania.

Zdj. 2 Przykład zabezpieczeń technicznych w pojeździe konwojowym
Źródło: archiwum autora.

Zdj. 3. Przykład środków łączności i sygnalizacji w pojeździe konwojowym
Źródło: archiwum autora.

⁸ Definicja opracowana na podstawie Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ), znak sprawy: 7/18/TK, s. 1

⁹ Autor jest współinicjatorem zmian przepisów w zakresie uprawnień użytkowników uzbrojenia w Służbie Więziennej podczas konwojowania. Jak podają Tomasz Nawrocki i Arkadiusz Dratwa przygotowana przez nich dla CZSW propozycja zmian zezwala funkcjonariuszom realizującym konwój na odbieranie, przejmowanie lub przekazywanie uzbrojenia w tym broni palnej między sobą jeżeli jest to konieczne ze względu na bezpieczeństwo konwoju.

Równoważenie wymienionych ogniw rozpoczyna się na etapie planowania i organizowania konwoju – wyznaczania celu. Wymaga doboru sił i środków zgodnych z kompetencjami funkcjonariuszy i przyjętymi procedurami.

§ 83.

1. Dyrektor albo osoba przez niego upoważniona wyznacza skład konwoju oraz podejmuje decyzję o jego uzbrojeniu i wyposażeniu.

2. Wyposażenie i uzbrojenie ustala się w zależności od warunków i trasy konwojowania, odległości do miejsca przeznaczenia, a także liczby osadzonych oraz ich zagrożenia dla bezpieczeństwa realizowanego konwojowania¹⁰.

Wszystkie ogniwa wyznaczają poziom bezpieczeństwa i decydują o jego utrzymaniu w trakcie wykonywanych czynności związanych z konwojowaniem. Pożądanym warunkiem jest by żadne z nich nie wykazywało deficytu¹¹ lub przeciążenia¹², ponieważ mogłoby to doprowadzić do przerwania łańcucha podejmowanych czynności. W tym aspekcie powiedzenie, że: *łańcuch jest tak mocny jak jego najłabsze ogniwo*, należy traktować dosłownie.

Proceduralne spoiwo

Analizując odrębnie ogniwa, podkreślenia wymaga fakt, że: *każde ogniwo jest najłabsze w miejscu łączenia*. W przedstawionym modelu graficznym funkcję łączenia (zaznaczone wektorami w kolorze czarnym) każdego ogniwa spełniają procedury. **Procedura** jest to ustalony sposób prowadzenia działania lub procesu. Procedury mogą być udokumentowane lub nie. Jest to również sposób postępowania, przepis obejmujący tryb przeprowadzania oraz załatwiania jakiejś sprawy, badania, oceny. Procedurą możemy nazwać również ustalony sposób postępowania w jakiejś dziedzinie obejmujący

jący mniej lub bardziej ściśle określone kolejne kroki¹³. Jak podaje dr J. Stelmach, procedura jest dokumentem opisującym etapy danego procesu, w tym wykorzystywane metody i materiały oraz oczekiwany stan końcowy. Jest szczegółowa i dostosowana do określonego środowiska i możliwości indywidualnych¹⁴. Właśnie w oparciu o procedurę dokonywane powinny być między innymi: A) dobór funkcjonariuszy do składu osobowego konwoju z wyznaczeniem funkcji i wskazaniem zakresu działań; B) dobór indywidualnych środków technicznych z przydzieleniem ich funkcjonariuszom i wskazaniami odstępstw w stosowaniu; C) dobór pojazdu/pojazdów do realizowania konwoju ze wskazaniem rodzaju działań w sytuacji powstałej w czasie przejazdu.

Tworząc procedury należy uwzględnić jakość zasobów, którymi się dysponuje. Równie ważne jest aby proceduralnie umożliwić konwojentom samodzielne dostosowanie się do zmiennych warunków otoczenia. Samodzielność nie oznacza jednak dowolności, musi pozostawać w zgodzie z obowiązującym prawem. Natomiast zmienne warunki otoczenia dotyczą stanów lub sytuacji: nowych; nieprzewidywanych; nagłych, które kreują potrzebę zmiany działania.

Kompetencje i taktyka a zagrożenia

Dominującym ogniwem w schemacie (rys. 1) są kompetencje funkcjonariusza. W zakresie kompetencji literatura wyróżnia między innymi: k. personalne, k. społeczne i k. zawodowe. Przy czym wszystkie trzy rzutują na indywidualną jakość pracy funkcjonariusza i dalej na jakość pracy funkcjonariuszy w zespole¹⁵ np. grupy konwojowej.

Kompetencja jest cechą człowieka, pozwalającą mu na bycie wydajnym. Jest niejednolita. Łączy w sobie techniczne *know-how*, zachowania postawy, umiejętności miękkie itp.¹⁶.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2016 r. w sprawie ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej

¹¹ Przykładem deficytu jest: a) wyposażenie konwojentów w niepełne lub niekompletne środki techniczne, b) wyposażenie konwojentów w uszkodzone lub niesprawne środki techniczne, c) deficyt kompetencji.

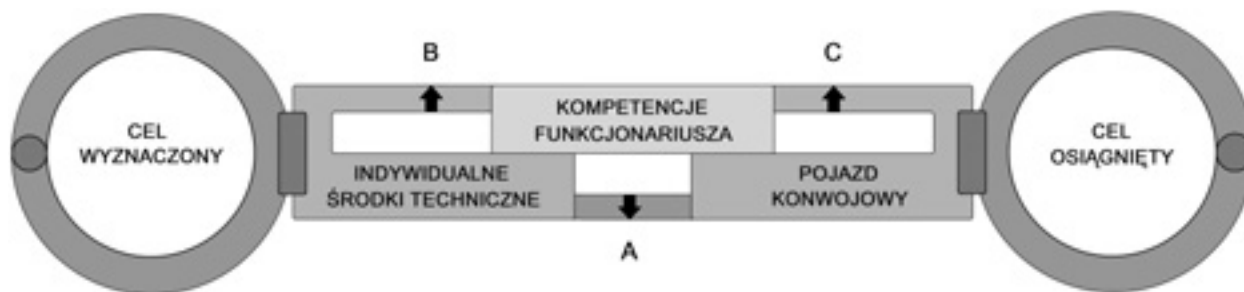
¹² Przeciążenie powstaje w wyniku: a) przydzielenia nadmiaru środków technicznych konwojentowi, b) rozszerzenia zakresu zleconych czynności i obowiązków, przewyższających kompetencje lub przygotowanie psychofizyczne konwojenta. Przeciążenie może nastąpić gdy konwojent ubrany w ciężką i sztywną kamizelkę ochronną wystawiony jest przez wiele godzin służby na oddziaływanie podwyższonej temperatury, panującej w pomieszczeniach zamkniętych np. podczas pilnowania osób w sali chorych. Objawem przeciążenia jest wtedy chroniczne odczuwanie dyskomfortu fizycznego oraz reakcja organizmu np. pocenie się, duszność lub ogólne osłabienie.

¹³ J. Stelmach, *Reagowanie na zamachy. Dobre praktyki i rekomendacje*, wyd. Difin, Warszawa 2021, s. 70, za *Encyklopedia zarządzania*, hasło „procedura”, <https://mfiles.pl/pl/index.php/Procedura> [dostęp: 29.03.2021]

¹⁴ T. Łukaszeński w rozmowie z dr J. Stelmach, *Jak reagować na zamachy? Dobre praktyki i rekomendacje eksperta*, SPECJAL OPS. Magazyn Ludzi Akcji, Nr 4 (71) 2021, s. 56

¹⁵ Jak podaje A. Krajewska, **zespół** (we współpracy) – formalna grupa osób, która ma wspólny jednolity cel. Członkowie działają na podstawie wspólnie ustalonych zasad, motywują i inspirować się nawzajem. Każdy z członków zespołu pełni określoną rolę, wykonuje powierzone mu zadania w oparciu o własne kompetencje, odpowiada za wspólny efekt., *Kompetencje personalne i społeczne.*, Wydawnictwo Ekonomik – Jacek Musiałkiewicz, Warszawa 2019, s. 148

¹⁶ J. Lamri, *Kompetencje XXI wieku.*, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2021, s. 94

Rys. 1. Standard R.O.C.K – Równoważenie Ogniw Czynności Konwojowania

Źródło: opracowanie autora.

Umiejętności, które nabywamy poprzez naukę i doświadczenie to kompetencje techniczne. Kompetencje te pozwalają nam zarządzać znanymi lub nowymi sytuacjami dzięki procesom, które już opanowaliśmy¹⁷. Zwłaszcza w sytuacjach nowych, niestandardowych obszar kompetencyjny funkcjonariuszy będzie stanowić przeciwwagę, decydując o powodzeniu lub niepowodzeniu działań. Zatem, kompetencje techniczne funkcjonariuszy powinny obejmować również umiejętność np. kreatywnego posługiwania się przydzielonymi środkami technicznymi. Ta elastyczność to z kolei wartość dodana taktyki, przydatna w reagowaniu na sytuacje kryzysowe. **Taktyka** oznacza metodyczne stosowanie przez podmiot (osobę lub zespół osób), zbioru technik manualnych, środków technicznych oraz zwierząt, adekwatnie do okoliczności zaistniałego zagrożenia w celu uniknięcia, zwalczania lub zapobieżenia eskalacji tego zagrożenia¹⁸. Taktyka może być realizowana w charakterze działań prewencyjnych np. w zakresie ochrony, jak też interwencyjnych np. w zakresie obrony, poszukiwań i ratownictwa. Swoje zróżnicowanie wykazuje również ze względu na okoliczności wykonywanego konwoju, które obejmują: formę zmotoryzowaną/pieszą, porę doby, czas przejazdu/przejścia, strefy przejazdu (miejska, podmiejska, pozamiejska), miejsce docelowe (budynki i ich pomieszczenia – przestrzeń zamknięta np. w szpitalach albo teren przyległy do budynków – przestrzeń otwarta np. cmentarze), liczbę konwojowanych osób.

Jak podają T. Nawrocki i G. Kasprzykowski, okoliczności te generują ryzyko powstania bezpośredniego **zagrożenia**. Jednocześnie wskazują, że źródłami niebezpieczeństw mogą być:

- zachowania i działania innych osób np. uczestników ruchu lub osób znajdujących się w rejonie wykonywania czynności konwojowania pieszego np. wewnątrz budynku placówki służby zdrowia w tym napaść na konwój;
- zachowania i działania osoby konwojowanej, które polegają na: zakłócaniu porządku i spokoju; niszczeniu mienia; wszczynaniu bójki; dokonaniu samouszkodzenia; podjęciu próby samobójczej; podjęciu próby ucieczki lub dokonaniu ucieczki;
- niewłaściwy dobór składu osobowego konwoju to znaczy osób nieposiadających wystarczających kompetencji do wykonywania konwoju w tym brak dostatecznej znajomości lub wprawy w posługiwaniu się technicznymi środkami;
- nagła niedyspozycja zdrowotna kierującego pojazdem albo konwojentów lub osoby konwojowanej w związku z nagłym ujawnieniem się choroby i pogorszeniem stanu zdrowia;
- obciążenie psychofizyczne w związku z wykonywanymi czynnościami;
- niekorzystne warunki drogowe np. stan nawierzchni oraz pogodowe np. opady atmosferyczne;
- awaria techniczna pojazdu konwojowego, która może prowadzić do zdarzenia drogowego np. kolizji drogowej, wypadku drogowego, katastrofy komunikacyjnej;
- niekontrolowane przemieszczanie się zwierząt;
- strefa działań objęta wymogiem izolacji ze względu na ryzyko zakażenia lub zarażenia.

Przemieszczanie się pojazdem konwojowym daje poczucie względnego bezpieczeństwa, które obniża się wraz z wymuszonym zatrzymaniem auta lub planowanym postojem. Konieczność wyjścia z pojazdu wzmacnia poczucie ryzyka i realność zagrożeń. Forma konwojowania pieszego naraża funkcjonariuszy najbardziej na bezpośrednią konfrontację fizyczną ze strony osób trzecich. W takim przypadku zwalczanie agresji fizycznej polegać będzie w szczególności na stosowaniu technik:

1. Techniki obrony – bezzwłoczne działanie pojedynczego funkcjonariusza albo grupy funkcjonariuszy, polegające na taktycznym zatrzymaniu lub odparciu natarcia albo napaści przeciwnika, stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia funkcjonariusza albo innej osoby.
2. Techniki ataku – bezzwłoczne działanie pojedynczego funkcjonariusza albo grupy funkcjonariuszy, polegające na taktycznym przełamaniu oporu przeciwnika, którego zachowanie lub czynności zagrażają życiu lub zdrowiu funkcjonariusza albo innej osoby, bądź wskazują na możliwość powstania takiego zagrożenia względem tych osób.
3. Techniki obezwładnienia – taktyczne pozbawienie swobody ruchów lub spowodowanie odwracalnej, krótkotrwałej dysfunkcji kończyn lub zmysłów w celu wyeliminowania zagrożenia ze strony osoby lub zwierzęcia lub przełamania oporu osoby niepodporządkowującej się poleceniom wydawanym na podstawie prawa.
4. Techniki transportowe – stosowane w celu przemieszczenia (przeprowadzenie, przeniesienie) osoby w pożądane miejsce lub w pożądanym kierunku. W zależności od poziomu oporu stawianego przez osobę transportowaną, chwytów mogą być stosowane w formie ograniczających lub blokujących swobodę ruchu przy pomocy dźwigni na stawy kończyn¹⁹.

Wszystkie cztery definicje wpisują się w ogólną definicję taktyki.

¹⁹ Definicje: 1) technik obrony, 2) technik ataku, 3) technik obezwładnienia, 4) technik transportowych, zostały opracowane w roku 2012 przez wykładowców Centralnego Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej w Kaliszu: T. Nawrockiego, P. Jarczewskiego, S. Świątnickiego na potrzeby Biura Ochrony i Spraw Obronnych Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

¹⁷ Ibidem, s. 87

¹⁸ Definicja taktyki opracowana przez T. Nawrocki

Etap wstępnego przygotowania konwoju opiera się na prognozowaniu zagrożeń, szacowaniu ryzyka i wymogach adekwatnego reagowania. Etap przygotowania bezpośredniego obejmuje dobór funkcjonariuszy według kompetencji oraz dobór środków technicznych pozostających do dyspozycji wyznaczonych funkcjonariuszy.

Reasumując, o bezpieczeństwie konwoju stanowi synergia sprawnych środków technicznych, adekwatnych kompetencji funkcjonariuszy oraz przystępnych, uproszczonych procedur.

Wnioski końcowe

Część wniosków autora pokrywa się z postulatami funkcjonariuszy wykonujących czynności konwojowania w ramach codziennej służby. Wspólnie dostrzegają potrzebę uzupełnienia lub korekty niektórych elementów rzutujących na bezpieczeństwo konwoju. Najczęściej dotyczą one uprawnień i kompetencji funkcjonariuszy kierujących pojazdem oraz konwojentów a także rozwiązań konstrukcyjnych zastosowanych w pojazdach konwojowych. Potrzeby te obejmują:

1. Praktyczne szkolenia specjalistyczne dla kierujących pojazdem funkcjonariuszy, wykonujących tego rodzaju czynności na co dzień. Szkolenia takie powinny mieć charakter cykliczny i zawierać: a) naukę jazdy w symulowanych, trudnych warunkach atmosferycznych; wykonywanie

manewrów nagłego hamowania z ominięciem przeszkody – kurtyny wodnej, na prostym odcinku drogi i po jej łuku; b) naukę jazdy w trybie „evasive” – dynamiczne manewry uniknięcia – cofania i nawrotu pojazdem; c) naukę jazdy w trybie kontrofensywnym – utrzymanie toru jazdy w trakcie prób zepchnięcia pojazdem kierowanym przez napastnika a także taranowanie przeszkód i blokad ustawionych na drodze albo barier i wygradzeń.

2. Zmianę przepisów i rozszerzenie katalogu środków przymusu bezpośredniego o uprawnienie do stosowania przez Służbę Więzienną pojazdu konwojowego w charakterze środka przymusu bezpośredniego. Zmiana powinna zezwalać funkcjonariuszom realizującym konwój na użycie lub wykorzystanie pojazdu konwojowego w razie konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie uprawnionego (konwojentów i kierującego pojazdem) lub innej osoby (osoby konwojowanej).
3. Zabezpieczenia zewnętrznych stref pojazdu dodatkowymi wzmocnieniami konstrukcyjnymi np. wkładami balistycznymi, kuloodpornymi szybami, przednimi zderzakami rurowymi.
4. Profesjonalne przygotowanie konwojentów do zwalczania napastnika uzbrojonego w broń palną. Wymaga to szkoleń z zakresu dynamicznego strzelania zza pojazdu lub z jego wnętrza w czasie postoju oraz podczas jazdy.
5. Zmianę przepisów w zakresie uprawnień użytkowników broni palnej w Służbie Więziennej podczas konwojowania. Zmiana powinna zezwalać funkcjonariuszom realizującym konwój na odbieranie, przejmowanie lub przekazywanie uzbrojenia w tym broni palnej między sobą jeżeli jest to konieczne ze względu na bezpieczeństwo konwoju. Należy zauważyć, że w Policji praktyka przekazywania broni palnej między konwojentem a dowódcą konwoju została dopuszczona Zarządzeniem Nr 360 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie metod i form wykonywania przez policjantów konwojów i doprowadzeń.
6. Uszczelnienie przedziałów przed niekontrolowaną cyrkulacją powietrza. Konieczne zwłaszcza w przypadkach transportowania osób będących nosicielami chorób przenoszonych drogą kropelkową. W tym montowanie układów napowietrzania i klimatyzacji oddzielnych dla przedziałów konwojentów i osób konwojowanych.
7. Doposażenie układu jezdnego w system automatycznego napęnlania przebitych opon powietrzem.
8. Przystosowane części aut do przewozu osób wymagających transportowania w wózku inwalidzkim.
9. Doprecyzowanie zasad przewożenia psów w ramach wzmocnienia realizowanego konwoju.

Powyższy materiał może służyć celom dydaktycznym oraz stanowić podstawę do rozważań w kontekście proponowanych zmian ustawowych, szczególnie w zakresie czynności konwojowania.

mjr Tomasz Nawrocki

wykładowca Centralnego Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej w Kulach. Od 2008 roku związany z dydaktyką w zakresie przedmiotów: samoobrona, działania interwencyjne. W swoich zainteresowaniach i pracy badawczej skupia się na zagadnieniach dotyczących bezpieczeństwa personalnego.

DIALTECH

Słuchamy, tworzymy, wdramy

Jesteśmy firmą funkcjonującą od 2009 roku na polskim rynku usług telekomunikacyjnych świadczonych w jednostkach penitencjarnych, dedykowanych do realizacji połączeń przez osoby w nich osadzone.

Naszym głównym założeniem jest dostarczanie zakładom karnym i aresztom śledczym gotowego systemu telefonii dla osadzonych, dzięki któremu podtrzymują oni kontakt z najbliższymi w sposób najzupełniej bezpieczny dla społeczeństwa.

Lider na rynku

Z dużym szacunkiem odnosimy się do pracy funkcjonariuszy Służby Więziennej i pewnie też z tego powodu powstają nasze innowacyjne rozwiązania, które mogą służyć w codziennej pracy w ramach naszego systemu.

To właśnie Dialtech jako pierwszy na rynku skonstruował i wprowadził szereg istotnych udogodnień systemowych, dzięki którym realizowanie postanowień przepisów prawa jest proste i skuteczne.

W czasie covidu

W trudnych czasach pandemii, dbając o bezpieczeństwo jednostek penitencjarnych byliśmy prekursorem rozwiązań, które całkowicie sprawdziły się w tym czasie, który dotknął wszystkie zakłady karne i areszty śledcze, wszystkich tam pracujących i odbywających karę.

Dzwon bez karty

Wiedząc jak ważny jest kontakt z rodziną i bliskimi uruchomiliśmy niezwłocznie po nowelizacji prawa w 2015 roku usługę „Dzwon bez karty” czyli **połączeń na koszt odbiorcy**.

Centralny system telefonii

Zakończyliśmy prace nad **centralnym systemem telefonii dla osadzonych**, mogący obejmować swoim zasięgiem cały kraj a którego realizacja odbywa się z sposób bezpieczny dla społeczeństwa.

Trudno wymienić wszystkie innowacyjne rozwiązania już wprowadzone jak i te, nad którymi prace zakończyliśmy i chcemy je wdrożyć.

Profesjonalnie dostosowaliśmy nasz system do wytycznych obowiązujących przepisów prawa rekomendacji Dy-

rektora Generalnego Służby Więziennej oraz indywidualnych oczekiwań jednostek penitencjarnych.

Chętnie przedstawimy nasze rozwiązania na spotkaniu lub prezentacji.

Blokowanie telekonferencji

Dzięki innowacyjności powstał gotowy, niezawodny, doskonały system działający na terenie całego kraju już od 2009 roku. Nasza telefonia przez lata była rozwijana, dostosowywana do indywidualnych potrzeb tak administracji jak i osadzonych, aby była ona bezpieczna dla społeczeństwa.

Koszty, stawki

Koszty realizacji i wdrożenia rozwiązań systemowych finansowane są przez nas ze sprzedaży kart telefonicznych, dzięki czemu jednostki mają zapewnioną możliwość realizacji ustawowego obowiązku zapewnienia osadzonym możliwości wykonywania rozmów telefonicznych, a osadzeni mają gwarancję konkurencyjnych stawek na realizację połączeń.

Doświadczenie

Nazwa spółki Dialtech jest już marką samą w sobie, kojarzącą się z rzetelnością, kreatywnością i zaangażowaniem oraz wysoce wyspecjalizowaną kadrą techniczną, a pozycja lidera na rynku usług telefonii dla osadzonych jest wynikiem innowacyjnych jak i świadczonych na wysokim poziomie usług, w tym szybkich i niezawodnych usług serwisowych.

Jesteśmy spółką ambitną dla której nie ma rzeczy niemożliwych. **Słuchamy, tworzymy i wdramy.**

Nasze działania charakteryzuje indywidualne podejście do każdej z jednostek, uwzględniające jej specyfikę, położenie geograficzne, profil oraz pojemność. Nie zostawiliśmy w potrzebie żadnej jednostki, która się do nas zwróciła.

Wyzwania jakie podejmujemy świadczą o dojrzałości rynkowej i wiedzy w zakresie obowiązujących przepisów, a przekonanie, że szeroki pakiet i wysoka jakość usług oferowanych jednostkom penitencjarnym i osadzonym jest gwarantem owocnej współpracy na lata.

Pragniemy raz jeszcze podkreślić ogromny szacunek jaki mamy dla niełatwej pracy wykonywanej przez funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, pracy pożytecznej i potrzebnej społeczeństwu.

DIALTECH Spółka z o. o.
ul. Wilczak 16 a/6
61-623 Poznań

 Grzegorz Rydzyński 539 678 070
 grzegorz.rydzyński@dialtech.pl

www.dialtech.pl

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY TELEFONII OSADZONYCH

Funkcjonowanie jednostki penitencjarnej wspierane jest różnymi rozwiązaniami technologicznymi. Jednym z tych rozwiązań jest telefonia dedykowana dla osadzonych. Jej zadaniem jest zapewnienie osadzonemu komunikacji ze światem zewnętrznym poprzez rozmowy telefoniczne. Usługa jednak nie jest jednolita. Choć regulacje prawne określają ramy i zasady korzystania z telefonów to realizacja rozmów telefonicznych różni się w poszczególnych zakładach karnych i aresztach śledczych. Funkcjonowanie telefonii uzależnione jest od rodzaju i typu jednostki¹, architektury budynków, możliwości technicznych jednostki i jej uregulowań szczegółowych, a także oddziaływania na osadzonych.

Primum secundum legem²

Każdy obszar działalności służby więziennej opiera się na obowiązującym porządku prawnym. Nie inaczej jest w kwestii rozmów telefonicznych osadzonych. Niezależnie od możliwości i problemów technicznych, a także obciążenia kadry jednostki, rozmowy telefoniczne osób pozbawionych wolności są realizowane. Nie tylko dlatego, że są ważnym, a czasem jedynym sposobem kontaktu ze światem zewnętrznym. Także dlatego, że korzystanie z telefonów jest uregulowane w normach prawnych – od ustawy i rozporządzenia, do zarządzenia i instrukcji.

*Kodeks Karny Wykonawczy*³ ustawowo normuje m.in. zagadnienie rozmów telefonicznych osadzonych. Zgodnie z zapisem ustawy skazany, a także tymczasowo aresztowany, może porozumiewać się ze swoim przedstawicielem prawnym, a rozmowy telefoniczne z tymi osobami nie podlegają kontroli (art. 8 § 3). Kontrola pozostałych rozmów zależy od miejsca pobytu: dla skazanych odpowiedniego typu zakładu karnego, dla tymczasowo aresztowanych – aresztu śledczego. W zakładzie karnym typu zamkniętego rozmowy telefoniczne skazanych podlegają kontroli (art. 90 ust. 9). W zakładzie karnym typu półotwartego rozmowy telefoniczne skazanych mogą podlegać kontroli (art. 91 ust. 11). W zakładzie karnym typu otwartego rozmowy telefoniczne skazanych nie podlegają kontroli (art. 92 ust. 14).

Kolejne unormowania ustawodawcy dotyczą uprawnienia skazanych do rozmów telefonicznych. Skazany ma prawo w szczególności do komunikowania się z przedstawi-

cielem prawnym lub innym spośród stowarzyszeń, fundacji i organizacji, a także z podmiotami kościelnymi i wyznaniowym (art. 38 § 1, art. 42 i art. 102 ust. 7 i 8). Oprócz powyższych uprawnień ustawa zobowiązuje jednostkę penitencjarną do umożliwienia utrzymywania więzi osadzonego przede wszystkim z rodziną i innymi osobami bliskimi m.in. przez rozmowy telefoniczne (art. 105. § 1). Z powyższego prawa skazanego oraz zobowiązania administracji jednostki do jego ułatwienia, wynika kolejne zapisane w ustawie prawo skazanego do korzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego na własny koszt lub na koszt rozmówcy (art. 105 § 1). Dalsze regulacje dotyczące rozmów telefonicznych skazanych mają związek z oddziaływaniem na osadzonych. Ustawa przewiduje nagrodę m.in. w postaci zezwolenia na telefoniczne porozumienie się skazanego ze wskazaną przez niego osobą na koszt zakładu karnego (art. 138 § 1 ust. 15). Natomiast podczas wykonywania wymierzonej kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej, osadzonego pozbawia się możliwości korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych (art. 143 § 3 ust. 1).

¹ Rodzaje i typy jednostek penitencjarnych określa art. 69 i art. 70 § 1 Kodeks karnego wykonawczego.

² Najpierw zgodnie z prawem – tłumaczenie z łac.

³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny Wykonawczy (Dz. U. 1997 Nr 90 poz. 557 z późn. zm.)

Korzystanie z aparatów telefonicznych przez tymczasowo aresztowanych w znacznej mierze jest analogiczne do zasad dotyczących skazanych, jednak istnieje kilka istotnych różnic. Tymczasowo aresztowany może korzystać z aparatu telefonicznego zgodnie z zapisami w regulaminie organizacyjno-porządkowym wykonywania tymczasowego aresztowania oraz za zgodą organu, do którego dyspozycji pozostaje (art. 217c. § 1).

Dalsze uregulowania dotyczące obszaru rozmów telefonicznych osadzonych są określone w aktach wykonawczych ustawy Kodeks Karny Wykonawczy.

*Regulamin Organizacyjno-Porządkowy wykonywania kary pozbawienia wolności*⁴ – akt wykonawczy ustawy Kodeks Karny Wykonawczy regulujący w sposób szczegółowy korzystanie z aparatów telefonicznych przez osoby odbywające karę pozbawienia wolności. Niniejsze rozporządzenie zobowiązuje dyrektora do określenia w porządku wewnętrznym zakładu karnego godziny i miejsca korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych (§ 14. ust. 2. pkt. 11). Następnie zapisy Regulaminu precyzują ilość korzystania przez skazanych z aparatu telefonicznego – jeden raz w ciągu dnia, a także warunki udzielenia dodatkowej rozmowy. Dla zakładów karnych typu półotwartego i otwartego także możliwość większej ilości korzystania z aparatu. Następnie Regulamin wyznacza, że czas jednorazowego korzystania przez skazanych z przedmiotowych aparatów nie może przekraczać 5 minut z zastrzeżeniem sytuacji, których ograniczenie to nie dotyczy lub może być inne (§ 24 ust. 1 i 3).

*Regulamin Organizacyjno-Porządkowy wykonywania tymczasowego aresztowania*⁵ – jako akt wykonawczy Kodeksu Karnego Wykonawczego, jest szczegółową regulacją korzystania z aparatów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane. Analogicznie do Regulaminu dla osób skazanych, dyrektor w porządku wewnętrznym aresztu śledczego określa godziny i miejsce korzystania z aparatu telefonicznego (§ 15. ust. 2. pkt. 11). Dalej rozporządzenie precyzuje warunki wydania przez organ dysponujący zgodą na korzystanie z aparatu telefonicznego oraz ustala zakres zarządzenia zawierającego dane kontaktowe uprawnionych podmiotów (§ 25 ust. 1 i 2). W dalszej części Regulaminu znajduje się zapis odnoszący się do kodeksowego uprawnienia osoby tymczasowo aresztowanej – korzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego na własny koszt lub na koszt rozmówcy. Ponadto dyrektor aresztu śledczego może wyrazić zgodę na skorzystanie z aparatu innego niż aparat samoinkasujący, a w przypadku braku środków finansowych, na koszt aresztu. Powyższe uprawnienia możliwe są jednak z zastrzeżeniem uzyskania wcześniejszej zgody organu dysponującego (§ 26 ust. 1 i 2). Kolejny zapis Regulaminu zobowiązuje administrację aresztu do weryfikowania uzyskanego połączenia zgodnie z zarządzeniem organu dysponującego (§ 27). Wreszcie, jak w przypadku skazanych, tymczasowo aresztowani mogą korzystać z aparatu telefonicznego jeden raz w ciągu dnia, a za zgodą dyrektora przeprowadzić dodatkową rozmowę, oczywiście z zastrzeżeniem zgodności

połączeń z zarządzeniem. Ponadto Regulamin określa czas korzystania z aparatu telefonicznego do 5 minut, z wyłączeniem sytuacji, których ograniczenie to nie dotyczy lub może być inne (§ 28 ust. 1 i 3).

*Porządek wewnętrzny*⁶ – akt prawny wewnętrzny jednostki penitencjarnej przenosi zapisy aktów wyższych, jak ustawa i rozporządzenie, na grunt jednostki. Czyni to w sposób szczegółowy i w odniesieniu do specyfiki i organizacji aresztu śledczego lub zakładu karnego. W porządku wewnętrznym uregulowany jest m.in. dokładny czas, miejsce i zasady korzystania z aparatów samoinkasujących oraz innych środków komunikacji. Uregulowane są również przypadki dopuszczalnych przepisami wyłączeń i odstępień od zasad ogólnych, jak warunki i tryb udzielania dodatkowych rozmów telefonicznych.

Instrukcje, wytyczne, procedury – dokumenty, zatwierdzone przez kierownika jednostki penitencjarnej, mający charakter instruktażowy. W zakresie aparatów samoinkasujących określają sposób zrealizowania połączenia czy obsługę aparatu. Regulacja ta jest adresowana do użytkownika systemu telefonii osadzonych.

A jak to wygląda w praktyce?

Obowiązujące normy prawne definiują zasady korzystania z rozmów telefonicznych, natomiast rynek telekomunikacyjny dostarcza narzędzia do ich realizacji. Różnorodność jednostek penitencjarnych generuje odmienne zapotrzebowanie na rozwiązania systemów telefonicznych z przeznaczeniem dla osadzonych. Zróżnicowanie dotyczy pojemności jednostki oraz rodzaju populacji osadzonych w niej przebywających. Duże jednostki wymagają dużej ilości aparatów telefonicznych. Mniej restrykcyjna jednostka – zakład karny typu półotwartego lub otwartego, stwarza możliwość większej ilości rozmów, a to także generuje większe zapotrzebowanie na dostęp do aparatu telefonicznego. W rzeczywistości potrzeby jednostek penitencjarnych w zakresie telefonii dla osadzonych są realizowane przez różnych dostawców i operatorów z zastosowaniem odmiennych rozwiązań technicznych. Należą do nich pojedyncze aparaty samoinkasujące zarówno nowego lub mniejszego operatora, jak i znanego czy powszechnie nazywanego operatorem narodowym. Wykorzystywane są także mieszane rozwiązania i to w zakresie operatorów, jak i samych aparatów samoinkasujących. Wreszcie wykorzystywane są systemy telefonii, gdzie aparaty telefoniczne dostawcy systemu umożliwiają komunikację za pośrednictwem dowolnego operatora telekomunikacyjnego. Przy czym coraz częściej, żeby nie powiedzieć powszechnie, ma tutaj zastosowanie technologia telefonii VoIP, dająca elastyczne możliwości dostosowania się do zmian i możliwości rynku telekomunikacyjnego. Podział wykorzystywanych w jednostkach penitencjarnych rozwiązań zapewniających osadzonym komunikację telefoniczną dotyczy także kwestii dostępu do aparatu samoinkasującego. Można spotkać rozwiązania systemowe, które poprzez identyfikatory i pin wprowadzony przez osadzonego lub odpowiedni kod wprowadzony zdalnie przez funkcjonariusza inicjują działanie aparatu umożliwiając korzystanie z niego. Można również spotkać rozwiązania indywidualne pole-

⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. 2016 poz. 2231).

⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz.U. 2016 poz. 2290).

⁶ Zarządzenie Dyrektora Aresztu Śledczego lub Zakładu Karnego

gające na blokowaniu działania telefonów w czasie innym niż przeznaczony na rozmowy osadzonych. W niektórych jednostkach z powodzeniem funkcjonują zabezpieczenia fizyczne, np. skrzynki, osłony otwierane lub zamykane w wyznaczonym czasie przez administrację, które ograniczają dostęp do aparatów, albo nawet osłony i budki, które po prostu mają zapewnić prywatność i komfort rozmowy skazanego.

Mnogość funkcjonujących rozwiązań telefonii dla osadzonych nie eliminuje problemów, a jedynie ułatwia ich niwelowanie. Duża ilość operatorów i pośredników telekomunikacyjnych powoduje większą ilość sposobów płatniczych za realizowane rozmowy telefoniczne. Płatność odbywa się z wykorzystaniem kart, kodów, zdrapek, co nie upraszcza korzystania z usługi. Dodatkowo towarzyszy temu problem niejednorodności cenowej w poszczególnych jednostkach. Skutkiem bywa niezadowolenie użytkowników telefonii czyli osadzonych. Z drugiej strony pomimo dostępnych na rynku podmiotów oferujących rozwiązania telefonii występują ograniczenia geograficzne, techniczne lub ekonomiczne. Problematiczne jest wdrożenie konkretnego rozwiązania lub operatora w niektórych jednostkach, szczególnie oddalonych od aglomeracji, położonych w kompleksach leśnych lub z zapotrzebowaniem na niewielką ilość aparatów.

Telefonia dla osadzonych w praktyce realizuje potrzeby nie tylko samych skazanych czy tymczasowo aresztowanych, ale także innych podmiotów. Rozmowy telefoniczne wykonywane są z osobami bliskimi, które korzystają z możliwości kontaktu z osobą przebywającą w jednostce penitencjarnej. Podobna zależność występuje w przypadku adwokatów, radców prawnych i pełnomocników, którzy mają możliwość kontaktu z klientem pozbawianym wolności. Pożądana funkcjonalność przez osoby skazane, do utrzymania kontaktu z osobami bliskimi, to dobra jakość przy niskiej cenie połączeń, prostota obsługi aparatu, największa dostępność do usługi. Z drugiej strony jest interes publiczny

reprezentowany przez organy dysponujące, prawidłowe zabezpieczenie toczącego się postępowania karnego, ale także ochrona osób pokrzywdzonych. W takiej sytuacji istotna jest możliwość ograniczenia niektórym skazanym lub tymczasowo aresztowanym wykonywania połączeń do określonych numerów lub umożliwienie połączeń wyłącznie z określonymi numerami. Przy czym skuteczne działanie ograniczeń powinno uwzględniać funkcjonalności i nowinki telekomunikacyjne jak np. przekierowanie rozmowy przez odbiorcę czy zestawianie telekonferencji. Poza obszarem użytkowników korzystających z telefonii dla osadzonych jest administracja jednostki, która realizuje uprawnienia ustawowe osadzonych do rozmów telefonicznych. Dzięki temu zapewnia się osadzonym kontakt z rodziną i osobami bliskimi, co pozytywnie wpływa na resocjalizację. Ponadto umożliwia się kontakt z obrońcami i przedstawicielami prawnymi, a także instytucjami. Jednocześnie administracja jednostki radzi sobie z ograniczeniami kadrowymi w sytuacji konieczności weryfikowania rozmów, ale także problemami technicznymi czy choćby "żywiolowym" zachowaniem osadzonych podczas korzystania z aparatów telefonicznych. Z punktu widzenia administracji jednostki, istotnym jest odpowiednia ilość aparatów, stała dostępność i dobra jakość usługi, bezpieczeństwo dostępu, wandaloodporność i możliwość zautomatyzowania procesu obsługi oraz zarządzania realizacją usługi rozmów telefonicznych dla osadzonych.

A perfect future

Przyszłość powinna wiązać się z lepszymi rozwiązaniami, aby spełniony był warunek postępu. Jakie będą przyszłe rozwiązania dotyczące telefonii osadzonych? Odpowiedź na to pytanie częściowo znajdzie się w przepisach prawnych dotyczących regulacji komunikacji telefonicznej osadzonych. Zmiany norm dotyczących korzystania z telefonii

będą wpływały na jej funkcjonowanie w jednostkach. Przepisy natomiast będą nowelizowane choćby pod wpływem ważnego czynnika, który kreuje sposób i popularność korzystania z połączeń telefonicznych. Tym czynnikiem jest dynamika rozwoju trendów telekomunikacyjnych. Choć specyfika izolacji osób skutecznie ogranicza kontakt telefoniczny z wykorzystaniem pełnej funkcjonalności medium telekomunikacyjnego, to przecież w jednostkach są regularnie wykorzystywane połączenia osadzonych z rodzinami poprzez wideokonferencje. Jest to jednak tryb oddzielny, mniej powszechny, określony mianem „innych środków łączności”. Wracając do odpowiedzi na pytanie o kierunek rozwiązań telefonii osadzonych. Potrzeba kontaktu ze światem zewnętrznym osób pozbawianych wolności jest stała i związana z naturą, a nie postępem. Ten natomiast podsuwa nowe możliwości realizowania kontaktu interpersonalnego. Kierunek rozwoju telefonii dla osadzonych w ujęciu ogólnym jest zgodny z rozwojem telekomunikacji. Dotyczy to postępu technologii, sposobu świadczenia usługi, jakości, mediów transmisyjnych, interfejsu użytkownika. W ujęciu szczegółowym różnice pomiędzy wolnym dostępem, a ograniczeniami wynikającymi z izolacji więziennej, wydają się być pewne. Przesłanki uzasadniające pozbawienie wolności mają odzwierciedlenie także w dostępie do środków łączności. Izolowanie osadzonego od społeczeństwa nie może przecież równocześnie umożliwiać mu kontaktowania się bez żadnych ograniczeń. To kwestia bezpieczeństwa społecznego, ale także sposobu realizowania tymczasowego aresztowania lub wykonywania kary pozbawienia wolności. Ponadto jest jeszcze służba więzienna, która jest organizatorem telefonii, wykonawcą nadanych osadzonemu uprawnień do korzystania z rozmów telefonicznych. Jest wreszcie nadzorującym właściwe korzystanie z tych uprawnień, ale i działania systemu.

Mając na względzie powyższe rozważania wyłania się zarys, który powinien zmierzać do zaspokojenia oczekiwań zainteresowanych. Zarówno osadzonych, ich bliskich oraz interesantów, jak i administrację jednostki, przy zachowaniu bezpieczeństwa, porządku publicznego i prawnego. Ponadto przyszła telefonia osadzonych powinna podążać w ślad za rzeczywistymi zmianami tej dziedziny technologii.

W praktyce oznacza to rozwiązania systemowe, jednolite we wszystkich jednostkach penitencjarnych dla wszystkich osadzonych. Oczywiście uwzględniając sposób i charakter izolacji oraz regulacje prawne. Z punktu widzenia osadzonego jednolity system telefoniczny daje identyczny sposób obsługi telefonów, eliminuje różnice kosztów za połączenia, wprowadza jednoznaczny sposób płatności, zrównuje poziom funkcjonalności i jakości komunikacji telefonicznej. Z drugiej strony administracja jednostki, dbając o interes społeczny i prawny, mogłaby zarządzać systemem zapewniając jego właściwe działanie. Tworząc czarne i białe listy połączeń osadzonego, można skutecznie zezwalać lub ograniczać połączenia telefoniczne. Zarządzanie czasem rozmów i miejscem korzystania z aparatów, zapewnia większy porządek i bezpieczeństwo w jednostce. Wprowadzenie jednolitych, systemowych funkcjonalności pozwala na ich szybkie i elastyczne dostosowanie do zmian prawnych i innowacji telekomunikacyjnych. Uwierzytelnianie z wykorzystaniem nowym technologii, włącznie z biometrią, pozwoliłoby wyeliminować szereg niepożądanych zjawisk związanych z postępowaniem osadzonych. Identyfikacja korzystających z systemu byłaby jednoznaczna. W zależności od potrzeb historia korzystania z systemu, a nawet naruszenie prawa w rozmowie telefonicznej byłyby łatwo identyfikowane. Natomiast działanie systemu telefonii dla osadzonych na wysokim poziomie automatyzacji zaangażowałoby kadrę jednostki do roli zarządzania systemem, zdejmując szereg ról związanych z bezpośrednią obsługą i nadzorem.

Przedstawione pokrótce cechy pożądanego systemu nie są wcale melodią przyszłości, ani mrzonką. Podobne rozwiązania już istnieją lub są możliwe do zrealizowania. Wdrożenie nowoczesnego systemu telefonii dla osadzonych zależy także od możliwości rynku. Skoro jednak rozwiązania są możliwe, a na rynku są przedsiębiorcy zdolni do ich wdrożenia, jak również realizacji, to rozwój i obecność nowoczesnych rozwiązań telefonii dla osadzonych wydaje się przesądzony.

---

mjr Michał Mudy

zastępca dyrektora Aresztu Śledczego w Mysłowicach

WIĘZIENNY „BLACKOUT”

– awaria systemów bezpieczeństwa

Współczesne, polskie więzienie to już nie tylko kraty, klucze i czujni uzbrojeni w broń palną funkcjonariusze, ale również wspomagające nowoczesne systemy bezpieczeństwa elektronicznego, łączności i monitoringu. A jeżeli ta cała nowoczesna technologia w wyniku jakiegokolwiek awarii przestanie działać? Jakże należy podjąć działania, aby zapewnić bezpieczeństwo w jednostce penitencjarnej? Poniższy artykuł przybliży czytelnikowi odpowiedzi na postawione wyżej pytania.

Od lat 90-tych dwudziestego wieku w polskich jednostkach penitencjarnych następuje sukcesywne wdrażanie systemów elektronicznych, teleinformatycznych. Głównym celem wszystkich innowacji jest wspomaganie funkcjonariuszy Służby Więziennej w zapewnieniu bezpieczeństwa osób przebywających na terenie zakładów karnych i aresztów śledczych oraz przeciwdziałaniu zdarzeniom, które mogłyby w jakikolwiek sposób naruszyć to bezpieczeństwo.

Obecnie w ochronie jednostki organizacyjnej można wyróżnić następujące systemy wspomagające, które wchodziły w skład zabezpieczeń techniczno-ochronnych:

- systemy łączności radiowej i przewodowej;
- systemy telewizji przemysłowej – dozоровej (monitoring terenu oraz osób pozbawionych wolności);
- systemy kontroli dostępu;

- systemy sygnalizacji włamania i napadu;
- systemy sygnalizacji pożarowej;
- urządzenia do kontroli;
- agregaty prądotwórcze.

Powyższe urządzenia są już tak zaawansowane technologicznie i skuteczne, że od 2009 roku odchodzi się od stanowisk uzbrojonych na terenie więzień, a co za tym idzie coraz większy nacisk kładzie się na umiejętności funkcjonariuszy, zwłaszcza z działu ochrony, na posługiwanie się złożonymi, nowoczesnymi systemami zabezpieczeń elektronicznych. O ile szeregowy funkcjonariusz powinien znać obsługę powyższych urządzeń co najmniej w stopniu podstawowym, niezbędnym na jego stanowisku pełnienia służby, to dowódca zmiany co najmniej w stopniu średnio zaawansowanym (ponieważ między innymi udziela instruktarzu i nadzoruje wykorzystanie urządzeń). Dowódcy zmian pełnią służbę w systemie czterozmianowym i przez większość czasu to oni są najważniejszymi osobami odpowiedzialnymi za ochronę w jednostkach penitencjarnych. Przejmując część uprawnień kierownika jednostki „§ 21. 1. W przypadku nieobecności dyrektora w zakładzie jego uprawnienia i obowiązki w zakresie ochrony zakładu i realizacji ustalonego porządku wewnętrznego przejmuje pełniący służbę dowódca zmiany”¹. Dlatego powinni to być ludzie, którzy umieją zarządzać grupą ludzi, podejmować adekwatne decyzje w krótkim czasie (często w silnie stresujących sytuacjach), znać dobrze przepisy (nie tylko ochronne). Poza powyższymi kompetencjami, dowódca powinien również umieć zrestartować zawieszone systemy, przywracając je do „życia”, uruchamiać agregat prądotwórczy i wiele innych.

A co się stanie, gdy wszystkie powyższe systemy utracimy, przestaną działać, ulegną awarii? Pół biedy, gdy taka sytuacja wydarzy się w godzinach pracy administracji. Mamy wtedy do dyspozycji funkcjonariuszy spoza działu ochrony oraz łącznościowca, informatyka, elektryka (oczywiście za zgodą kierownika jednostki). Doświadczenie pokazuje, że takie sytuacje zdarzają się, gdy takiego wsparcia nie mamy. Co prawda zdarzenia te są bardzo rzadkie, nieprzewidywalne. To taki więzienny „blackout”, gdy cała „elektronika” przestaje działać, albo działa generując szereg fałszywych alarmów niepozwalających na normalną obsługę. Wymagane jest wtedy uruchomienie procedur znanych z początku dwudziestego wieku.

Dobrym przykładem będzie sytuacja, która przydarzyła się w jednej z jednostek penitencjarnych w zakładzie karnym typu zamkniętego.

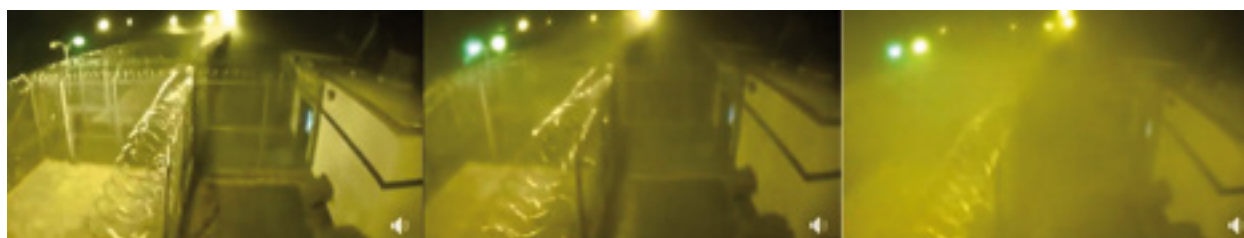
Był piątek, wszyscy funkcjonariusze ośmiogodzinni opuścili teren jednostki. Około godziny 17:00 oddziałowi zameldowali dowódcy, że kolacja została wydana osadzo-

¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej

nym – „bez uwag”. Po około 10 minutach pojawiła się informacja od oddziałowych o powrocie z kuchni zatrudnionych tam skazanych. Nieco później przyszedł do wartowni szef kuchni, aby zdać klucze specjalne. Poinformował dowódcę, że za chwilę będzie burza, bo zauważył nadciągające czarne chmury. Faktycznie chwilę później dało się usłyszeć daleki grzmot. Następne wyładowanie atmosferyczne było bardzo blisko, aż światła na wartowni przygasły. Jednocześnie zanikł obraz ze wszystkich kamer, a na ekranie systemu zabezpieczeń elektronicznych, ikony czujek zapaliły się na czerwono, sugerując pojawienie się osób nieuprawnionych. Równocześnie załączyły się alarmy sygnalizujące, że ktoś stara się pokonać wyгородzenie wewnętrzne, jednocześnie we wszystkich strefach na terenie zakładu. Dowódca domyślał się, że to fałszywe alarmy, ale musiał mieć pewność. Dlatego polecił funkcjonariuszom z rezerwy składu zmiany wykonać sprawdzenie terenu jednostki. Mimo chwilowego przygaśnięcia oświetlenia w wartowni nie nastąpiło wyłączenie zasilania w energię elektryczną. W przeciwnym wypadku załączyłby się automatycznie agregat prądotwórczy. Natychmiast przybył do wartowni funkcjonariusz „monitorowy” i zameldował, że nie ma podglądu z żadnej celi monitorowanej. Nie mógł się skontaktować z dowódcą telefonicznie. Z uwagi na zdublowane systemy telewizji przemysłowej, dowódca chciał zapytać oddziałowych telefonicznie czy w oddziałach, gdzie znajdowali się osadzeni w celach monitorowanych jest podgląd. Okazało się, że nie tylko ze stanowiskiem „monitorowego” nie ma łączności przewodowej, ale awaria wystąpiła na terenie całego zakładu. Pozostała tylko łączność bezprzewodowa oraz służbowy telefon komórkowy. Z uwagi na możliwość podsłuchania przez osadzonych przekazywanych poleceń, dowódca polecił udać się „monitorowemu”, najszybciej jak się da, do oddziałów i zameldować w sposób tylko dla dowódcy zrozumiały o zastanej sytuacji. Jeżeli działałby zdublowany system monitoringu, miał tam pozostać i kontynuować monitorowanie zachowania osadzonych w celach. Niestety szybko wrócił do wartowni i zameldował dowódcy, że nie może otworzyć przejść za pomocą karty zbliżeniowej. Dowódca zmienił decyzję i funkcjonariuszowi pełniącemu służbę do tej pory na stanowisku „monitorowego” wydał klucze do przejść, z poleceniem otwierania ich na czas niezbędny innym funkcjonariuszom (w celu zapewnienia możliwości przemieszczania się po terenie więzienia). Z uwagi na uciekające cenne minuty, dowódca przez radiotelefon nakazał udać się oddziałowym do swoich dyżurek i meldować o sytuacji przez radiotelefon, gdy się tam znajdą. Dowódca polecił funkcjonariuszom utrzymanie w tajemnicy przed osadzonymi kryzysowej sytuacji (zalecił stosowanie komunikatów zastępczych

podczas meldowania o sytuacji), aby nie wykorzystali jej do np.: ucieczki, bójki, napaści na funkcjonariuszy czy też dokonania autoagresji lub prób samobójczych. Po otrzymaniu potwierdzenia przez wszystkich oddziałowych o wykonaniu zadań, dowódca wyjaśnił pokrótce całą sytuację i wydał polecenie: „w oddziale półotwartym pozamykać cele, cele monitorowane, w których są kraty koszarowe otworzyć i przejść na bezpośredni dozór osadzonych”. Następnie wydał polecenie, aby w jego imieniu oddziałowi przekazali informację dyżurnym wychowawcom i pielęgniarce, którzy nie są wyposażeni w przenośne radiotelefony, aby natychmiast udali się do oddziałów, gdzie są zakwaterowani osadzeni w celach monitorowanych. Kolejne polecenie wydane oddziałowym to „kontrolować zachowanie wszystkich osadzonych w celach nie rzadziej niż co 30 minut”. Dowódca wstrzymał wyjście do domu szefa kuchni oraz z uwagi na fakt, że służył kilka lat wcześniej w dziale ochrony, otrzymał zadanie udania się do oddziału, gdzie znajdowała się cela dla osadzonego niebezpiecznego i stałe dozоровanie jego zachowania przez wizjer w drzwiach. Równoległe do innych zadań dowódca wydał polecenie zastępcy, aby wydał broń z magazynu uzbrojenia funkcjonariuszom z rezerwy składu zmiany i rozprowadził ich do służby na wieżyczkach ochronnych. Po powrocie miał udać się do oddziałów, aby sprawdzić jak wy-

Zdj. 1. Przykład wpływu zmiennych warunków atmosferycznych na obraz z kamery

Źródło: materiały Texas Department of Criminal Justice, <https://tdcj.texas.gov>

konywane są wcześniejsze polecenia i ewentualnie je zmodyfikować, w zależności od bieżących potrzeb. Po zapewnieniu bezpieczeństwa osadzonemu i jednostki, dowódca za pomocą telefonu komórkowego powiadomił dyrektora jednostki o sytuacji oraz podjętych krokach zapobiegających innym zdarzeniom. Dowódca zameldował również, że mimo prób nie był w stanie uruchomić uszkodzonych systemów. Poprosił dyrektora o pozwolenie wezwania do jednostki funkcjonariusza zajmującego się łącznością i informatyką. Taką zgodę otrzymał i zobowiązał się do informowania dyrektora na bieżąco o dalszej sytuacji. Kierownik jednostki polecił wysłać poprzez bramkę SMS informację o zdarzeniu zgodnie z Zarządzeniem Nr 1/2018 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej². W następnej kolejności dowódca powiadomił funkcjonariusza pełniącego służbę na stanowisku dowodzenia Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej, o sytuacji na terenie zakładu karnego. Poinformował również, że łączność z jednostką jest możliwa tylko za pomocą służbowego telefonu komórkowego. Do jednostki przybył funkcjonariusz, który zajmował się łącznością i informatyką. W pierwszej kolejności zobowiązany został do przywrócenia łączności przewodowej wewnątrz zakładu. Następnie zajął się telewizją przemysłową, co zwolniło wielu funkcjonariuszy z dozoru bezpośredniego osadzonych przebywających w celach monitorowanych. Na sam koniec miał przywrócić pozostałe systemy zabezpieczeń elektronicznych na terenie jednostki. Dowódca przychodzących funkcjonariuszy do służby na noc kierował na stanowiska, na które zostali

Tabela. 1. Statystyka zdarzeń związanych z warunkami atmosferycznymi w polskich jednostkach penitencjarnych 2019–2021 r. (zdarzenia te miały miejsce wyłącznie w drugiej połowie roku, od czerwca do października)

Rok	Liczba zdarzeń wynikających z trudnych warunków atmosferycznych (wyładowania atmosferyczne, wichury, podtopienia)
2019	5
2020	4
2021	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyki zdarzeń Służby Więziennej

wyznaczeni przez kierownika jednostki w „Księżce rozkładu służby”, aby wzmocnili dzienną zmianę.

Łączność na terenie jednostki została szybko przywrócona. Również systemy telewizji przemysłowej udało się uruchomić po zresetowaniu rejestratorów. Uszkodzeniu uległy dwie kamery obejmujące swoim zasięgiem część terenu zakładu. Poważniejszej awarii uległ także systemem kontroli dostępu, umożliwiający wykorzystanie kart elektronicznych do otwierania krat, przejść. Niestety, przez kilka dni po zdarzeniu korzystano z tradycyjnych kluczy.

Dopiero po przekazaniu służby kolejnemu dowódcy zmiany, który przybył na noc, zdający służbę dowódca miał czas na udokumentowanie zdarzenia. Jak się później okazało, pechowe wyładowanie widział jeden z oddziałowych przez okno. Uderzenie nastąpiło bezpośrednio w maszt antenowy łączności bezprzewodowej.

O każdym zdarzeniu, które grozi bezpieczeństwu jednostki musi być natychmiast poinformowany kierownik jednostki. Niemniej jednak, zanim to się zrobi należy rozemnać się co do jego wielkości, charakteru oraz czy jesteśmy w stanie własnymi posiadanymi siłami zapobiec lub odpowiednio na nie zareagować. Czas i właściwe decyzje odgrywają znaczącą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej. Odpowiednio szybka reakcja może spowodować, że to zdarzenie zostanie zminimalizowane lub wyeliminowane. Dlatego meldując dyrektorowi o zdarzeniu należy być przygotowanym na szczegółowe pytania np. co zostało już przez dowódcę zrobione i co jeszcze można zrobić, czy nasze decyzje są już wystarczające, aby zapewnić bezpieczeństwo jednostce penitencjarnej? To dowódca zmiany jest na miejscu i ma pełne rozeznanie w sytuacji, to na nim ciąży odpowiedzialność za podejmowane działania. Nie ma nic gorszego, jak brak reakcji na zdarzenie i czekanie na polecenia kierownika jednostki. Dyrektor mając wiedzę o zdarzeniu może osobiście przybyć do jednostki i po rozeznaniu się w sytuacji podjąć jeszcze inne decyzje w ramach swoich kompetencji, których już dowódca zmiany nie posiada. Na pewno odpowiednio zabezpieczone systemy urządzeniami przeciwprzepięciowymi, uziemieniami, zasilaniem awaryjnym pozwoliłyby szybko przywrócić je do sprawności i zapanować nad zdarzeniem z mniejszym zaangażowaniem służby ochrony.

² Zarządzenie nr 1/2018 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 03 stycznia 2018 r. w sprawie służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, zdarzeń mogących wystąpić w Służbie Więziennej oraz sposobu ich wyjaśniania i dokumentowania

kpt. Grzegorz Sobiech

specjalista zakładu szkolenia ochronnego Centralnego Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej w Kulach Oddział Zamiejscowy w Sulejowie

SPECJALIZOWANE ZAMKI I DRZWI DLA WIĘZIENNICTWA

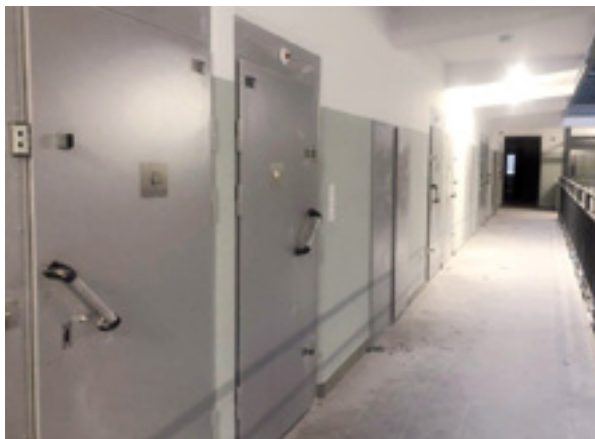
KŁOS Nowoczesne Technologie Bankowe Sp. z o.o. jest firmą, której marka na trwałe wpisała się w rozwój rynku zabezpieczeń. Od 1964 roku charakterystyczne logo KŁOS pojawiło się na wrzutniach depozytowych oraz zamkach własnej konstrukcji produkowanych na zlecenie Narodowego Banku Polskiego.

W miarę opracowywania kolejnych rozwiązań w obszarze zabezpieczeń, firma rozwinęła m.in. linię zamków mechanicznych ASP (kl. 7, certyfikat IMP), zaprojektowanych z myślą o zwiększeniu bezpieczeństwa i funkcjonalności pracy w aresztach śledczych, zakładach karnych i izbach zatrzymań. Ze względu na specyfikę warunków użytkowania, zamki ASP charakteryzują się prostą konstrukcją, zapewniającą niezawodne działanie oraz odporność na uszkodzenia mechaniczne, zmiany temperatury, wilgotność, pył i kurz. Zamki ASP są produkowane w wersji jednostronnej i obustronnej, dostępna jest również opcja zatrzaśku umożliwiającego szybkie zamknięcie bez użycia klucza. Masywny klucz może w przypadkach ekstremalnych służyć do samoobrony.

KŁOS to również dostawca certyfikowanych drzwi w klasie odporności RC4, które wyposażone są w zamek więzienny ASP. Drzwi te wykonujemy w wersji zaprojektowanej dla zakładów karnych i miejsc zatrzymań. Mogą być wyposażone w okienko podawcze, ręczne zasuwki i inne funkcjonalności zgodnie z potrzebami klienta.

Zarówno drzwi, jak i zamek ASP posiadają certyfikat Instytutu Mechaniki Precyzyjnej.

KŁOS NTB zapewnia kompleksowy montaż u klienta oraz własną obsługę serwisową na terenie całego kraju. Naszymi klientami są zakłady karne, banki komercyjne i spółdzielcze, sieci stacji paliwowych oraz sklepów wielkopowierzchniowych. Zapraszamy do kontaktu i rozmowy na temat solidnych rozwiązań dostosowanych do Państwa indywidualnych potrzeb technicznych i użytkowych.

Kłos Nowoczesne Technologie Bankowe Sp. z o.o.

Mościska
ul. Chabrowa 32
05-080 Izabelin

+48 22 722 86 90

bank@klos.com.pl

WWW.KLOS.COM.PL

BEZPIECZEŃSTWO JEDNOSTEK PENITENCJARNYCH W POLSCE

Polska to kraj, który stoi na straży naszych praw i wolności a zgodnie z uchwaloną Konstytucją jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej¹. Namacalnym znakiem szeroko pojętej sprawiedliwości występującej pomiędzy obywatelami jest izolacja i odosobnienie osób nieprzestrzegających ustalonych norm prawnych w społeczeństwie; jest to jedno z kluczowych działań jakie spoczywa na Państwie Polskim. Działania te, związane z odosobnieniem, które może być nawet dożywotnie² to jedno z podstawowych zadań występujących w polskich jednostkach penitencjarnych³.

Pobyt człowieka w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, które są wydzielonymi swoistymi miejscami ogro-

dzonymi murem z materiału pełnego a wysokość jego może wynosić nawet 6 metrów⁴, jest przepojone, otoczone i wypełnione bezpieczeństwem. Oczywiście cytowane w tytule bezpieczeństwo odnosi się w różnych kwestiach do zaistniałej sytuacji nie tylko na terenie jednostki organizacyjnej⁵, czy to pod względem kadrowym, zaopatrzeniowym czy też bezpieczeństwem epidemicznym. Już przecież na samych osadzonych ustawodawca nałożył obowiązek poprawnego zachowania się⁶, a obowiązująca definicja bezpieczeństwa nie dzieli jednostek, zadań funkcjonariuszy. Ma ona przecież za zadanie nie tylko wskazać zagrożenia ale także sposoby ich neutralizacji i będzie ona (definicja) wyjściową do przedsta-

¹ art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 r., nr 78 poz. 483)

² art. 32 pkt 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444, 1517 z późn. zm.).

³ To synonim językowy, ogólnie przyjęty w codziennej komunikacji, oznaczający zakłady karne i areszty śledcze.

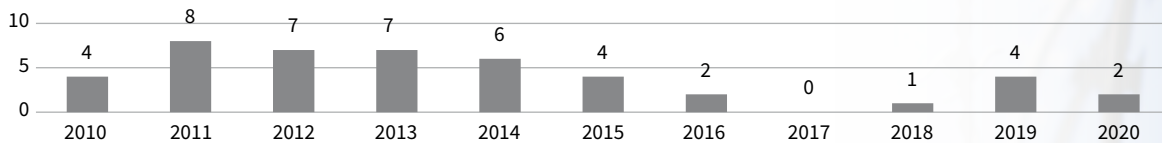
⁴ §2 pkt 6, 1 wytycznych nr 2/2013 z dnia 4 czerwca 2013 r. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w sprawie wymagań dla zabezpieczeń techniczno-ochronnych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej.

⁵ Funkcjonariusze realizują również zadania służbowe poza terenem ZK/AŚ np. w trakcie konwojowania osadzonych w poza więziennych placówkach służby zdrowia lub w trakcie realizacji transportu pomiędzy jednostkami penitencjarnymi.

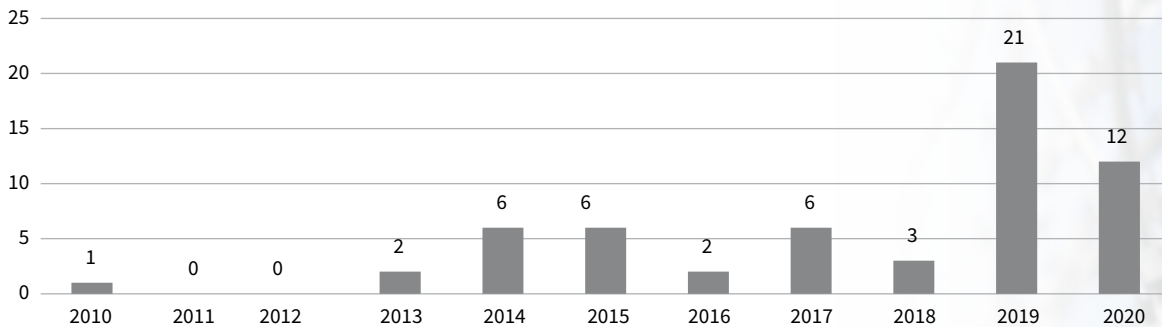
⁶ art. 116§1 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny Wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, 472, 1236).

Rys. 1. Liczba uciezek osadzonych z terenu jednostki w latach 2010–2020¹⁰

Źródło: opracowanie własne na podstawie meldunków sytuacyjnych danych statystycznych.

Rys. 2. Zagrożenia porządku na terenie jednostek organizacyjnych w latach 2010–2020¹¹

Źródło: opracowanie własne na podstawie meldunków sytuacyjnych i danych statystycznych.

wienia tematu artykułu, zatem „**bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej** to nie tylko stan znajomości zagrożeń występujących obecnie oraz tych mogących zaistnieć w przyszłości, jak również procedur – działań – neutralizujących ich wystąpienie lub minimalizujących ich skutki, ale także taki stan jej funkcjonowania, który przekłada się na bezpieczeństwo ludzi tam przebywających wraz z akceptowalnym poziomem ryzyka i zagrożeń”⁷.

Umieszczenie Służby Więziennej w szeroko pojętym bezpieczeństwie Państwa Polskiego jest formułowane przez Strategię Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2020 r., Polska tworzy warunki do realizacji interesów narodowych i osiągania celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego w zgodzie z wartościami, które obejmują m. in. bezpieczeństwo obywateli, wolności oraz prawa człowieka i obywatela, godność człowieka, a także sprawiedliwość⁸.

Z formalnego punktu widzenia, wszelakie zagrożenia mogące wystąpić w jednostce penitencjarnej sformułowane są jako „zdarzenia”⁹, owe sytuacje obejmują cały sformułowany katalog, który zawiera nie tylko dokonanie napaści na funkcjonariusza przez osadzonego, ucieczkę lub próbę ucieczki osadzonego z terenu ZK/AŚ lub jego akt samoagresji w postaci podjęcia próby samobójczej ale również zachorowanie na jednakową jednostkę chorobową osadzonych lub ich samowolne oddalenie z miejsca zatrudnienia poza terenem jednostki. Dostrzec możemy zatem, iż zapewnienie bezpieczeństwa dotyczy szerokiego spektrum działania, gdyż obejmuje nie tylko

funkcjonariuszy ale również inne elementy np. osadzonych. Jeżeli dokonamy analizy powstałych zakłóceń (tych wybranych) w ocenie najbardziej istotnych i kluczowych, również z punktu widzenia medialnego, przedstawia się następująco.

Analizie poddano następujące: ucieczkę osadzonego, zagrożenia porządku, napaść na funkcjonariusza, samobójstwo i próbę samobójczą osadzonego.

Przedstawione dane zaistniałych zdarzeń powstałych na terenie zakładów karnych i aresztów śledczych wskazują, iż nikt nie jest wolny od zagrożeń, a wnioski przedstawiają się w następującej formie.

1. Działania skierowane w stronę funkcjonariuszy – obejmujące odpowiednią ich ilość, procedury i instrukcje reagowania na okoliczność wystąpienia zdarzenia,
2. Działania skierowane na osadzonych – edukacja i przedstawienie konsekwencji wynikających z określonego niewłaściwego ich działania, właściwe rozmieszczenie w jednostce,

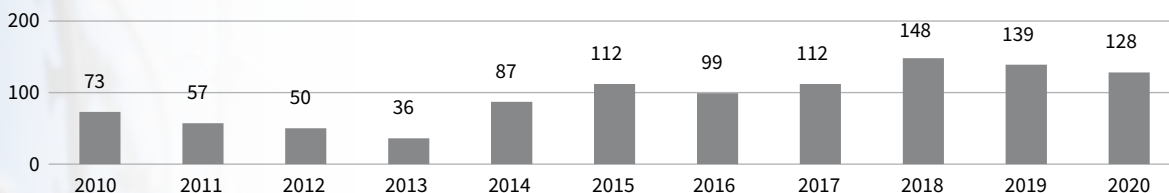
¹⁰ G. Mońka, A. Zientarska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2011*, Warszawa 2012, s. 40; G. Mońka, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2013*, Warszawa 2014, s. 40; G. Mońka, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2015*, Warszawa 2016, s. 40; G. Mońka, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2017*, Warszawa 2018, s. 39; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2018*, Warszawa 2019, s. 39; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2019*, Warszawa 2020, s. 29 i. 39; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2020*, Warszawa 2020, s. 39.

¹¹ G. Mońka, A. Zientarska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2011*, Warszawa 2012, s. 40; G. Mońka, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2013*, Warszawa 2014, s. 40; G. Mońka, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2015*, Warszawa 2016, s. 40; G. Mońka, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2017*, Warszawa 2018, s. 39; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2018*, Warszawa 2019, s. 39a; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2019*, Warszawa 2020 s. 29 i. 39. Miesięczna informacja statystyczna za miesiąc grudzień 2019 r.: Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, BIS.0332.15.2019.MM, Warszawa 2020, s. 29; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2020*, Warszawa 2020, s. 39. Pomimo spadku liczby zdarzeń na uwagę zasługuje liczba aktywnych jego uczestników – 96.

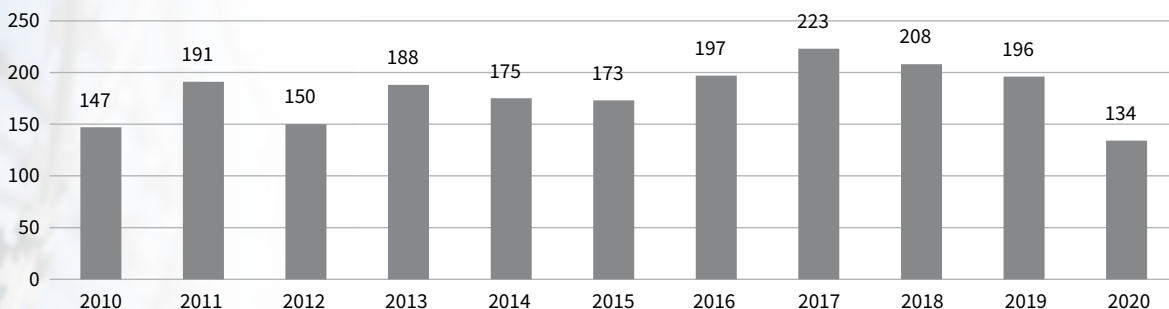
⁷ P. Łuszcz, *Koncepcja Bezpieczeństwa Jednostki Penitencjarnej*, Warszawa 2021 r., s. 92

⁸ Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2020, s. 11–16.

⁹ Zdarzenia wyszczególnione w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 1 z dnia 3 stycznia 2018 r. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w sprawie służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, zdarzeń mogących wystąpić w Służbie Więziennej oraz sposobu ich wyjaśniania i dokumentowania na potrzeby niniejszej publikacji będą określane mianem zakłóceń.

Rys. 3. Napaści na funkcjonariusza i usiłowania w latach 2010–2020¹²

Źródło: opracowanie własne na podstawie meldunków sytuacyjnych i danych statystycznych.

Rys. 4. Liczba samobójstw i prób samobójczych osadzonych w latach 2010–2020¹³

Źródło: opracowanie własne na podstawie meldunków sytuacyjnych i danych statystycznych.

3. Elementy szkoleniowe, techniczne – posiadany sprzęt w trakcie zadań służbowych przez funkcjonariuszy, odpowiednia forma szkolenia i ich liczba.

Analizując bieżącą sytuację w jednostkach penitencjarnych, do powyższych danych statystycznych, informacji tam zawartych oraz tych określonych w pkt 1–3 na uwagę zasługuje nie tylko istotna rola Służby Więziennej w bezpieczeństwie Państwa i jej trafna definicja ale także elementy, które występują pomiędzy jednostkami.

Należy zatem podjąć wszelkie działania, również o charakterze nie tylko miejscowym aby poziom bezpieczeństwa jednostek penitencjarnych pomimo występujących zdarzeń i zagrożeń był utrzymany na akceptowalnym poziomie, gdyż jak przedstawiono wcześniej jednostki penitencjarne, które są wpisane w Ministerstwo Sprawiedliwości (z racji nadzoru i podległości służbowej) są ważnym elementem bezpieczeństwa Państwa Polskiego.

mjr dr Paweł Łuszcz

specjalista ds. ochrony w OISW w Krakowie

¹² 12 P. Łuszcz, *Problem analysis of prisoner's assaults on prison guards on duty in Poland, between 2013–2017*, „Zeszyty naukowe WAT”, nr 13, Warszawa 2018, s. 137–179. Szerzej: G. Mońka, A. Zientarska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2011*, Warszawa 2012, s. 40; G. Mońka, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2013*, Warszawa 2014, s. 40; G. Mońka, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2015*, Warszawa 2016, s. 40; G. Mońka, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2017*, Warszawa 2018, s. 39; Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2018*, Warszawa 2019, s. 39. Miesięczna informacja statystyczna za miesiąc grudzień 2019 r.: Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, BIS.0332.15.2019. MM, Warszawa 2020, s. 29; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2020*, Warszawa 2020 s. 39.

¹³ G. Mońka, A. Zientarska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2011*, Warszawa 2012, s. 40; G. Mońka, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2013*, Warszawa 2014, s. 40; G. Mońka, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2015*, Warszawa 2016, s. 40; G. Mońka, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2017*, Warszawa 2018, s. 39; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2018*, Warszawa 2019, s. 39; miesięczna informacja statystyczna za miesiąc grudzień 2019 r.: Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, BIS.0332.15.2019.MM, Warszawa 2020, s. 29 i 30; A. Pniewska, A. Zientarska, M. Milewska, *Roczna informacja statystyczna za rok 2020*, Warszawa 2020 s. 39.

Forum

SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

* **Miesięcznik**, którego wydawcą jest Dyrektor Generalny Służby Więziennej, **dociera do:**

- ponad 30 tysięcy funkcjonariuszy i pracowników formacji
- prenumeratorów
- parlamentarzystów, przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości i innych urzędów centralnych
- pracowników naukowych i studentów kierunków związanych z penitencjarystyką
- bibliotek

TECHNOLOGIA W SŁUŻBIE... ZARZĄDZANIA

Technologia a zarządzanie

W zmieniającej się rzeczywistości technologia nie tylko jest dominującą dziedziną pośród szybko rozwijających się gałęzi, ale wpływa i napędza zmiany w innych, czasem zupełnie niespokrewnionych z technologią obszarach. Bez względu na dyscyplinę – nauka, przemysł, kultura, medycyna, ekonomia, gospodarka – technologia wspomaga i towarzyszy funkcjonowaniu człowieka. Korzystamy z dobrodziejstw nowoczesnych rozwiązań od drobnych codziennych ułatwień po wielkie procesy technologiczne. Najczęściej używanym i najpopularniejszym urządzeniem jest dzisiaj telefon, którego skromna nazwa jest już tylko symboliczna biorąc pod uwagę zakres funkcji i możliwości, które wydają się dzisiaj nieograniczone w obecnych smartfonach. Dzisiejszy samochód, jego wnętrze i zastosowane w nim technologie, bardziej przypominają statek rodem z filmów science fiction niż definicyjny pojazd silnikowy służący do przewozu osób lub ładunków¹. Natomiast wspomniane filmy prezentują jakość i efekty w których nie sposób odróżnić fikcji od rzeczywisto-

ści, a sposób i urządzenia do wyświetlania filmów już nie dotyczą projekcji czy emisji telewizyjnej. Zresztą telewizor to także już zupełnie inne urządzenie... etc., etc.

Zmiany technologiczne wprowadzają takie użyteczne zjawiska jak informatyzacja, cyfryzacja, automatyzacja, robotyzacja, AI (sztuczna inteligencja). Rozwiązania te napędzają postęp, wspierają biznes, funkcjonowanie jednostki, firmy, a także instytucji i Państwa. Ułatwiają działalność, zarządzanie, komunikację, współpracę zarówno lokalnie, jak i na dowolną odległość. Internet wszechrzeczy (IoE – Internet of Everything)² to dzisiaj zwykła rzeczywistość. Jednak wpływ dynamicznego rozwoju technologicznego niesie ze sobą również zmiany i zagrożenia. Według danych zawartych w Global Risk Report postęp technologiczny sprawi, że w najbliższych latach przeobrażeniom ulegnie nawet połowa dzisiejszych zawodów, a część z nich zniknie zupełnie³. Oczywiście powoduje to powstanie nowych zawodów,

² https://www.cisco.com/c/dam/global/pl_pl/assets/tomorrow-starts-here/pdf/PL_IoE_Value_Index_Top_10_Insights.pdf

³ <https://www.ican.pl/b/jak-technologia-zmienia-rynek-pracy/P9Hzo-FOOE>

¹ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/samochod;3971666.html>

usług, dziedzin i wygeneruje wiele nowych potrzeb rynkowych. Współpraca nie dotyczy już wyłącznie relacji między ludźmi, ale coraz częściej dotyczy współpracy z rozwiązaniami wirtualnymi, a nawet sztuczną inteligencją. O ile zanikanie niektórych zawodów i powstawanie nowych wydaje się wzajemnie równoważyć, o tyle powstanie niektórych zagrożeń stanowi swoistą ciemną stronę rozwoju technologicznego. Cyber zagrożenia oznaczające niepożądane zjawiska od spamu prywatnej poczty, poprzez złośliwe oprogramowanie, działalność hackerską, po zorganizowaną działalność cyberprzestępców i e-terroryzm stwarzający niebezpieczeństwo dla instytucji, Państwa czy nawet globalnie, stanowią obecnie realne zagrożenie ogólnie pojętego bezpieczeństwa i porządku.

Świadomość zachodzących zmian oraz towarzyszące im niebezpieczeństwa są kluczowe dla właściwego wykorzystania postępu technologicznego oraz zabezpieczenia się przed zagrożeniami występującymi wraz z rozwojem technologii. Mając stosowne siły w postaci chociażby odpowiednio wykształconej i zaangażowanej kadry oraz właściwe środki jak na przykład możliwości finansowe, systemy, urządzenia, ale także procesy i procedury, można skutecznie zarządzać danym obszarem działalności. Niezależnie, czy przedmiotem zarządzania są zasoby, instytucje, ludzie, relacje czy inne obszary, technologia może skutecznie i z powodzeniem wspierać podmiot zarządzający albo doprowadzić do upadku zarządzającego, a nawet obszary jego funkcjonowania.

W praktyce dynamika rozwoju technologii wymaga dużo więcej niż sprawnego i świadomego zarządzania w powierzonym obszarze. Coraz częściej konieczna jest zmiana podejścia do zarządzania – od wydawałoby się stabilnego, długofalowego i całościowego, reprezentowanego przez chociażby linearny model „waterfall”, do podejścia i myślenia bardziej zwinnego, można powiedzieć ad hoc, jakim jest przykładowo zarządzanie „agile”. Taka zmiana podejścia pozwala w szybki i elastyczny sposób reagować na dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość⁴.

Wyzwanie przed jakim stoją zarządzający w obliczu rozwoju technologii wydaje się być studnią bez dna. To nie tylko wiedza, która dezawuuje się, jeśli tylko przez chwilę ją nie uzupełniać. Problem nie tkwi również wyłącznie w dynamice, czy w nieprzewidywalności zmian i kierunku rozwoju. Dylematem jest także właściwe połączenie technologii i zasobu ludzkiego, odpowiedni kompromis pomiędzy automatyzowaniem zadań i wyręceniem człowieka z jednej strony, a wykorzystaniem jego predyspozycji i zdolności z drugiej. Spośród wielu możliwych i dostępnych rozwiązań i narzędzi, które wspierają zarządzanie zasobami ludzkimi skutecznym będą wyłącznie takie, które będą dobrane adekwatnie do celu, specyfiki firmy, środowiska, a nade wszystko do korzystających z nich „użytkowników-operatorów”. Istotne jest, aby wdrożone rozwiązanie wspierało ważne procesy, za które odpowiada zarządzający, przy okazji uzyskując odporność na typowe ludzkie słabości. Oprogramowanie lub urządzenie będzie realizowało swoją funkcję niezależnie od humoru czy dyspozycji chwili. W przypadku wykorzystywania do zadań nadzorczych „robotów” nie ma obawy o pełność i obiektywizm uzyskanych informacji. Z drugiej strony efekty uzyska-

ne ze sztucznej inteligencji są okrojone z tak wartościowych cech jak wszechstronność, spontaniczność, kreatywność, zdolność reagowania na sytuacje nieprzewidziane. Dlatego zarządzający właściwie musi ocenić w jakim stopniu korzystać z rozwiązań, które przynosi technologia, a gdzie większy zysk przyniesie działanie dostępnych zasobów ludzkich⁵.

Mnogość nowoczesnych rozwiązań wspomagających procesy zarządzania jest niemal nieograniczona. Powoduje to konieczność takiego doboru kadry już na etapie rekrutacji, aby skutecznie uczestniczyć w rozwoju technologicznym, a także być przygotowanym na przyszły rozwój. Zasilanie instytucji osobami z odpowiednimi kwalifikacjami jest kluczowe w kontekście wykorzystywania i kreowania rozwoju technologicznego. Pracownicy nie tylko korzystają z nowych rozwiązań, ale sami je tworzą, poprzez kształtowanie i uczenie posiadanych rozwiązań sztucznej inteligencji. Dysponując kompetentnymi i zaangażowanymi zasobami kadrowymi można wykorzystywać cały wachlarz dostępnych rozwiązań wspierających sam proces funkcjonowania organizacji, obsługi firmy, zapewniający skuteczną kontrolę i zarządzanie, informujący o zagrożeniach i incydentach⁶. Upowszechnione w ostatnim czasie rozwiązania technologiczne obserwujące zachowanie osób, mierzące temperaturę, wyświetlające stosowne komunikaty czy sterujące właściwymi przejściami zapewniają bezpieczne funkcjonowanie w dobie pandemii oraz ułatwiają zarządzanie zagrożeniami w bezpieczny sposób. Rozwiązania poprawiające funkcjonalność i bezpieczeństwo wykorzystywane są od parkingów instytucji, przez inteligentne budynki po kontrolę i nadzór w dowolnej dziedzinie funkcjonowania.

Śłużba, technologia, zarządzanie

Wybór właściwego rozwiązania technologicznego jest uzależniony od całej listy czynników. Odrzucając systemy i urządzenia, na wybór których zarządzający jednostką penitencjarną nie ma wpływu, choćby z powodów finansowych, pozostają technologie, które były, są lub będą stosowane. Ich okres wykorzystywania, zmiany czy wybór zależy w szczególności od specyfiki jednostki, istoty i potrzeb stosowania, ale także kompetencji i podejścia funkcjonariuszy i pracowników. Jednak w dużej mierze wybór technologii zależy od zarządzającego danym obszarem, zasobem czy jednostką. A skoro od zarządzających zależy funkcjonowanie jednostki oraz stopień i rodzaj wykorzystywanych rozwiązań technologicznych, warto zastanowić się, jakie rozwiązania de facto wspierają tych zarządzających.

Nie zapominając, że „Śłużba Więzienna jest umundurowaną i uzbrojoną formacją (...), posiadającą własną strukturę organizacyjną”⁷, sposób funkcjonowania jednostki, a co za tym idzie zarządzania „więzieniem” bez wątpienia jest odmienny i specyficzny w odniesieniu do innych instytucji mundurowych czy urzędów, a co dopiero przedsiębiorstw czy firm. Co więcej, unikalność każdej jednostki penitencjarnej jest faktem również w odniesieniu do innej jednostki

⁴ <https://www.computerworld.pl/news/Agile-czy-waterfall-Jak-dobrac-metodyke-do-projektu,423234.html>

⁵ <https://www.ican.pl/b/technologia-ktorej-nie-da-sie-uniknac/PVBF-m8yfw>

⁶ <http://www.production-manager.pl/2019/10/11/nowe-technologie-zmieniaja-sposob-zarzadzania>

⁷ Art. 1 Ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej.

Służby Więziennej. Nie ma dwóch identycznych aresztów, zakładów karnych czy oddziałów, co z kolei implikuje szczególne potrzeby wzmacniane przecież indywidualnymi cechami każdego zarządzającego.

W poszczególnych typach i rodzajach jednostek penitencjarnych, zarządzający może opierać swoje decyzje i działania na dostępnych technologiach. Stanowią je systemy, urządzenia, aplikacje i inne rozwiązania funkcjonujące zarówno lokalnie w jednostce, jak i będące częścią większych rozwiązań o zasięgu rozległym, dostępnych poprzez sieć WAN SW lub Internet. Ich wykorzystanie jest ściśle związane z konkretnymi wyborami użytkownika – kierownika jednostki.

Pośród narzędzi powszechnie docenianych przez kadrę kierowniczą jednostki jest system monitoringu. Obecny w każdej jednostce monitoring wspiera system ochrony, współpracuje z systemem zabezpieczeń elektronicznych,

umożliwia monitorowanie zachowania osób przebywających w jednostce oraz miejsc i obiektów. Jest bezcenny do sprawowania bezpośredniego nadzoru nad bezpieczeństwem jednostki. Poprzez informacje przekazywane wprost z miejsc obserwacji, w połączeniu z istniejącymi procedurami, można podejmować decyzje adekwatne do aktualnie zaistniałej i trwającej sytuacji. W odniesieniu do zmiennej, krótkiej lub minionej sytuacji, nieoceniona jest możliwość zabezpieczenia, utrwalenia, analizowania i oceniania materiału utrwalonego na rejestratorach video systemu. Często materiał taki stanowi ważny dowód potwierdzający praworządne i profesjonalne działanie funkcjonariuszy z jednej strony, ale także ma funkcję prewencyjną przed działaniem niewłaściwym z drugiej strony. Poza funkcją stricte ochronną, monitoring daje możliwość wybiórczego podglądu mającego znaczenie dla zarządzającego. Podgląd na dedykowanym monitorze lub za pomocą aplikacji w komputerze użytkowanym przez przedstawiciela kadry kierowniczej, umożliwia skupienie się na obserwacji miejsca lub osób najbardziej istotnych z punktu widzenia zarządzania. Mogą to być funkcje kontrolne związane z wejściem do jednostki lub jej opuszczania poszczególnych osób, sposobem pełnieniem

służby przez funkcjonariuszy, ale także działania strategiczne i kryzysowe, od ćwiczeń po interwencje czy użycie środków przymusu bezpośredniego.

W ostatnim czasie monitoring odgrywa szczególne znaczenie zarówno ze względów bezpieczeństwa, nadzoru, jak i funkcjonalności, gdzie za jego pomocą możliwe jest mierzenie temperatury w warunkach zagrożenia epidemii Covid-19. Pojęcie monitorowania zagrożeń biologicznych jest jednak w praktyce o wiele szersze. Powszechnie i od dawna stosowanymi rozwiązaniami w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej są urządzenia do prześwietlania przedmiotów, paczek i korespondencji, urządzenia do bezinwazyjnej kontroli na zawartość w organizmie substancji niedozwolonych, czy ostatnio tak użytecznych urządzeń do szybkiego i zdalnego badania temperatury. Ze względu na zagrożenia związane z obszarem stosowania tych rozwiązań technologicznych stanowią one istotne narzędzie wykorzystywane w funkcjonowaniu jednostki.

Systemy zabezpieczeń elektronicznych to najczęściej systemy czuwania i alarmu, które w połączeniu z monitoringiem – stanowią silne narzędzia sprawowania kontroli, nadzoru, obserwacji i wiedzy umożliwiającą podejmowanie trafnych decyzji, wydawanie poleceń do adekwatnych działań. Dlatego stanowią technologiczne wsparcie kadry zarządzającej jednostki. Ich stosowanie w aresztach i zakładach karnych poprzedzało nawet cyfryzację i komputeryzację tych jednostek. To tylko dowód jak ważne i znaczące jest wykorzystywanie technologii zabezpieczeń elektronicznych z uwagi na funkcjonowanie i bezpieczeństwo jednostki. Obecne rozwiązania, które są wdrażane i funkcjonują w jednostkach to wszelkie profesjonalne rozwiązania jakie tylko są dostępne na rynku.

Innym istotnym działaniem wykorzystywanym przez zarządzających jednostkami jest szeroko pojęta komunikacja. Kadra kierownicza jednostek organizacyjnych Służby Więziennej ma do dyspozycji i w pełni wykorzystuje nowoczesne rozwiązania bezpośredniej komunikacji głosowej i videokomunikacji. Jest to telefonia VoIP umożliwiająca łączność telefoniczną przewodową w ramach ujednoliconego systemu numerycznego funkcjonującego w całej Służbie Więziennej – wystarczy znać numer jednostki, aby „dodzwonić się na biurko” wybranego kierownika. Kolejnym narzędziem zarządzania regularnie i często wykorzystywanym w więziennictwie jest system telekonferencyjny. Dzięki jego wykorzystaniu ilość systemów połączeń między jednostkami podstawowymi, nadrzędnymi, ośrodkami zmalała do niezbędnego minimum. Wzrosła natomiast ilość roboczych spotkań grupowych, gdzie możliwe jest omówienie występujących sytuacji, ale także przekazanie wytycznych czy realizacja szkoleń. Jednak najbardziej powszechnym urządzeniem komunikacyjnym jest dzisiaj aparat telefonii komórkowej. Tym niemniej realizowanie rozmów telefonii mobilnej to tylko część funkcjonalności smartfona wspomagających procesy zarządzania. Do dyspozycji są bezpieczne komunikatory służące do przesyłania krótkich informacji związanych z wydarzeniami lub istotnymi informacjami oraz wytycznymi przekazywanymi w trybie natychmiastowym z zachowaniem struktury i hierarchii służbowej. Innym systemem komunikacji bezprzewodowej jest cyfrowa łączność bezprzewodowa wykorzystywana w każdej jednostce w szczególności do działań związanych

z bezpieczeństwem⁸. Dzięki tej dedykowanej radiot łączności możliwa jest komunikacja pomiędzy funkcjonariuszami na terenie jednostki, ale także realizujących zadania konwojowe poza jednostką macierzystą. Komunikacja możliwa jest nie tylko z własną jednostką, ale w razie potrzeby z inną jednostką penitencjarną. Umożliwia to właściwy nadzór, a także wsparcie i łączność realizowaną przez kadrę dowódczą i kierowniczą jednostki. W oparciu o istniejące systemy telefonii stacjonarnej i mobilnej funkcjonują dedykowane systemy realizujące szczególne zadania takie jak powiadamianie, informowanie, alarmowanie, itp. Przykładem może być system wysyłający na ekrany aparatów telefonicznych informacje o terminie planowanej odprawy lub narady służbowej w jednostce lub komunikat alarmowy wzywający funkcjonariuszy do pilnego stawienia się w jednostce lub komunikat wzywający do kontaktu z jednostką, czy wreszcie informacja o parametrach krytycznych urządzeń czy systemów przesyłanych do odpowiedzialnych za ich działanie kierowników.

Jednym z najbardziej znanych narzędzi z pogranicza technologii i zarządzania jest kontrola czasu pracy. Służba Więzienna nie jest tutaj wyjątkiem. Obecnie wykorzystywane systemy rejestrujące czas pracy funkcjonariuszy i pracowników pozwalają skutecznie sprawować nadzór nad realizacją tego obowiązku przez podwładnych. Ponadto systemy te połączone z systemami kadrowo-finansowymi wspomagają zarządzanie, a następnie właściwe rozliczanie czasu służby i pracy w poszczególnych jednostkach. Dzieje się to bez względu czy system stanowi dedykowaną aplikację użytkowaną przez przedstawiciela kierownictwa czy zaawansowane rozwiązania z wykorzystaniem chipów zbliżeniowych, z których system rejestruje czas pracy, ale także wskazuje ostatnie miejsce pobytu osoby posługującej się chipem, co w razie potrzeby weryfikuje przedstawiciel kadry kierowniczej w jednostce. Innymi systemami związanymi z kontrolą przemieszczania się w jednostce, a w związku z tym ułatwiającymi zarządzanie bezpieczeństwem i funkcjonalnością jednostki jest kontrola dostępu oraz systemy depozytorów kluczy i innych przedmiotów. Technologia może w znacznym stopniu wspomóc, a nawet zastąpić funkcjonariusza, zmieniając jego rolę z obsługującej do nadzorującej wykonywanie czynności. Opracowane i zatwierdzone przez świadomego zarządzającego procedury automatyzują takie czynności jak bezpieczny dostęp i właściwe sterowanie przejeżdżaniem między istotnymi obszarami, miejscami i pomieszczeniami, deponowanie i zabezpieczanie kluczy i innych urządzeń (np. prywatnych telefonów komórkowych). Rozwiązania te wpływają na bezpieczeństwo osób w jednostce oraz sposób pełnienia służby przez funkcjonariuszy, a zatem ich obciążenie. Są więc istotnym zagadnieniem zarządzania. Stosowane technologie są różnorodne bo uzależnione od specyfiki jednostki, otwartości na technologię kadry kierowniczej oraz uzyskanego wsparcia jednostek nadrzędnych. Jednak bez wątpienia tego typu obszar technologii będzie wdrażany i zmieniany, ale nie zniknie z jednostek penitencjarnych.

Do niedawna technologie funkcjonujące w aresztach śledczych i zakładach karnych można było ogólnie podzielić na łączność, zabezpieczenia i informatykę. Obecnie roz-

wiązania tak bardzo się przenikają i uzupełniają, że trudno je skategoryzować oddzielnie. Jednak rozwiązania informatyczne są tymi narzędziami, które jednoznacznie kojarzą się z komputerem stacjonarnym lub przenośnym i dostępnym na nim oprogramowaniem. Bez względu czy jest to oprogramowanie centralne, zdalne, zainstalowane, biurowe czy specjalistyczne. Zestaw komputera z właściwym oprogramowaniem stanowi dla kadry kierowniczej narzędzie pracy codziennej, w której zarządza za pomocą medium cyfrowego. Szeroki wachlarz informacji, decyzji, akceptacji lub odmów jest realizowana w wersji elektronicznej. Zarządzanie jednostką penitencjarną to dzisiaj sprawne poruszanie się po Centralnej Bazie Danych Osób Pozbawionych Wolności, systemach kadrowo-płacowych, elektronicznym obiegu dokumentów, systemach bankowości elektronicznej oraz wielu innych programach użytkowych i specjalizowanych na potrzeby jednostki penitencjarnej. Na tym tle niczym szczególnym nie jest wykorzystywanie w bieżącej pracy kadry zarządzającej rozwiązań idących z dzisiejszym duchem czasu jak ePuap, podpis elektroniczny, e-learning, poczta elektroniczna czy oprogramowanie biurowe. Aby jeszcze bardziej usprawnić skuteczność działania przecież nie tylko zarządzających, ale w ogóle kadry więziennictwa, która tego potrzebuje, wykorzystywane są rozwiązania umożliwiające realizację zadań służbowych na odległość, czyli zdalnie. Dzięki bezpiecznym połączeniom VPN możliwy jest zdalny dostęp do własnego pulpitu, odpowiedniego programu czy systemu, służbowej poczty czy zasobów intranetowych SW. Dostęp do materiałów edukacyjnych, systemu informacji prawnej to także standardowe pomoce wspomagające nie tylko kadrę zarządzającą, ale wszystkich funkcjonariuszy.

⁸ <https://www.siltec.pl/systemy-specjalne/wybrane-realizacje/system-łączności-bezprzewodowej-dla-jednostek-orga>

KONTROLA OSÓB A ODPOWIEDZIALNOŚĆ FUNKCJONARIUSZA

Zdarzenie mające miejsce w jednej z jednostek organizacyjnych Służby Więziennej:

W dniu 21.07.2021 r. o godz. 10.40, podczas kontroli osoby ubiegającej się o wstęp na teren jednostki na widzenie z osadzonym, ujawniono zawiniątko z substancją niewiadomego pochodzenia, ukryte w ustach. Wstępne badanie narkotestem wykazało obecność marihuany. Znalezioną substancję zabezpieczono i wraz z osobą odwiedzającą przekazano funkcjonariuszom Policji. Dyrektor jednostki wszczął czynności wyjaśniające.

Zakłady karne typu zamkniętego oraz areszty śledcze są w sposób szczególny odizolowane od otaczającego świata. Ogrodzenie wykonane z pełnego materiału, kraty w oknach, zaawansowane systemy kontroli dostępu i alarmowania, monitoring, możliwość wyznaczania stanowisk uzbrojonych – wszystkie te elementy mają za zadanie nie tylko uniemożliwić dokonanie ucieczki osobom w nich osadzonym, ale także ograniczyć możliwość nielegalnych kontaktów czy przemycania na teren jednostek przedmiotów niedozwolonych. Pomimo stosowania wielu przedsięwzięć ochronnych, na terenach zakładów karnych i aresztów śledczych, nieustannie ujawniane są narkotyki, alkohol, telefony komórkowe, nośniki danych itp. Kanaly przemytu tych przedmiotów są bardzo różne. Mogą to być „przerzutki” przez ogrodzenie zewnętrzne, przedmioty ukryte w przesłanej korespondencji, paczkach czy przemyt na teren jednostki przez osoby odwiedzające. Każda jednostka ma miejsce, w którym „otwiera” się na świat zewnętrzny – jest to najczęściej brama lub biuro przepustek i na tych miejscach w sposób szczególnie skoncentrujemy się w niniejszym artykule. Swoją służbę pełni tam funkcjonariusz zwany „bramowym” i odpowiada on m.in. za legitymowanie oraz kontrolowanie osób ubiegających się o wejście na teren jednostki¹. Sposób pełnienia służby przez „bramowego” ma zatem bezpośrednie przełożenie na bezpieczeństwo jednostki organizacyjnej m.in. poprzez ujawnianie przedmiotów niedozwolonych i niedopusz-

czenie do ich wniesienia. Co jednak w sytuacji, gdy osobie wchodzącej na teren jednostki, uda się przemycić przedmiot niedozwolony a fakt ten zostanie ujawniony dopiero np. podczas próby przekazania osobie osadzonej, w czasie widzenia czy czynności profilaktycznych bądź sprawdzających? Czy „bramowemu” grożą jakieś konsekwencje? Jeśli tak, to jakie i w jakich sytuacjach? W dalszej części artykułu postaramy się przybliżyć odpowiedzi na te pytania. Sposoby ukrywania przedmiotów niedozwolonych są coraz bardziej wymyślne, mamy coraz więcej różnych nowinek technologicznych, funkcjonariusz natomiast uzbrojony jest w urządzenia techniczne do kontroli, wiedzę, przepisy oraz własną intuicję, bowiem na pewnym etapie realizowania procedury kontrolnej decyzyjność pozostaje w jego gestii. Na początku warto rozważyć jakie osoby mogą ubiegać się o wstęp na teren jednostek organizacyjnych. Określa to art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej² oraz rozdział 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 roku w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej³. Można dokonać klasyfikacji tych osób na następujące grupy:

- Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Rady Ministrów, członkowie Rady Ministrów, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, osoby korzystające z immunitetu parlamentarnego, sędziowskiego lub prokuratorskiego, osoby korzystające z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów międzynarodowych albo powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych, funkcjonariusze publiczni związani z Ministerstwem Sprawiedliwości, osoby wykonujące zawód prawnika oraz funkcjonariusze innych służb mundurowych i ratowniczych;
- funkcjonariusze i pracownicy Służby Więziennej, członkowie ich rodzin, emeryci i renciści SW;
- osoby odwiedzające osadzonych (rodziny, znajomi);
- inne osoby (kandydaci do służby, wykonawcy usług, przedstawiciele różnych organizacji, związków wyznaniowych itp.).

Doświadczenie pokazuje, że w przypadku każdej z tych grup zdarzały się próby bezprawnego wnoszenia na teren jed-

¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 roku w sprawie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania czynności służbowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2518).

² Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1064).

³ Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 roku w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1804).

nostek organizacyjnych przedmiotów niedozwolonych, jednak najliczniejszą populację osób odwiedzających zakłady karne i areszty śledcze stanowią członkowie rodzin i znajomi osadzonych. W związku z powyższym oraz z naturalną chęcią „pomocy” najbliższym to z tą grupą należy wiązać najwięcej przypadków przemytów dokonywanych na teren jednostek organizacyjnych. Niedopuszczalna jest jednak sytuacja, żeby sam status osoby wchodzącej na teren jednostki miał wpływ na realizację procedury kontrolnej, o której będzie mowa w dalszej części artykułu. „Bramowy” zawsze powinien działać ściśle według przepisów, zgodnie z podejrzeniami lub ich brakiem, skrupulatnie i asertywnie. To czy smartwatch-a wniesie na teren jednostki żona osadzonego, adwokat czy skorumpowany funkcjonariusz, będzie tak samo obciążać „bramowego”, jeśli okaże się, że nienależycie wykonywał swoje obowiązki. Nie będzie okolicznością łagodzącą, że to był adwokat czy kolega – funkcjonariusz, których „bramowy” obdarzył swoistym zaufaniem. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że z obowiązków poddania się kontroli osobistej oraz kontroli ubrania i obuwia są wyłączeni: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Rady Ministrów, członkowie Rady Ministrów, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, osoby korzystające z immunitetu parlamentarnego, sędziowskiego lub prokuratorskiego, osoby korzystające z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów międzynarodowych albo powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych oraz inne osoby wskazane przez kierownika jednostki organizacyjnej.

Zasady wstępu na teren jednostek organizacyjnych Służby Więziennej zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 roku w sprawie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania czynności służbowych⁴. Procedura kontrolna zawiera punkty obligatoryjne oraz fakultatywne, gdzie decyzyję podejmuje „bramowy”.

Właśnie dwa ostatnie punkty wzbudzają najczęściej wątpliwości w sytuacji konieczności weryfikacji słuszności podjęcia decyzji o ich pominięciu w przypadku ujawnienia, że na teren jednostki został wniesiony przedmiot niedozwolony. Uruchomienie tych etapów procedury kontrolnej następuje wskutek autonomicznej decyzji „bramowego”. Musi on jednak podejrzewać, a więc domyslać się, przypuszczać, że osoba może posiadać przy sobie przedmiot niedozwolony. Potencjalnie każdy ubiegający się o wejście na teren jednostki może próbować wniesić takie przedmioty. Żeby jednak mówić o podejrzeniu muszą zaistnieć jakieś symptomy wskazujące, że prawdopodobnie taka sytuacja ma miejsce bądź podejmujący decyzję musi posiadać informację, że jest możliwość jej wystąpienia. Jakże to mogą być sygnały?:

- ewidentne zdenerwowanie przejawiające się w drżeniu rąk, głos, unikaniu spojrzenia, poceniu (należy jednak wziąć pod uwagę, że takie objawy mogą być naturalne u osoby, która np. po raz pierwszy ubiega się o wstęp na teren jednostki – wówczas dobrze to zweryfikować przed ewentualnym podjęciem decyzji o przeprowadzeniu dodatkowej kontroli);

ETAPY PROCEDURY KONTROLNEJ:

1. Wylegitymowanie osoby ubiegającej się o wstęp oraz sprawdzenie zasadności wejścia na teren jednostki.
2. Wezwanie do przekazania do depozytu przedmiotów niedozwolonych, które ewentualnie mogą znajdować się w posiadaniu osoby ubiegającej o wstęp na teren jednostki, chyba że osoba została zwolniona z obowiązku deponowania przez kierownika jednostki.
3. Kontrola przy użyciu urządzeń technicznych (skaner RTG do sprawdzenia zawartości bagażu, bramka do wykrywania metali, podręczny wykrywacz metali, alkomat, narkotest) lub psa specjalnego.
4. Manualne sprawdzenie odzieży i ubrania oraz przegląd zawartości posiadanych bagaży i rzeczy – w przypadku podejrzenia, że osoba kontrolowana posiada przedmioty niedozwolone.
5. Kontrola osobista – w przypadku niewykrycia podczas poprzedzających kontroli przedmiotów niedozwolonych i dalszego podejrzenia, że osoba takie przedmioty posiada.

- nienaturalne ruchy ciała;
- nienaturalna mowa;
- nietypowy ubiór.

Z kolei informacja o możliwości wystąpienia prawdopodobieństwa próby wniesienia na teren jednostki przedmiotu niedozwolonego (w przypadku konkretnego osadzonego) może zostać pozyskana w wyniku prowadzonych czynności profilaktycznych polegających m.in. na:

- kontroli rozmów osadzonych;
- prowadzeniu wywiadu wśród osadzonych;

Zdj. 1. Przykład kontroli za pomocą ręcznego wykrywacza metali
Źródło: materiały autora

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 roku w sprawie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania czynności służbowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2518).

- kontroli celi mieszkalnej osadzonego (wykryto przedmioty niedozwolone);
- kontroli pobieżnej/osobistej osadzonego (wykryto przedmioty niedozwolone);
- analizie danych dotyczących osadzonego (uzależnienie, działalność w zorganizowanej grupie przestępczej) i innych.

Jak widać proces kontroli osoby ubiegającej się o wstęp na teren jednostki organizacyjnej jest dość złożony i kluczowymi elementami wpływającymi na jego prawidłowy przebieg, zwłaszcza w jego niewralgicznej części, gdzie „bramowy” musi podejmować decyzje są:

- właściwa wymiana i dostęp do informacji;
- wiedza i spostrzegawczość;
- doświadczenie;
- umiejętność prawidłowego korzystania z urządzeń technicznych do kontroli.

Co jednak, gdy procedura kontrolna „zawiedzie” i przedmiot niedozwolony zostanie ujawniony już na terenie jednostki? Czy zawsze będzie to oznaczało, że zawinił „bramowy”? W takiej sytuacji nasuwa się myśl, że funkcjonariusz nie dopełnił obowiązków bowiem mimo posiadanych narzędzi i uprawnień dopuścił do przedostania się na teren jednostki zabronionej rzeczy. W związku z powyższym można podejrzewać, że „bramowy” popełnił delikt dyscyplinarny poprzez naruszenie art. 230 ust. 2 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej tj. wykonał czynność służbową w sposób nieprawidłowy i nie dopełnił obowiązków służbowych. Za naruszenie dyscypliny służbowej funkcjonariuszowi można wymierzyć karę od nagany po wydalenie ze służby. Poza sankcjami dyscyplinarnymi funkcjonariuszowi może także grozić odpowiedzialność karna z art. 231 §1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks Karny⁵. W myśl tego artykułu funkcjonariuszowi publicznemu, który na skutek niedopełnienia obowiązków działa na szkodę interesu publicznego grozi do 3 lat pozbawienia wolności. Kwestia odpowiedzialności dyscyplinarnej, a także karnej wydaje się oczywista w przypadku, gdyby „bramowy” umyślnie nie zrealizował lub niewłaściwie zrealizował drugi i trzeci obligatoryjny etap procedury kontrolnej (przyjęcie do depozytu przedmiotów niedozwolonych i kontrola przy użyciu urządzeń technicznych) oraz dalej pominął kontrole o charakterze fakultatywnym. Ten wątek, jako oczywisty, nie będzie podlegał dalszym rozważaniom. Sytuacja się komplikuje w momencie, kiedy „bramowy” po kontroli przy użyciu urządzeń technicznych, w związku z brakiem podejrzeń co do posiadania przedmiotów niedozwolonych, nie dokonał manualnego sprawdzenia odzieży i ubrania oraz przeglądu zawartości posiadanych bagaży i rzeczy, bądź nie podjął decyzji o kontroli osobistej. W takiej sytuacji kierownik jednostki organizacyjnej zobowiązany jest zarządzić przeprowadzenie czynności wyjaśniających⁶. Od ich wyników będą uzależnione ewentualne dalsze działania wobec „bramowego”. Ustalenia czynności wyjaśniających mogą być bardzo różne, jednak to po stronie jednostki leży ciężar wykazania, że „bramowy” nienależycie

wykonał czynności służbowe lub nie dopełnił obowiązków. Niewykrycie przedmiotu niedozwolonego może mieć wiele przyczyn.

1. **Niewłaściwe użycie, bądź interpretacja wyników wskazań urządzeń technicznych w sytuacji, gdy powinny one wykazać przedmiot.** W takim przypadku kluczową kwestią będzie sprawdzenie, czy funkcjonariusz odbył należyte szkolenie i potrafił obsługiwać się sprzętem, który miał w posiadaniu, a także czy sam sprzęt był w pełni sprawny technicznie. Jeśli funkcjonariusz nie został należycie przeszkolony (łączy się to z odbyciem określonej praktyki w użytkowaniu urządzenia oraz weryfikacji umiejętności posługiwania się) bądź sprzęt mógł działać wadliwie, wówczas trudno mówić o wyciąganiu konsekwencji wobec „bramowego”. Brak jest do tego podstaw. W przeciwnym razie funkcjonariusz może liczyć się z sankcjami dyscyplinarnymi.
2. **Nie uwzględnienie informacji o możliwości wystąpienia prawdopodobieństwa próby wniesienia na teren jednostki przedmiotu niedozwolonego.** Jeśli informacja, że może dojść do próby przemytu została pozyskana w wyniku czynności profilaktycznych (i przekazana „bramowemu”) należy jej nadać wysoki priorytet, a co za tym idzie uzasadnione podejrzenie o możliwości próby wniesienia przedmiotu niedozwolonego. W takim przypadku „bramowy” powinien wykorzystać wszystkie możliwości, jakie daje mu procedura kontroli. W przeciwnym razie może ponieść odpowiedzialność dyscyplinarną. Jeśli mimo zastosowania „pełnej” procedury kontroli doszło do udanego przemytu, jednakże nie zdołano określić jak przedmiot został wniesiony, wówczas ani bramowemu, ani funkcjonariuszom dokonującym kontroli osobistej nie grożą żadne konsekwencje. Wiąże się to z tym, że trudno będzie określić kto popełnił błąd, na czym on polegał i czy w ogóle do niego doszło. Jeśli uda się zidentyfikować sposób przemytu, wówczas łatwiej o wskazanie ewentualnych błędów i słabych punktów kontroli. Wtedy można liczyć się z poniesieniem odpowiedzialności, jednak będzie ona uzależniona od tego czy funkcjonariusz popełnił rażący błąd, czy też mieścił się on w granicach błędu ludzkiego, a może ze względu na sposób kamuflażu, miał prawo się pomylić. Informacja o możliwości wystąpienia prawdopodobieństwa próby wniesienia na teren jednostki przedmiotu niedozwolonego może też być efektem kontroli celi mieszkalnej bądź samego osadzonego, jeśli ujawniono przedmioty niedozwolone. Jakąś drogą te przedmioty musiały przedostać się na teren jednostki. Jedną z możliwości jest wniesienie przez osobę odwiedzającą, w związku z powyższym, można te osoby obciążyć podejrzeniem próby przemytu czegoś na teren jednostki. W takim przypadku uzasadnionym będzie, niezależnie od wyników sprawdzenia za pomocą urządzeń technicznych, uruchomienie 4 punktu procedury kontrolnej⁷. Jeśli w związku z tymi czynnościami osoba kontrolowana zacznie wykazywać dodatkowe oznaki zdenerwowania lub inne symptomy wskazujące na próbę przemytu, w dalszej części można rozważyć

⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks Karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444).

⁶ Zarządzenie nr 1/2018 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 3 stycznia 2018 roku w sprawie służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, zdarzeń mogących wystąpić w Służbie Więziennej oraz sposobu ich wyjaśniania i dokumentowania.

⁷ Procedura kontrolna pkt 4. „Manualne sprawdzenie odzieży i ubrania oraz przegląd zawartości posiadanych bagaży i rzeczy – w przypadku podejrzenia, że osoba kontrolowana posiada przedmioty niedozwolone”.

kontrolę osobistą. W sytuacji, gdy zostanie ujawnione wniesienie rzeczy przez osobę odwiedzającą osadzonego, u którego już znajdowano przedmioty niedozwolone, a „bramowy” dysponował stosowną informacją w tym zakresie, może on liczyć się z poniesieniem konsekwencji, jeśli zakończył kontrolę na pkt. 3 procedury⁸. W przypadku, gdy zrealizowano kolejne punkty procedury i nie wykryto przedmiotu ewentualna kwestia odpowiedzialności powinna wyglądać tak jak przedstawiono powyżej, w sytuacji informacji powziętej w wyniku czynności profilaktycznych.

3. **Nie uwzględnienie symptomów wskazujących na możliwość wystąpienia prawdopodobieństwa próby wniesienia na teren jednostki przedmiotu niedozwolonego.** Przedstawione wcześniej nienaturalne zachowania bądź wygląd osoby wchodzącej na teren jednostki mogą mieć swoją przyczynę w próbie przemytu przedmiotu niedozwolonego. Skoro „bramowy” obserwuje, że „coś jest nie tak” automatycznie powinien nabrać podejrzania o możliwości przemytu i uruchomić 4 i dalej ewentualnie 5 punkt procedury⁹. W przypadku, gdyby kontrola przy wejściu do jednostki „zawiodła” i rzecz zostałaby ujawniona już po wniesieniu, to znowu wyniki czynności wyjaśniających dałyby ewentualną odpowiedź, co do odpowiedzialności funkcjonariusza. Jeśli czynności wyjaśniające (monitoring, symulacja, eksperyment, dokumenty itp.) jednoznacznie wykażą, że „bramowy” powinien nabrać podejrzeń o próbie przemytu, a ten nie zadośćuczynił procedurze kontroli i ograniczył się do pierwszych trzech jej etapów, wówczas może liczyć się z poniesieniem odpowiedzialności dyscyplinarnej. W tym przypadku najtrudniej będzie jednak wykazać, że zawiódł „czynnik ludzki”, a co za tym idzie postawić ewentualne zarzuty dyscyplinarne. Funkcjonariusz musiałby rażąco niedbale, odmiennie od pozostałych funkcjonariuszy, wykonywać obowiązki przy wejściu do jednostki, żeby np. materiał z monitoringu mógł stanowić wiarygodny dowód w postępowaniu.

Powyższe rozważania pokazują, że gdy zawiedzie kontrola przy wejściu do jednostki, nie zawsze przełożony będzie dysponował podstawami do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, nie mówiąc już o złożeniu zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa. To drugie ogranicza się w zasadzie do przypadków umyślnego i celowego działania funkcjonariusza, bądź rażącej niedbałości w wykonywaniu czynności służbowych. O dalszym postępowaniu będzie już decydował prokurator i sąd. W najlepszym przypadku sprawa może się skończyć umorzeniem postępowania przygotowawczego w związku z np. znikomą szkodliwością czynu. Z drugiej strony, zgodnie z kodeksem karnym, za przestępstwo polegające na nadużyciu władzy (przez niedopełnienie obowiązków) grozi do 3 lat pozbawienia wolności, a w przypadku dodatkowego osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej górna granica zagrożenia karą zwiększa się aż do 10 lat. Wszczęcie postępowania dyscyplinarnego może na-

stać w sytuacjach wyraźnie opisanych w artykule. Na sam wynik postępowania (zarówno dyscyplinarnego i karnego) będzie miało wpływ wiele czynników, takich jak:

- doświadczenie i wykształcenie funkcjonariusza;
- zachowanie w trakcie i po popełnieniu przewinienia;
- granica i miejsce błędu;
- opinia służbowa;
- potencjalne niebezpieczeństwo, jakie mógł spowodować/spowodował ujawniony przedmiot;
- sposób/technika przemytu;
- stan psychofizyczny funkcjonariusza (możliwe przemęczenie, problemy zdrowotne, osobiste);
- wyposażenie będące w dyspozycji „bramowego”;
- obciążenie obowiązkami („ruch na bramie”);
- obieg informacji i dostęp do niej.

Odpowiedzialność dyscyplinarna, podobnie jak karna, może mieć wymiar łagodny jak i surowy, zależnie od ustaleń czynności wyjaśniających i ewentualnego postępowania dyscyplinarnego. Sprawa może skończyć się na przeprowadzeniu udokumentowanej rozmowy dyscyplinującej, czy wydaniu orzeczenia o odstąpieniu od ukarania. Jeśli jednak wykazane czynniki zweryfikowane zostałyby, jako obciążające „bramowego”, wówczas przełożony miałby podstawę do wymierzenia jednej z siedmiu przewidzianych przez ustawę o Służbie Więziennej kar dyscyplinarnych. Decydując o wysokości kary przełożony musi każdorazowo uwzględnić dyrektywy płynące z art. 239 ustawy o Służbie Więziennej wpływające na jej zaostrożenie bądź złagodzenie.

Konkludując, pociągnięcie do odpowiedzialności funkcjonariusza za dopuszczenie do wniesienia na teren jednostki przedmiotu niedozwolonego, to bardzo złożony proces, na którego wynik będzie miało wpływ wiele czynników materialnych, ludzkich, proceduralnych i innych. Osoby badające sprawę i podejmujące ostateczne decyzje powinny działać skrupulatnie, asertywnie, obiektywnie, uwzględniając wszystkie przedstawione aspekty. Podjęcie złych rozstrzygnięć, co do ewentualnych konsekwencji, czy w jedną czy w drugą stronę, z pewnością nie wpłynie dobrze na atmosferę w pracy i morale funkcjonariuszy, a finalnie na efektywność działań kontrolnych przy wejściu i bezpieczeństwo jednostki. Należy podkreślić, że czynnik ludzki nie jest jedynym mającym wpływ na wspomnianą efektywność. W związku z powyższym wnioski płynące z czynności wyjaśniających, powinny dotyczyć także przyjętych zasad, procedur oraz wyposażenia stanowiska „bramowego”. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 roku w sprawie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania czynności służbowych wyznacza ogólne granice i najważniejsze zasady kontroli przy wstępie do jednostek organizacyjnych Służby Więziennej. Nic nie stoi jednak na przeszkodzie, żeby w ramach podnoszenia jakości zarządzania organizacją i procesów w niej zachodzących, ustalać dodatkowe wewnętrzne standardy podlegające ciągłemu doskonaleniu. Jest to jednak temat na kolejną publikację.

⁸ Procedura kontrolna pkt 3. „Kontrola przy użyciu urządzeń technicznych (skaner RTG do sprawdzenia zawartości bagażu, bramka do wykrywania metali, podręczny wykrywacz metali, alkomet) lub psa specjalnego”.

⁹ Procedura kontrolna pkt 5. „Kontrola osobista – w przypadku niewykrycia przedmiotów niedozwolonych i dalszego podejrzenia, że osoba kontrolowana takie przedmioty posiada”.

mjr Dawid Rubiński

starszy wykładowca zakładu szkolenia penitencjarno-administracyjnego Centralnego Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej, absolwent Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, rzecznik dyscyplinarny, certyfikowany audytor systemu zarządzania jakością

URZĄDZENIA DO KONTROLI I ZAPOBIEGANIA PRZEMYTOM

W polskich więzieniach dobre relacje funkcjonariuszy z osadzonymi traktuje się jako niewłaściwe i konsekwentnie eliminuje. Tymczasem, te dobre relacje to jeden z filarów ochrony dynamicznej, współcześnie najskuteczniejszej formy ochrony¹. W więzieniach Norwegii, Niemczech, Portugalii traktowanie osadzonych z godnością, humanitaryzmem z jednoczesnym ograniczaniem nadzoru i kontroli, przynosi niepodważalne korzyści w postaci mniejszej liczby zdarzeń i utrzymania wyższego poziomu bezpieczeństwa.

Funkcjonariusz Służby Więziennej musi posiadać wysoki poziom kultury osobistej, etyki zawodowej, rozumienia swojej roli w procesie przywracania osadzonych do społeczeństwa, swoją postawą stanowić dobry przykład dla osadzonych. Ochrona dynamiczna wymaga od kadry dużych kompetencji w zakresie umiejętności komunikacyjnych, wychowawczych, negocjacyjnych i medycznych. Niestety, funkcjonariusz który posiada braki kompetencyjne, w sytuacjach konfliktowych bardzo często przyjmuje postawy konfrontacyjne, siłowe co eskaluje zdarzenia zamiast im zapobiegać.

W polskich więzieniach jednym z podstawowych przedsięwzięć ochronnych są kontrole. Przeprowadza się następujące rodzaje kontroli²:

- osobistą lub pobieżną osadzonego;
- cel i innych pomieszczeń w oddziałach mieszkalnych;
- pomieszczeń poza oddziałami mieszkalnymi;
- paczek i przedmiotów
- pojazdów;
- generalną.

Ponadto, przy wejściu do jednostki penitencjarnej realizowane są następujące kontrole³:

- legitymowania w celu ustalenia tożsamości;
- sprawdzenia pojazdów;
- przy pomocy urządzeń technicznych lub psa specjalnego – odzieży i ubrania osób ubiegających się o wstęp oraz przeglądania zawartości ich bagaży i innych przedmiotów, które posiadają;
- manualnej – odzieży i ubrania osób ubiegających się o wstęp oraz przeglądania zawartości ich bagaży i innych przedmiotów, które posiadają;
- osobistej – osób ubiegających się o wstęp.

Każda z wymienionych powyżej kontroli realizowana jest wg procedur i praktyki penitencjarno-ochronnej. Część kontroli realizowanych w polskich więzieniach jest obligatoryjna a część fakultatywna. Ta fakultatywność kontroli, pozwala na jej nadmiarowe stosowanie, co przekłada się na zniechęcenie i rutynę kadry. Ponadto, kiedy wystąpi zdarzenie, to funkcjonariusz z pierwszej linii (bezpośredniego kontaktu z osadzonym) ponosi konsekwencje w postaci odpowiedzialności dyscyplinarnej lub karnej.

Do wymienionych wyżej kontroli mogą być wykorzystywane następujące, przykładowe urządzenia:

- Ręczne wykrywacze metali;
- Bramkowe wykrywacze metali;
- Detektory narkotyków i materiałów wybuchowych;
- Alkomaty;
- Kamery inspekcyjne;
- Detektory telefonów komórkowych;
- Detektory elektroniki;
- Skanery rentgenowskie bagażu i przesyłek.

Ręczne wykrywacze metali – wykrywają metale żelazne i nieżelazne jak złoto, srebro, aluminium. Nie wszystkie modele służą do kontroli osób. Ze względów bezpieczeństwa, funkcjonariusz powinien wybierać detektor pozwalający na zachowanie dystansu do kontrolowanej osoby. Pozwala to dokonać kontroli osoby bez niebezpiecznego pochylania się np. do kontroli okolic obuwia. Należy okresowo sprawdzać wielkość wykrywanych przedmiotów metalowych, czy ktoś nie zmienił ustawień detekcji lub nie doszło do uszkodzenia detektora. Z reguły duże przedmioty są wykrywane, problem występuje przy mniejszych jak żyletki, nożyki od jednorazowej maszyny do golenia lub igieł. Urządzenia spełniające amerykańskie standardy produkowane są do detekcji przedmiotów metalowych zgodnych z kategoriami wielkości wykrywanych przedmiotów od MD-1 do MD-4. Niestety, dostępnych jest coraz więcej przedmiotów niedozwolonych, które nie są wykrywane przez detektory metali np. noże wykonane z ceramiki, szkła, drewna, plastiku czy włókien węglowych i ukryte w innych przedmiotach, jak grzebienie do włosów czy klamry od pasków. Instrukcja od danego modelu detektora powinna być dołączona do instrukcji stanowiskowej tak, aby funkcjonariusz mógł zapoznać się z zasadami obsługi i możliwości kontroli osób tj. kobiet w ciąży, osób z rozrusznikiem serca, implantami słuchu czy bionicznymi kończynami⁴. Producent musi dopuszczać kontrolę takich osób z jednocześnie spełnionym warunkiem braku przeciwwskazań lekarskich (brak zagrożenia życia i zdrowia osoby).

Bramkowe wykrywacze metali – wykrywają metale żelazne i nieżelazne jak złoto, srebro, aluminium. Występują one w wielu rozwiązaniach konstrukcyjnych: przenośne,

¹ C. Mecwaldowski, R. Poklek, „Technika w ochronie dynamicznej obiektu na przykładzie systemu penitencjarnego”, OiB 2/2020

² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, § 67.

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania czynności służbowych

⁴ C. Mecwaldowski, „Ręczne wykrywacze metali”, OMil 3/2016

Zdj. 1. Przykłady ręcznych wykrywaczy metali

Źródło: materiały własne autora.

stacjonarne, do zabudowy w przejściu, odporne na warunki atmosferyczne. Mogą posiadać wiele stref detekcyjnych, pozwalających na dokładną lokalizację wykrytego przedmiotu metalowego. Posiadają dodatkowe funkcjonalności jak interfejs sieciowy do zdalnych aplikacji lub integracji z systemami zabezpieczeń elektronicznych. Można wybrać modele z rozpoznawaniem kierunku ruchu osób, funkcją zliczania osób, dodatkowymi detektorami np. telefonów komórkowych, małej elektroniki, temperatury przechodzących osób czy substancji promieniotwórczych⁵. Ze względu na wiele stref i programów detekcji, natężenie pola elektromagnetycznego, urządzenia te wrażliwe są na pobliskie (do 2 m) ruchome przedmioty metalowe i zmiany pola elektromagnetycznego. Podczas instalacji należy spełnić wymagania producenta co do lokalizacji bramkowego detektora metali, odległości od wspomnianych przedmiotów i pól. Urządzenia te podczas uruchomienia dokonują adaptacji do występujących zakłóceń. W związku z częstym posiadaniem przez osoby poddawane kontroli, małych przedmiotów metalowych jak klucze, monety, zegarki, przedmioty jubilerskie, klamry od pasków przy bramkowych detektorach metali należy stosować dedykowane korytka do takich przedmiotów, wykonane z metalu stanowią ekran eliminujący detekcję tych przedmiotów w pobliżu bramki.

Detektory narkotyków i materiałów wybuchowych – najczęściej chromatografy gazowe, urządzenia przenośne bądź stacjonarne, działają na zasadzie spektrometrii lotnych jonów. Urządzenia wykrywające śladowe ilości substancji. Wymagają dokonywania systematycznych pomiarów tak, aby można było stwierdzić czy nastąpił wzrost obecności substancji, utrzymanie czy spadek.

Alkomaty – urządzenia służące do pomiaru zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu. Te prostsze pokazują wynik mieszczący się w ustalonych zakresach, a dokładniejsze często z drukarką, pozwalają na uzyskanie dokładnego pomiaru ilości promili w wydychanym powietrzu. Zasada wykonywania pomiaru polega na wykonaniu co najmniej dwukrotnego pomiaru wydychanego powietrza, drugi pomiar po 15 minutach (ma to na celu wyeliminowanie pozytywnych wyników pomiaru spowodowanych np. lekami, cukierkami z alkoholem itp.). Wymagają okresowej kalibra-

Zdj. 2. Przykład bramkowego wykrywacza metali

Źródło: materiały własne autora.

cji, związane jest to ze skutkiem dyscyplinarnym, jaki niesie pozytywny wynik testu dla kontrolowanego osadzonego. Urządzenia pozwalające także dokonać pomiaru z otoczenia (bez wymuszonego obiegu powietrza) służą do szybkiego rozpoznawania płynów znalezionych w butelkach.

Kamery inspekcyjne – kamery te służą do kontroli przedmiotów, pomieszczeń i pojazdów. Nie wolno ich stosować do kontroli osób lub „ukrytego” monitoringu. Doskonale nadają się do kontroli kratek wentylacyjnych, kaloryferów, rur wodno-kanalizacyjnych (wodoodporne), wąskich przestrzeni za szafkami, półkami, konstrukcji sprzętu kwaterunkowego. W zależności od technologii wykonania różnią się średnicą głowicy i przewodem giętkiego⁶.

Detektory telefonów komórkowych – Są to odbiorniki radiowe w zakresie częstotliwości i systemów komórkowych, ale także innych rodzajów komunikacji radiowej jak Wi-Fi czy Bluetooth. Często jest to skaner w szerokim zakresie częstotliwości, z anteną dookólną lub kierunkową, wbudowaną lub zewnętrzną. Umożliwiający detekcję, realizację nasłuchu sygnałów i alarmowania w czasie rzeczywistym. Paleta dostępnych urządzeń jest duża, można spotkać urządzenia: od najprostszych przypominających pager-y, umożliwiających

⁵ C. Mecwaldowski, „Bramkowe wykrywacze metali”, OMil 2/2016

⁶ C. Mecwaldowski, „Kamery inspekcyjne”, OMil 5/2016

Zdj. 3. Przykłady detektorów narkotyków i materiałów wybuchowych

Źródło: materiały własne autora.

Zdj. 4. Przykłady alkomatów

Źródło: materiały własne autora.

Zdj. 5. Przykłady kamer inspekcyjnych

Źródło: materiały własne autora.

detekcję pojedynczych systemów GSM, po profesjonalne analizatory widma i szerokopasmowe skanery częstotliwości z antenami kierunkowymi. Bywają urządzenia wbudowane w bramkowe detektory metali, przenośne, stacjonarne czy systemowe zainstalowane w obiekcie, połączone w sieć i wizualizowane w specjalnym oprogramowaniu⁷. Detektory te wykrywają włączone telefony komórkowe, które nadają sygnały np. techniczne do stacji BTS, wysyłanie SMS i MMS, rozmowę telefoniczną lub sygnały Wi-Fi i Bluetooth. Coraz trudniej stosować proste metody detekcji telefonów komórkowych, ponieważ Służba Więzienna korzysta z innych urządzeń pracujących w zakresie częstotliwości detektorów np. radiowe liczniki ciepła, energii, kamery inspekcyjne z bezprzewodowymi ekranami, tablety do podpisu elektronicznego, radiotelefony z modułami Wi-Fi i Bluetooth, kuchenki mikrofalowe itp.

Detektory elektroniki – do takich urządzeń zaliczane są detektory złącz nieliniowych (ang. non-linear junction detectors – NLJD). Służą one do detekcji elektroniki zawierającej półprzewodniki. Pozwalają na wykrycie przedmiotów zawierających elektronikę już od wielkości 1 cm², zarówno elektroniki aktywnej – włączonej/zasilanej jak i pasywnej – wyłączonej lub nieposiadającej zasilania⁸.

Mogą być stosowane do detekcji ukrytej elektroniki w: pomieszczeniach, ich ścianach, sufitach oraz podłogach, meblach, przedmiotach (np. półkach, odzieży), przesyłkach i paczkach, samochodach oraz ich ładunkach, innych miejscach, przedmiotach i obszarach.

Detektory elektroniki umożliwiają wykrycie: wszelkiej elektroniki zawierającej półprzewodniki, telefonów komórkowych (włączonych, jak i wyłączonych), kart SIM, nośników

⁷ C. Mecwaldowski, „Detektory telefonów komórkowych”, OMil 3/2015

⁸ C. Mecwaldowski, „Detektory elektroniki NLJD”, OMil 6/2016

Zdj. 6. Przykłady detektorów telefonów komórkowych

Źródło: materiały własne autora.

Zdj. 7. Przykłady detektorów elektroniki

Źródło: materiały własne autora.

danych jak pendrive, kart pamięci, ukrytych kamer, podsłuchów, dyktafonów, rejestratorów video itp.

Ze względu na zastosowanie mikrofal dużej mocy, anten tych urządzeń nie wolno kierować w stronę osób (poza rozwiązaniami dedykowanymi do kontroli osób np. bramek zdj. 7).

Skanery rentgenowskie bagażu i przesyłek – poprzez emisję i przenikanie promieniowania rentgenowskiego przez przedmioty, pozwalają zidentyfikować kontrabandę. Obecnie jedno z najnowszych rozwiązań to skanery X-Ray dające obraz 3D tzw. MVCTC (Multi-View and Computed Tomography Capable). Stosowanie urządzeń wytwarzających promieniowanie jonizujące usankcjonowane jest przepisami ustawy prawo atomowe⁹ i wymaga zezwolenia wydawanego przez prezesa Państwowej Agencji Atomistyki (PAA). Szczegółowe regulacje określają: wydanie zezwolenia, zasady stosowania, wymagane prawem pomiary dozymetryczne, procedury eksploatacyjne, wymagane dokumentacje i zasady kontroli¹⁰. Uruchomienie jak i naprawy skanera rentgenowskiego dokonuje firma posiadająca stosowne zezwolenie PAA. Funkcjonariusze przystępując do pracy z tymi urządzeniami muszą zostać skierowani do lekarza medycyny pracy, z zamieszczoną informacją na skierowaniu o pracy z urządzeniem wytwarzającym promieniowanie jonizacyjne. Ponadto muszą ukończyć szkolenie z ochrony radiologicznej i obsługi danego modelu urządzenia. Coraz nowocześniejsze techniki obrazowania pozwalają uzyskiwać wysoką rozdzielczość obrazów z funkcją rozpoznawania przedmiotów i substancji. Doskonale nadają się do rozpoznawania elektroniki, przedmiotów z ceramiki i wielu innych. Należy prowadzić kwartalną dozymetrię z protokołami z pomiarów, za pomocą dozymetrów indywidualnych, środowiskowych (miejsca pracy) lub pomiary realizowane przez uprawnioną osobę (inspektora ochrony radiologicznej).

Poza przywołanymi wyżej urządzeniami, do realizacji kontroli w więzieniach stosuje się także:

- Chemiczne testy substancji psychoaktywnych;
- Młotki drewniane, gumowe, stalowe do kontroli zabezpieczeń mechanicznych;

- Pręty do kontroli załadunku pojazdu;
- Lustra inspekcyjne;
- Psy specjalne wykrywające narkotyki i materiały wybuchowe.

Aby uniknąć konfliktów lub niepotrzebnych czynności wykonywanych przez funkcjonariuszy, przed wejściem do jednostki penitencjarnej, na tablicy informacyjnej (a także na stronie www jednostki) powinny być zamieszczone informacje o stosowanych urządzeniach do kontroli oraz psach specjalnych.

Funkcjonariusz wyposażony w urządzenia mechaniczne lub elektroniczne ma obowiązek wykorzystywania ich do kontroli¹¹. Obowiązujące przepisy nie różnicują urządzeń i narzędzi oraz nie dają funkcjonariuszowi możliwości decydowania o ich zastosowaniu lub niezastosowaniu. Co było jedną z przyczyn wstrzymania przez Służbę Więzienną kontroli osób za pomocą alkomatu przy wejściu do jednostki penitencjarnej.

Każdy funkcjonariusz posługujący się urządzeniami do kontroli powinien zostać zapoznany z instrukcją danego urządzenia, zasadami realizacji kontroli, odstępstwami oraz zasadami BHP. Niestety, systematycznie skracane szkolenia zawodowe oraz specjalistyczne nie sprzyjają przygotowaniu kadry do realizacji zadań.

Podział kompetencji i odpowiedzialności w stosowaniu urządzeń do kontroli:

- Funkcjonariusz i pracownik, jako użytkownik: eksploatacja bieżąca – dbanie o dobry stan urządzenia, czyszczenie w ramach bieżącej obsługi, wizualne sprawdzenie stanu przy każdorazowym użyciu oraz informowanie przełożonych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu lub widocznych uszkodzeń;
- Funkcjonariusz i pracownik, jako przełożony/kierownik ochrony: odpowiedzialność za prawidłowy dobór urządzeń do wykonywanych zadań, założenia konfiguracyjne

¹¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej. § 41. Funkcjonariusz (...) pkt. 2 wyposażony w urządzenia mechaniczne lub elektroniczne ma obowiązek wykorzystywania ich do kontroli, o których mowa w § 67;

⁹ Ustawa Prawo Atomowe z 29 listopada 2000 r.

¹⁰ C. Mecwaldowski, „Skanery XRay i MMW”, OMil 4/2016

Zdj. 8. Przykład skanera rentgenowskiego do bagażu i przesyłek

Źródło: materiały własne autora.

i ustawienia urządzeń, kontrola prawidłowości ich wykorzystania, zapewnienie szkoleń użytkownikom;

- Funkcjonariusz i pracownik obsługi technicznej/administrator systemów: przeglądy kresowe, naprawy i wysyłka do serwisu, czyszczenie w ramach przeglądu okresowego w zakresie niemożliwym do zrealizowania przez użytkownika, konfiguracja i ustawienia urządzeń zgodnie z zaleceniami kierownika ochrony, realizacja szkoleń użytkowników.

Właściwie wyszkolony funkcjonariusz wyposażony jest w kompetencje i umiejętności niezbędne do skutecznej realizacji zadań. Z kolei brak wiedzy o zasadach działania, metodach detekcji, słabych i mocnych stronach urządzeń do kontroli, jest przyczyną udanych przemytów kontrabandy na teren zakładów karnych i związanych z nią innych zdarzeń. Mimo prób, w polskich więzieniach, nie udało się wdrożyć zasad ochrony dynamicznej. Wymaga to przede wszystkim zmiany relacji funkcjonariusz-osadzony. To w efekcie skutecznie realizowanej ochrony dynamicznej uzyskuje się zmniejszenie nadzoru i liczby kontroli, przy jednoczesnym zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej (zmniejszenie liczby zdarzeń).

mjr mgr inż. Cezary Mecwaldowski

Starszy wykładowca zakładu szkolenia ochronnego w Centralnym Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Kulach. Wykładowca Polskiej Izby Systemów Alarmowych.

PRENUMERATA 2022

**START
ZA DARMO!***

Zamów prenumeratę
czasopisma

Ochrona i Bezpieczeństwo
na 2022 rok a otrzymasz

**2 WYDANIA
GRATIS!****

Prenumerata
roczna:

60 zł

* Oferta dla nowych prenumeratorów
ważna do 28.02.2022

** Wydania gratisowe od 5/2021 do 6/2021

prenumerata@mediafachowe.pl

22 535 32 29

www.czasopisma.net

Dedykowane Rozwiązania dla Obiektów Ochrony Penitencjarnej Spełniające Wymagane Normy

- System perymetryczny RBtec Ironclad to rozwiązanie oparte o kabel sensoryczny, zdolny do wykrywania cięć lub wspinania się na ogrodzenie:
  - Nie wymaga specjalistycznych szkoleń ani specjalnych narzędzi.
  - Możliwość podłączenia do dowolnego systemu alarmowego lub systemu CCTV.
  - Trójwarstwowy filtr do weryfikacji alarmów z niskim współczynnikiem fałszywych alarmów.
- Ochrona perymetryczna firmy SensLine to system czujników wstrząsowych, który oferuje:
  - Kompatybilność z istniejącymi systemami i niskie koszty utrzymania i konserwacji.
  - Algorytmy niwelujące fałszywe alarmy spowodowane warunkami atmosferycznymi.
  - Precyzyjną lokalizację alarmu ze wskazaniem miejsca zdarzenia z dokładnością 2,5 m.
- Systemy CCTV marki Provision-ISR zintegrowaną platformą Video Management System, to:
  - Wykrywanie i sygnalizowanie obecności osób w strefach zakazanych.
  - Środek identyfikacji dla zdalnej kontroli.

(NIE)DOBRE PRAKTYKI STOSOWANIA DOZORU WIZYJNEGO W SŁUŻBIE WIĘZIENNEJ

Każde narzędzie skonstruowane przez człowieka może być przez niego wykorzystane dobrze lub źle. Chodzi tu zarówno o skuteczność jak i o cel działania. Przykładowo aplikacje, które za pomocą danych z big data miały wskazywać potencjalnych przestępców w Stanach Zjednoczonych, statystycznie dwukrotnie częściej wskazywały społeczność afroamerykańską od pozostałych nacji (w różnych aplikacjach wynikało to z błędu algorytmów, stworzonych intencjonalnie lub nie)¹. Celem niniejszego artykułu jest usystematyzowanie wskazywanych przez funkcjonariuszy², występujących w Służbie Więziennej nieprawidłowości w wykorzystaniu dozoru wizyjnego, które będąc złymi praktykami³ nie pozwalają w pełni wykorzystać możliwości, jakie niesie ze sobą to nowoczesne narzędzie. Istotą będą tutaj wspomniane skuteczność i cele (intencje) działania. Ostatecznie autorzy spróbują udzielić odpowiedzi na pytania: „Jaką uzyskuje się poprawę sposobu ochrony poprzez stosowanie monitoringu – rzeczywistą czy pozorną?” oraz „Jak monitoring wpływa na poczucie bezpieczeństwa funkcjonariuszy – zwiększa je czy zmniejsza?”. Zebrane w artykule informacje służą eliminowaniu złych praktyk, podniesieniu skuteczności operatora – monitorowego, a w konsekwencji poprawieniu atmosfery pracy w służbie.

¹ „Predictive policing algorithms are racist. They need to be dismantled”, Will Douglas Heaven, MIT Technology Review, July 17, 2020, <https://www.technologyreview.com/2020/07/17/1005396/predictive-policing-algorithms-racist-dismantled-machine-learning-bias-criminal-justice/> [dostęp: 20.11.2021].

² Autorzy otrzymywali informacje dotyczące praktyki stosowania monitoringu prowadząc wieloletnie badania w tym zakresie w Służbie Więziennej od funkcjonariuszy szkoleń zawodowych i specjalistycznych oraz innych funkcjonariuszy, uczestniczyli w tej tematyce w zespołach powołanych przez Dyrektora Generalnego SW oraz byli powoływani, jako biegli przez prokuratorów do spraw związanych z monitoringiem w Służbie Więziennej.

³ Monitoring „narzędziem represji” w Służbie Więziennej? www.nszzfipw.org.pl/monitoring-narzedziem-represji-w-sluzbie-wieziennej.html [dostęp: 30.10.2020] Dotyczy pisma Przewodniczącego Zarządu Głównego NSZZ FiPW do Dyrektora Generalnego SW, w sprawie doprecyzowania celowości przeprowadzania przez przełożonych czynności sprawdzających.

Źródło: materiały autorów.

Wprowadzenie w problematykę

Narzędzia produkowane od zarania przez ludzkość, a szerzej technologia powstająca od początku rozwoju cywilizacji zawsze tworzona była z myślą o ułatwieniu pracy człowieka. Monitoring wizyjny w systemie penitencjarnym z założenia ma być wykorzystywany do zapewnienia bezpieczeństwa **wyłącznie w kontekście możliwości obserwacji zachowania osadzonych**⁴ i rejestrowania⁵ zdarzeń związanych z zachowaniem osadzonych. Realizuje się to, aby im zapobiegać lub nie dopuszczać do ich eskalacji. W praktyce efektywne zastosowanie tego środka technicznego do celu, w jakim został użyty, po pierwsze może nastroczać sporo problemów (np. nieskuteczna obserwacja wynikająca z nieergonomicznego stanowiska monitorowego, pomijanie zdarzeń przez źle wyselekcjonowanego lub niewykwalifikowanego monitorowego, efekt torowania uwagi, polecenia wykonywania kilku czynności jednocześnie – stała obserwacja i notowanie spostrzeżeń itp.), a po drugie może być wykorzystane w sposób niewłaściwy z powodu niekompe-

tencji (np. monitorowanie miejsc zakazanych: wewnątrz jak i na zewnątrz więzienia⁶) lub świadomego pozaprawnego użycia w innych celach (np. do kontroli jakości wykonywanej pracy – sposobu pełnienia służby przez funkcjonariuszy). W prakseologii (nauce o skutecznym działaniu) zwraca się uwagę między innymi na cel i metodę⁷ i wskazuje, że dobry cel może nie być zrealizowany, gdy zastosowany sposób jego osiągnięcia opiera się na niewłaściwym działaniu np. niewłaściwie dobrany i niewykształcony funkcjonariusz „monitorowy”⁸, którego zadaniem jest przede wszystkim zapobieganie samobójstwom, nie zwraca uwagi na wczesne sygnały świadczące o zbliżającej się próbie samobójczej. Może być też odwrotnie, że dobrze zastosowana metoda sprzyja realizacji z założenia złych celów np. dozór wizyjny stosowany jest nie do zapewnienia bezpieczeństwa, ale do obserwacji sposobu pełnienia służby przez konkretnego funkcjonariusza, oczywiście, nie żeby mu pomóc popełnić błędy, ale w celu zebrania informacji, żeby je wykorzystać przeciwko niemu. Liczą się zatem intencje oraz sposoby ich realizowania w praktyce, będące jednocześnie istotą obowiązującej etyki zawodowej i przestrzegania prawa.

W literaturze z zakresu dobrych praktyk, już od połowy lat 90 ubiegłego wieku, wskazuje się na wzrost zain-

⁴ Kodeks karny wykonawczy, art. 73a § 2. **Monitorowanie, zapewniające możliwość obserwowania zachowania skazanego**, można stosować w szczególności w celach mieszkalnych wraz z częścią przeznaczoną do celów sanitarno-higienicznych, w łazniach, w pomieszczeniach wyznaczonych do widzeń, w miejscach zatrudnienia osadzonych, w ciągach komunikacyjnych, na placach spacerowych, a także do obserwacji terenu zakładu karnego na zewnątrz budynków, w tym linii ogrodzenia zewnętrznego – w związku z § 8. O stosowaniu **monitorowania** (należy w to miejsce wstawić powyższą definicję z § 2) w określonych miejscach i pomieszczeniach decyduje dyrektor zakładu karnego, mając na celu zapewnienie porządku i bezpieczeństwa w zakładzie karnym.

⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2009 r. w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych służących do przekazywania, odtwarzania i utrwalania obrazu lub dźwięku z monitoringu w zakładach karnych.

⁶ Kodeks karny wykonawczy art. 73a § 9. **Monitorowanie zachowania skazanego**, a także miejsc i pomieszczeń **na terenie zakładu karnego**, o których mowa w § 2, **realizują funkcjonariusze Służby Więziennej oraz pracownicy tego zakładu**.

⁷ Patrz T. Kotarbiński, *Traktat o dobrej robocie*, Wyd. 7, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1982

⁸ „Monitorowy” operator systemu dozoru wizyjnego zakładu karnego/aresztu śledczego pełniący służbę na dedykowanym stanowisku przeznaczonym do stałej obserwacji zachowania osadzonych, którego zadania określono w § 55, Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej.

Zdj. 1. Przykład stanowiska do fakultatywnej obserwacji zachowania osadzonych, z zachowaniem ergonomii obserwacji – odległość obserwacji ekranu, wielkość obrazu i jego rozdzielczość uwzględniające wielkość bodźca wzrokowego, który ma zaobserwować operator

Źródło: National Geographic channel.

interesowania narzędziami doskonalenia funkcjonowania różnych obszarów życia. Po dobre praktyki sięga się w celu poprawy jakości i doskonalenia standardów prowadzonej działalności. Definicje „dobrej praktyki” są zróżnicowane, zależą bowiem od kraju, a co za tym idzie obowiązującego w nim prawa, sytuacji ekonomicznej, a często norm kulturowych i posiadanych doświadczeń. Najczęściej mianem dobrej praktyki określa się działanie, które przynosi bardzo konkretne i pozytywne rezultaty, zawiera w sobie pewien potencjał kreatywności i innowacji, jest trwałe i powtarzalne, a co najważniejsze jest możliwe do zastosowania w podobnych warunkach w innym miejscu⁹ (np. zasady ergonomicznego stanowiska monitorowego przy uniwersalnej konstrukcji mogą być zastosowane we wszystkich jednostkach penitencjarnych). Ponadto „dobre praktyki” mogą być także rozumiane, jako narzędzie podnoszenia jakości kapitału ludzkiego oraz uczenia się jak wzbogacać swoją wiedzę wykorzystując doświadczenia innych, czyli nie popełniać błędów, które wcześniej już ktoś zrobił¹⁰. Zasady dobrych praktyk lub też zasady rzetelnego postępowania formułowane są dla różnych obszarów działalności społecznej (biznesowej, korporacyjnej, przedsiębiorczości, handlu, uczelniach wyższych itp.). Mają one zabezpieczyć podmioty uczestniczące we wspólnych przedsięwzięciach przed nieuczciwością, nierzetelnością, brakiem transparentności i standardów. Dobre praktyki, mimo, że są powiązane z ekonomią, obejmują także takie pojęcia jak etyka, wizerunek, sumienność czy jakość¹¹.

System penitencjarny wykorzystujący nowoczesne technologie powinien zadbać o ich mądre – efektywne i właściwe – wykorzystanie. Wymaga to śledzenia podobnych rozwiązań w innych krajach (zdj. 1), odwotywa-

⁹ J. Nowakowska, Czym jest dobra praktyka? Zasady i kryteria identyfikacji, <http://cdr112.e-kei.pl/leader/index.php/200-czym-jest-dobra-praktyka-zasady-i-kryteria-identyfikacji> [dostęp: 10.11.2021].

¹⁰ Dobre praktyki, [w:] *Encyklopedia zarządzania*, https://mfiles.pl/pl/index.php/Dobre_praktyki [dostęp: 10.11.2021].

¹¹ G. Łuka-Doktorska, Dobre praktyki – dobra wola czy konieczność?, <https://sidir.pl/biuletyn-konsultant-artikul/dobre-praktyki-dobra-wola-koniecznosc/> [dostęp: 10.11.2021]

nia się do dotychczasowych badań¹², a także wyciągania wniosków z błędów, które już zaistniały¹³. Chodzi o ciągłe podnoszenie standardów w zakresie adaptacji do warunków infrastruktury, respektowanie przepisów prawa, a co najważniejsze uwzględnianie „czynnika ludzkiego” w relacji „człowiek-maszyna”. Poniżej znajdują się opisy sytuacji niewłaściwego wykorzystywania dozoru wizyjnego w Służbie Więziennej, wraz ze wskazówkami jak im zapobiegać lub jak minimalizować ich skutki. Przykłady, zaczerpnięte z życia codziennego, potwierdzone są w doniesieniach medialnych, rozmowach z funkcjonariuszami i z własnych obserwacji autorów.

Przykłady złych praktyk spowodowanych brakiem wiedzy

Szereg zdarzeń związanych ze stosowaniem monitoringu w więzieniach wynika z niedostosowania zapisów kodeksu karnego wykonawczego (art. 73a, gdzie znajduje się ustawowo określony cel stosowania monitoringu w Służbie Więziennej wprowadzony w 2009 r.), do obowiązującego od 2016 r. RODO¹⁴. Zgodnie z RODO monitoring wizyjny to przetwarzanie danych osobowych i jako taki musi spełniać regulaty w nim zawarte.

- Stosownie monitoringu poza terenem (zgodnie art. 73a § 9 monitoring można stosować tylko na terenie zakładu karnego/aresztu śledczego, a instalowane są kamery do obserwacji poza terenem więzień. Służba Więzienna nie posiada uprawnień do „nagrywania” osób poza terenem jednostek nawet, gdy chodzi o grupy kibiców zakłócających porządek poprzez nawoływanie osadzonych, a wydawanie poleceń do montażu kamer tak, aby takie „nagrywanie” umożliwiły, w obecnym stanie prawnym jest niewłaściwe. Podobnie stosowanie kamer w pojazdach dozoru elektronicznego i konwojowych (w pojazdach konwojowych, ze względu na cel – możliwość obserwacji zachowania osadzonych – kamera w przedziale dla osadzonych jest warunkowo dopuszczalna, ale poza pojazdem, czy kabinie kierowcy już nie). Podobnie z kamerami obrotowymi z zoom instalowanymi poza terenem jednostek lub na ich terenie, ale z możliwością obserwacji obszarów poza jednostką np. ogródków działkowych lub okien pobliskich budynków. Taka „możliwość” obserwacji opalających się lub rozbierających się osób jest nieetyczna i rozprasa ochronę jednostki. Także niedopuszczalna jest rejestracja obrazów spoza jednostki np. chodników i parkingów poza murem zewnętrznym jednostki (niebędących terenem jednostki) czy wejścia do pobliskiego sklepu z alkoholem itp. W wymienionych przykładach należy stosować maskowanie stref w kamerach systemu dozoru wizyjnego (w kamerach a nie

¹² C. Mecwaldowski, R. Poklek „Badanie pilotażowe funkcjonariuszy do pracy na stanowisku „Monitorowego”, OMil 6/2017

¹³ „Powiesił się w celi. Monitoring? Trzy osoby na 138 ekranów”, TVN24, 6 kwietnia 2019 r., <https://tvn24.pl/tvnwarszawa/najnowsze/powiesil-sie-w-celi-monitoring-trzy-osoby-na-138-ekranow-645485> [dostęp: 10.11.2021]

¹⁴ Ogólne rozporządzenie o ochronie danych, inaczej rozporządzenie o ochronie danych osobowych (ang. General Data Protection Regulation, GDPR), Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych

w rejestratorach – tak, aby nie przetwarzać danych, do których SW nie ma uprawnienia).

- Nieweryfikowanie zdolności psychofizycznych do realizacji ciągłej obserwacji¹⁵ (nie przestrzeganie obligatoryjnego art. 237³ § 1 kodeksu pracy¹⁶), czyli brakiem skierowania do lekarza medycyny pracy z wyszczególnieniem zadań wykonywanych na stanowisku – nadal funkcjonują zasady z lat 60-tych związane z badaniami stanowiskowymi tzw. uniwersalny funkcjonariusz do wszystkich zadań. A jak potwierdzają badania¹⁷ obserwacja jest jednym z najbardziej wyczerpujących zadań realizowanych przez człowieka, zużywająca aż 30 % energii mózgu,
- Kodeks pracy art. 237³ § 1 wymaga od pracodawcy, aby ten zatrudniał na stanowisku kompetentne osoby do wykonywania określonych zadań. Jeżeli takich kompetencji i umiejętności osoba nie posiada, pracodawca ma obowiązek wyposażyć tę osobę w kompetencje poprzez odpowiednie szkolenia. Szkolenia te mają wyposażać funkcjonariuszy w kompetencje a nie jedynie wypełniać formalny obowiązek pracodawcy zrealizowania „szkolenia”. Wycieczki niezwiązane z celem szkoleń, nierzetelne przekazywanie informacji, czy zajęcia relaksacyjne nie wyposażają funkcjonariuszy w wymagane kompetencje.
- Niezgodne z celem stosowania kamer (KKW art. 73a § 2 w związku z § 8 oraz § 9) jest montowanie ich na stanowiskach np. monitorowego (nie tylko w pomieszczeniu, ale także dodatkowo do bezpośredniej obserwacji twarzy monitorowego) albo w kabinie kierowcy w pojazdach dozoru elektronicznego i konwojowych.
- Zgodnie z KKW monitorowanie zachowania osadzonych nie ogranicza się do cel mieszkalnych i kłódek sanitarnych, a większość jednostek ogranicza się wyłącznie do takiej obserwacji na stanowisku monitorowego.

¹⁵ C. Mecwaldowski, R. Poklek „Psychologiczne i techniczne aspekty stanowiska operatora dozoru wizyjnego. Część 2. Percepcja i uwaga w pracy operatora”, SEC&AS 2/2019

¹⁶ Kodeks pracy z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320) „Nie wolno dopuścić pracownika do pracy, do której wykonywania nie posiada on wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy”.

¹⁷ C. Mecwaldowski, R. Poklek „Psychologiczne i techniczne aspekty stanowiska operatora dozoru wizyjnego. Część 1. Wrażenia i spostrzeganie”, SEC&AS 1/2019

Przykłady złych praktyk wynikających z niewłaściwego doboru funkcjonariusza na stanowisko monitorowego

- Obsadzanie stanowiska osobami nieposiadającymi kompetencji, osobami bez doświadczenia¹⁸ np. z administracji albo zaraz po przyjęciu do służby jeszcze bez szkolenia zawodowego, nigdy niepracujących z osadzonymi lub w oddziale mieszkalnym, nieznających:
  - codziennych, subtelnych zachowań osadzonych,
  - zachowań osadzonych wynikających z dłuższej pracy z osadzonymi, co pozwoliłoby rozpoznawać zmiany tych zachowań, mogące świadczyć o przygotowaniach do prób samobójczych.
- Obsadzanie stanowiska funkcjonariuszami po szkoleniu, które nie wyposaża go w rzeczywiste kompetencje (monitorowym nie tłumaczy się, co dokładnie mają zaobserwować, co wpływa na zachowania osadzonych doprowadzające do zdarzeń, a co gorsza przedstawia się im mylną interpretację zdarzeń, ponadto zapis w obowiązku monitorowego z § 55, Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej jest skrajnie ogólny).

Przykłady złych praktyk spowodowane brakiem ergonomii stanowiska

Stworzono nieergonomiczne stanowiska dla monitorowych (nie spełniono tym obligatoryjnego art. 215 pkt. 2 kodeksu pracy) oraz nie uwzględniono technicznych ograniczeń stałej obserwacji:

- Liczba monitorów / liczba obrazów przekracza możliwości jednoczesnej, stałej obserwacji przez operatora, która wynika z centralnego pola widzenia ludzkiego wzroku (to tylko ok 30% pola widzenia¹⁹).
- Usytuowanie monitorów (odległość od oczu operatora, wysokość montażu, kąt obserwacji). Odległość ergono-

¹⁸ C. Mecwaldowski, R. Poklek, Wykorzystanie monitoringu wizyjnego w zapobieganiu samobójstwom więźniów w kontekście odpowiedzialności funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowisku „monitorowego”, OIB wydanie specjalne dla SW, 2020

¹⁹ C. Mecwaldowski, R. Poklek „Przygotowanie stanowiska operatora systemu dozoru wizyjnego. Aspekty psychologiczne i techniczne”, OMI 6/2019

ŚCIANA MONITORÓW

MONITORY DO STAŁEJ OBSERWACJI

Zdj. 2. Przykład stanowiska, monitory do stałej obserwacji to te na biurku stanowiska monitorowego, ściana monitorów służy ogólnemu oglądowi lub wymianie informacji pomiędzy operatorami

Źródło: materiały autorów.

micznej obserwacji tj. odległość optymalna, nienadwyrężająca mięśni oczu to odległość mniej więcej na wyciągnięcie ręki operatora. Stąd ergonomicznie usytuowane monitory do stałej obserwacji to monitory na biurku operatora (a nie na ścianie – tzw. ściana monitorów, jak to obecnie ma miejsce w wielu jednostkach). Ściana monitorów służy ogólnemu oglądowi oraz wymianie informacji pomiędzy operatorami monitoringu (zdj.2). Ponadto, należy zwracać uwagę na rozdzielczość ludzkiego wzroku związaną z wielkością bodźca wzrokowego tj. możliwość zaobserwowania z pozycji monitorowego np. mimiki osadzonego lub sznura, na którym zamierza się powiesić. Przy ścianie monitorów w odległości od 2,5 do 4 m od oczu operatora, może to być niemożliwe. Należy stosować standardy techniczne np. normę PN-EN 62676²⁰, do oceny jakości wykonania systemu dozoru wizyjnego, dostroczalności bodźca wzrokowego, odległości obserwacji obrazów oraz operacyjności operatora – możliwości wykonania przez niego założonych zadań w założonym czasie.

- Usytuowanie sprzętu do obsługi systemu dozoru wizyjnego dla praw i leworęcznych, możliwość szybkiej zmiany położenia na biurku: klawiatury, myszki, telefonu czy radiotelefonu.
- Inne czynności np. tworzone w niektórych jednostkach indywidualnie systemy, które mają wspierać operatora, w rzeczywistości mogą przynosić odwrotny skutek będąc zakłócającymi procesu świadomej obserwacji np. pojawiające się cyfry na ekranach, które operator ma po zauważeniu wprowadzić z klawiatury do systemu (ryzyko pojawienia się rutyny i oczekiwania na pojawiające się numery na ekranie, a nie obserwacji zachowania osadzonych). Inny przykład to włączający się wygaszacze ekranów, na który operator ma zareagować np. ruchem myszki przywracając obraz z kamer. Jest to niezgodne z założeniami tego rodzaju monitoringu polegającego na stałej obserwacji. Ponadto, może dojść do zawieszenia się systemu i pozbawienia operatora obrazu z kamer. Kolejny zły przykład to nakaz notowania spostrzeżeń, co jednoznacznie odciąga wzrok i uwagę monitorowego od stałej obserwacji. Zdarzają się systemy dozoru wizyjnego, gdzie operator może przełączać wyświetlane obrazy np. powiększając pojedyncze obrazy. Niestety po powiększeniu pojedynczego obrazu na danym ekranie, operator pozbawia się na czas powiększenia pozostałych obrazów na nim wyświetlanych, co również jest sprzeczne z założeniami stałej obserwacji (zdj. 4).
- Występuje kilkusekundowa bezwładność przy przełączeniu kamer pomiędzy trybem dzień/noc (zdj. 3), nie tylko przy ustalonym progu naturalnego oświetlenia w czasie zmiany dnia na noc i nocy na dzień, ale także przy każdym włączeniu i wyłączeniu światła przez osadzonych w celi.
- Niektóre systemy dozoru wizyjnego mają wadę w postaci usterki systemu dozoru wizyjnego w trybie „stop klatki”, która może nie zostać zauważona przez operatora.
- Występuje bardzo słaba widoczność krwi w trybie nocnym kamery (czarno-biały) (zdj. 5)

- Kamery typu fish eye lub 360° generują nienaturalny obraz dla operatora (centralnie z góry) wymagający więcej „wysiłku” w procesie świadomej obserwacji, aby zauważyć zdarzenia, które dzieją się z innej perspektywy.

Przykłady złych praktyk spowodowanych złą intencją

- Stanowisko monitorowego, ze względu na wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń, często niezależnie od operatora – monitorowego, wykorzystywane jest do nękania i karania (nierównego traktowania) niewygodnych funkcjonariuszy. Takie działanie jest wysoce nieetyczne i należy zaprzestać takich praktyk.
- Brak czasu na odpoczynek funkcjonariusza na stanowisku monitorowego, który przychodzi na stanowisko prosto po wykonaniu innych zadań. Następnie po zmianie, od razu jest kierowany do realizacji kolejnych zadań. Tymczasem odpoczynek od zadania stałej obserwacji to rozluźnienie mięśni oczu poprzez obserwację obiektów umieszczonych bliżej i dalej niż dotychczas obserwowane ekrany oraz zamknięcie oczu ograniczające dopływ do mózgu bodźców wzrokowych.
- Brak wyznaczonego czasu na posiłek w rozkładzie służby funkcjonariuszy, często wiążący się z niepozwaleniem monitorowym na spożywanie posiłku czy nawet picie wody lub kawy. Argumentowane jest to rozpraszaniem stałej obserwacji, przy czym nie wykazano, aby picie napojów miało wpływ na stałą obserwację. Przy jednoczesnym wydawaniu poleceń notowania spostrzeżeń z obserwacji. Zakazy te są irracjonalne, szczególnie w porze nocnej z naturalnym obniżeniem czujności człowieka. Napicie się kawy przez monitorowego jest logicznie uzasadnione (oczywiście wcześniej przygotowanej i przyniesionej przed rozpoczęciem służby na tym stanowisku).
- Postępowania dyscyplinarne wobec monitorowych za wykonywanie „innych czynności” np. odwracanie się od monitorów, za „niegodną funkcjonariusza postawę”, gdy ten odchyłał się w fotelu do obserwacji wysoko zawieszonych monitorów na ścianie (będące jednocześnie dowodem na nieergonomiczną ich instalację, a brak podparcia odcinka szyjnego kręgosłupa to przykład nieergonomicznego fotela). Takie postępowanie przełożonych, kiedy nie realizuje się właściwości szkoleń monitorowych budzi poważne wątpliwości etyczne.
- Wydawanie poleceń monitorowym, aby przyglądali się realizacji zadań oddziałowych (np. wprowadzanie i wyprowadzanie osadzonych z celi, kontrole cel itp.). Takie działanie może być niezgodne z celem obserwacji, którym jest obserwacja zachowania osadzonych.
- Wskazywanie monitorowym, kto jest „ważniejszy” do obserwacji (tzw. torowanie uwagi), może odnieść odwrotny skutek i uruchomić „ślepotę” na zachowanie pozostałych osadzonych. Taki negatywny wpływ torowania uwagi wykazano wielokrotnie podczas zdarzeń mających miejsce w celach monitorowanych.
- Odpytywanie monitorowych z przepisów, obowiązków stanowiskowych lub znajomości obserwowanych osadzonych w trakcie realizacji przez nich zadań stałej obserwacji, jest niedopuszczalne. Stanowi poważne zakłócenie procesu obserwacji, jest także sprzeczne z obowiązkiem

²⁰ Norma PN-EN 62676, Systemy dozoru CCTV stosowane w zabezpieczeniach

niepozwalającym funkcjonariuszowi odstąpić od czynności ochronnych. Skoro funkcjonariusz został dopuszczony do służby na danym stanowisku, tzn. że uznano jego przygotowanie i znajomość przepisów. Jeżeli ktoś poddaje pod wątpliwość wiedzę funkcjonariusza, może to zrobić przed rozpoczęciem jego służby na danym stanowisku lub dopiero po jej zakończeniu.

- Dowódcy zmiany zamiast realizować swoje zadania, obserwują obraz z kamer patrzących na monitorowych, którzy z kolei obserwują osadzonych. Skrajnie nieodpowiedzialne polecenie (niezgodne z zasadą niezbędności przetwarzania danych osobowych w monitoringu określonej w RODO). Od wielu lat dowódca zmiany ma precyzyjnie określone zadania stanowiskowe, które powinien realizować w „terenie” poprzez bezpośredni kontakt z funkcjonariuszami w zmianie, a nie za pomocą obserwacji obrazów z kamer. Pojawiają się skrajne patologiczne zdarzenia, kiedy dowódca zmiany zauważa na monitorze wyświetlającym obraz z kamery obserwującej stanowisko monitorowego, że wyłączył się wygaszacz ekranów, które ma obserwować monitorowy, a ten nie reaguje. Dowódca zmiany zamiast natychmiast zareagować, wyczekuje wiele minut, aby to zdarzenie nagrało się jako dowód przeciwko monitorowemu. To skrajna nieodpowiedzialność godząca w bezpieczeństwo jednostki. Takie zachowanie dowódcy zmiany jest również nieetyczne, które należy bezwzględnie eliminować.

- Funkcjonariusze monitorowi nie chcą, aby obserwowano i nagrywano ich twarze, spojrzenia podczas realizacji zadań obserwacji. W reakcji zakładają ciemne okulary korekcyjne (foto chromatyczne) za co są nękani i mobbingowani, ponieważ formalnie kierownictwo nie może zakazać noszenia takich okularów na tym stanowisku. Stosowanie kamer służących obserwacji twarzy i wzroku operatora „monitorowego” powoduje frustrację funkcjonariuszy, dyskomfort, poczucie nadmiernej inwigilacji wykonywanych zadań, powodując:

- zniechęcenie do pracy i unikanie pracy na tym stanowisku
- rozpraszenie myśli skutkujące zakłócaniem procesu obserwacji
- poszukiwanie przez funkcjonariuszy rozwiązań poprawiających komfort realizacji zadań, takich jak noszenie okularów foto chromatycznych

Jest to zaskakujące zjawisko, które natychmiast powinno w kierownictwie uruchomić działania zapobiegające dyskomfortowi pracy na tym stanowisku tak, aby funkcjonariusz jak najlepiej mógł realizować obowiązki. Tymczasem stosowane są działania nękające i karanie, co pogłębia złą atmosferę pracy, wpływa na obniżenie poziomu bezpieczeństwa, zwiększa ryzyko niedostrzeżenia samobójstwa osadzonego.

Niedopuszczalne jest tłumaczenie przez kierownictwo jednostek montażu kamery w pomieszczeniu monitorowego tym, że w pomieszczeniu pracują sprzątający osadzeni:

- Po pierwsze, wpuszczanie do pomieszczenia monitorowego osadzonych do sprzątania, kiedy trwa stała obserwacja innych osadzonych przez monitorowego jest złamaniem RODO poprzez umożliwienie dostępu

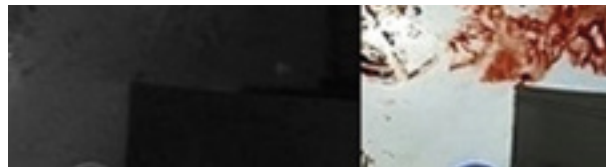
Zdj. 3. Kilkusekundowa „bezwładność” kamery podczas przełączania trybu dzień/noc

Źródło: materiały szkoleniowe Służby Więziennej.

Zdj. 4. Przykład przełączania obrazu z monitora, z obrazów w podziale, do powiększenia jednego z nich, pozabawiające monitorowego podglądu z pozostałych kamer

Źródło: materiały autora.

Zdj. 5. Skrajna różnica w widoczności krwi w trybie nocnym kamery (czarno-białym) i dziennym (kolorowym)

Źródło: materiały szkoleniowe Służby Więziennej.

do przetwarzanych danych osobowych (monitoring) osobie nieuprawnionej.

- Po drugie, stanowi to zakłócenie procesu obserwacji realizowanej przez monitorowego. Pomieszczenia monitorowego tak jak pomieszczenia magazynów uzbrojenia czy kancelarii tajnych powinny być sprzętane wyłącznie przez uprawnionych funkcjonariuszy.
- KKW art. 73a § 9 Monitorowanie zachowania skazanego, a także miejsc i pomieszczeń na terenie zakładu karnego, o których mowa w § 2, realizują funkcjonariusze Służby Więziennej oraz pracownicy tego zakładu. Co jednoznacznie wskazuje, że zdalna obserwacja obrazu z kamer, poza zakładem karnym/aresztu śledczego przez specjalistów z Okręgowych Inspektoratów SW lub Centralnego Zarządu SW jest niedopuszczalna. Brak jest chociażby zgodnych z RODO procedur związanych z udostępnieniem danych osobowych do przetwarzania ich poza jednostką organizacyjną. Obserwacja monitoringu poza terenem zakładu karnego/aresztu śledczego w celu wyszukiwania błędów funkcjonariuszy (np. zsunięta maseczka ochronna, nie założenie rękawiczek itp.) jest niezgodna z celem jego stosowania, o czym wspomniano powyżej.
- Pojawiają się także skrajnie nieetyczne przypadki upokarzania osadzonych. Funkcjonariusz wykorzystujący upośledzenie osadzonego informuje go, że widoczne żarzące się diody podświetlające w kamerze w celi to promieniowanie (w domyśle szkodliwe), które może osadzonemu „podkreślić” jak ten nie będzie posłuszny. Skutkiem tego nieetycznego postępowania, osadzony całymi dniami

Źródło: materiały autorów.

chodzi w celi mieszkalnej z czapką zrobioną z folii aluminiowej sądząc, że ochroni się przed „szkodliwym” promieniowaniem. Takie działania funkcjonariuszy należy eliminować, chociażby poprzez zwiększenie szkoleń z etyki i międzynarodowych standardów wykonywania kary pozbawienia wolności.

Podsumowanie

Jak zostało wskazane na wstępie, korzyści z wykorzystania dozoru wizyjnego muszą wiązać skuteczność z jasno określonymi celami. Skuteczność bierze się z właściwego stosowania narzędzia oraz ergonomii stanowiska, na którym pracuje odpowiednio wyselekcjonowany i wyszkolony funkcjonariusz. Natomiast intencja zastosowania monitoringu powinna być zgodna z przepisami i duchem prawa oraz nastawiona na realizację celów ochronnych zgodnych ze standardami postępowania z osobami pozbawionymi wolności.

Odpowiadając na postawione pytania autorzy stwierdzają, że aktualne stosowanie dozoru wizyjnego w jednostkach penitencjarnych nie spełnia wymogów skuteczności, stwarzając pozory dobrej ochrony przed niebezpiecznymi zdarzeniami, zwłaszcza autoagresją w celach monitorowanych. Poziom poczucia bezpieczeństwa u funkcjonariuszy związany ze stosowaniem dozoru wizyjnego w jednostkach penitencjarnych jest aktualnie obniżony z uwagi na możliwość pojawiania się złych intencji przełożonych do wykorzystania zarejestrowanego materiału wizyjnego przeciwko podwładnym. Dlatego jako najważniejsze dobre praktyki stosowania dozoru wizyjnego rekomenduje się:

1. Akcentowanie etyki zawodowej i piętnowanie naruszeń zasad związanych z nieuprawnionym wykorzystywaniem monitoringu np. do podglądania innych osób niż osadzeni, zarówno wśród funkcjonariuszy, jak i ich przełożonych.
2. Ergonomiczną konstrukcję stanowiska monitorowego zgodnie z najnowszą wiedzą techniczną i normami. Stworzenie warunków pracy funkcjonariuszy monitorowych zgodnych z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3. Wypracowanie wystandaryzowanych zasad rekrutacji funkcjonariuszy na stanowisko monitorowego np. bada-

nia przesiewowe dotyczące psychofizycznych predyspozycji do pracy z monitorem.

4. Opracowanie programów szkolenia i doskonalenia zawodowego dedykowanych dla funkcjonariuszy rozpoczynających i pełniących już służbę na stanowisku monitorowego. Programy te powinny zawierać kształtowanie zarówno umiejętności technicznych niezbędnych do efektywnej obsługi systemu, jak wiedzy i kompetencji społecznych z zakresu rozpoznawania środowiska osadzonych i zachowań wskazujących na zagrożenie autoagresją.
5. Wypracowanie realnych wskaźników umożliwiających rozliczanie sposobu pełnienia służby przez funkcjonariusza na stanowisku monitorowego. Oszacowanie „marginesu błędu” wynikającego z ograniczeń technicznych i psychofizycznych, który to błąd niezawiniony przez funkcjonariusza może skutkować wystąpieniem zdarzenia np. samobójstwa osadzonego.
6. Prowadzenie systematycznych badań naukowych obejmujących techniczne i psychofizyczne aspekty dozoru wizyjnego w jednostkach penitencjarnych, których rezultaty będą przekładały się na praktyczne rozwiązania istniejących problemów np. poprawa skuteczności obserwacji zachowań osadzonych w celi monitorowanej i właściwa reakcja na wczesne sygnały zbliżającego się niebezpieczeństwa.

Zastosowanie się do powyższych, dobrych praktyk zwiększa poziom bezpieczeństwa jednostki organizacyjnej, sprzyja rozwojowi dobrej atmosfery pracy i służby. W trosce o funkcjonariuszy monitorowych oraz kadrę kierowniczą, pozwala zmniejszyć ryzyko wystąpienia prób samobójczych, a w konsekwencji ponoszonej odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz karnej.

mjr mgr inż. Cezary Mecwaldowski

Starszy wykładowca zakładu szkolenia ochronnego w Centralnym Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Kulach. Wykładowca Polskiej Izby Systemów Alarmowych.

dr Robert Poklek

Psycholog, adiunkt na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym w Kaliszu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
Członek Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Samobójstwom

SYSTEMY VMS,

czyli jak podnieść bezpieczeństwo obiektu na najwyższy poziom z wykorzystaniem najnowocześniejszych technologii

System monitoringu wizyjnego pełni kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa osadzonych, pracowników oraz integralności obiektów penitencjarnych. Ze względu na uwarunkowania finansowe, rozwój systemów bezpieczeństwa na przestrzeni lat skutkuje tym, że kolejne elementy, takie jak kamery, rejestratory, enkodery są dokładane sukcesywnie. W związku z tym produkty często różnią się między sobą marką, czy technologią (IP, analog AHD itp.). Różnice funkcjonalności tych produktów wywołują brak optymalizacji zarządzania całym systemem. Administratorzy tracą wiele czasu z powodu uciążliwego i problematycznego zarządzania, utrzymania i serwisowania produktów pochodzących z wielu źródeł. Natomiast operator ma zaburzony komfort pracy, co bezpośrednio wpływa na poziom bezpieczeństwa osób, czy mienia.

Jak zatem rozwiązać problem, który dotyczy wielu jednostek penitencjarnych?

Wykorzystując nowoczesny system zarządzania wideo VMS otwarty na produkty pochodzące od różnych producentów np. kamery z wykorzystaniem protokołów produkcyjnych, w celu uzyskania kompletnej integracji i wykorzystania wszystkich możliwości produktów. Dzięki temu, pomimo funkcjonowania w obiekcie urządzeń różnych marek, operator oraz administrator zarządzają system wykorzystując jeden spójny, wygodny interfejs.

Jakie cechy powinien zatem posiadać interfejs?

- **Intuicyjność** – powinien działać niemal wyłącznie z wykorzystaniem myszy, zapewniając sprawne poruszanie się w systemie np. umożliwiać uzyskanie obrazu z do-

wolnego punktu obiektu bez konieczności znajomości nazw kamer, czy skomplikowanego menu.

- **Adaptację do preferencji każdego z operatorów** – każdy indywidualny, zalogowany użytkownik otrzymuje indywidualnie dostosowany układ widoków, który zapewni mu szybki i wygodny sposób działania.
- **Możliwość kooperacji i eskalacji informacji między poszczególnymi operatorami** poprzez wykorzystanie funkcji wideowall oraz opcję dodawania komentarzy do zdarzeń.
- **Możliwość blokowania przed nadpisaniem** materiału wideo w przypadku ważnych zdarzeń.
- **Możliwość zarządzania parametrami kamer** np. strumieniami;
- **Zapewnianie anonimizacji wizerunku osób** np. przy eksporcie materiału wideo.
- **Możliwość implementowania analizy obrazu** na serwerze dla każdej z kamer, mimo iż kamery analogowe czy starsze IP nie mają jej wbudowanej.
- **Możliwość wykonywania analizy obrazu wstecz** na nagrany już materiale w celu szybkiego odnalezienia zdarzeń.
- **Głęboką i sprawdzoną integrację z systemami nadrzędnymi**, takimi jak system zarządzania bezpieczeństwem (SMS), oprogramowanie do zarządzania bezpieczeństwem fizycznym PSIM, a także popularnymi systemami SSWiN, czy systemami ochrony obwodowej.

Każdy nowoczesny system VMS musi zapewniać także wielopoziomowe bezpieczeństwo i gwarancję zapisu danych w tak newralgicznych obiektach, jakimi są obiekty penitencjarne. Taki cel jest możliwy do osiągnięcia dzięki wykorzystaniu tzw. serwerów redundantnych / Failover 1:1 czy 1:wielu, niezawodnych komponentów, czy modułów odroczonej kopii materiału wideo. Nowoczesny VMS powinien umożliwiać także implementację na serwerach renomowanych marek z usługami serwisowymi tzw. next bussines day, czyli dostawę uszkodzonego komponentu w czasie 24 godzin. Ważne, żeby posiadał możliwość wykorzystania platform wirtualizacyjnych, takich jak VMWare czy Hyper-V oraz pełen pakiet redundancji zapewniany przez te środowiska. Takie rozwiązania nie są możliwe w przypadku klasycznych rozwiązań rejestratorów.

W dzisiejszych czasach zagrożenie bezpieczeństwa cyfrowego jest coraz większe, dlatego system musi zapewniać cały pakiet ochrony w tym zakresie. Należy zatem stosować pomiędzy elementami systemu rozwiązanie szyfrowania komunikacji na poziomie AES 256, szyfrowanie plików konfiguracji, czy autoryzację lub podwójne potwierdzenie logowania na zasadzie „two-person rule”.

W jaki sposób sprawdzać jakość produktu w mnogości dostępnych rozwiązań na rynku?

Należy wymagać przedstawiania certyfikatów potwierdzających jakość np. Grade 3 (3 stopień zabezpieczenia) dla systemu VMS wg normy PN-EN-62676-1-1 2014-06, czy też uczestnictwa producentów w kluczowych stowarzyszeniach standaryzujących, jak np. Onvif na poziomie pełnego członkostwa.

Pełna świadomość niezbędnych wymagań w stosunku do niezawodnego i optymalnego rozwiązania pozwoliła

nam stworzyć i dopracować na przestrzeni lat system VMS VDG Sense od TKH Security. Jest to sprawdzone rozwiązanie w obiektach i systemach wymagających najwyższego poziomu bezpieczeństwa, takich jak systemy ochrony granic, lotnisk, zakładów penitencjarnych na całym świecie.

mgr inż. Tomasz Smoczyk

Kierownik ds. produktu w C&C Partners

t.smoczyk@ccpartners.pl

tel. +48 601 299 378

ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE W JEDNOSTKACH SŁUŻBY WIĘZIENNEJ WSPIERANE SYSTEMAMI INFORMATYCZNYMI KLASY PSIM

Zadania Służby Więziennej to m.in. utrzymanie porządku i bezpieczeństwa na terenie jednostek penitencjarnych. Z tego powodu funkcjonariusze poddawani są szkoleniom, a obiekty penitencjarne wyposażane są w coraz to nowsze narzędzia i systemy usprawniające pracę funkcjonariuszy w zakresie transportu, komunikacji elektronicznej, głosowej (wewnętrznej i zewnętrznej), czy w zakresie systemów bezpieczeństwa.

Natomiast w systemie bezpieczeństwa państwa (w tym w SW), zawierają się działania polegające na podejmowaniu właściwych decyzji i koordynowaniu działań sił i środków w zakresie zarządzania kryzysowego. Z tego powodu również zarządzanie kryzysowe jest bardzo istotnym elementem systemu penitencjarnego.

W związku z tym należy zadać sobie pytanie, czy systemy informatyczne integrujące systemy bezpieczeństwa można połączyć z instrukcją ochronną jednostki organizacyjnej?

Czy wykonywanie zadań, takich jak kontrolowanie osadzonych, prześwietlenie celi, patrolowanie oraz kontrolowanie stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych można zlecać systemowo i archiwizować potwierdzenie wykonania tych zadań w systemie IT?

Służba Więzienna, zarządzanie kryzysowe, występujące zdarzenia

Jedną z podstaw prawnych w systemie zarządzanie kryzysowego jest *Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym* (Dz. U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590 z późn zm.). Zgodnie z art. 2 ustawy zarządzanie kryzysowe to m.in. działalność, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przejmowaniu nad nimi kontroli, w końcu reagowaniu.

Dodatkowo rozporządzenie w art. 4 określa opracowywanie procedur postępowania na wypadek zagrożeń i przygotowywanie planów reagowania kryzysowego, co idealnie pokrywa się z założeniami i architekturą systemów klasy PSIM.

Na podstawie załącznika do zarządzenia Nr 1/2018 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 03 stycznia 2018 określa się jednoznacznie, jakie zdarzenia mogą wystąpić w Służbie Więziennej. Należą do nich m.in. zakłócenie funkcjonowania jednostki, takie jak napaść na jednostkę lub konwój SW, wzięcie zakładnika, bunt, ucieczka, bójka osadzonych, czy napaść na funkcjonariusza. Obsługa tych zdarzeń wymaga każdorazowo innych sił, środków oraz procedur, które można dzisiaj wdrożyć w aplikacjach integrujących, aby usprawnić proces ich obsługi.

Czym jest PSIM i dlaczego to rozwiązanie dla Służby Więziennej?

Z definicji PSIM WinGuard to oprogramowanie do zarządzania bezpieczeństwem fizycznym (Physical Security Information Management), które integruje wiele autonomicznych systemów bezpieczeństwa, pozwalając na ich kontrolowanie za pośrednictwem jednolitego interfejsu użytkownika. WinGuard umożliwia użytkownikowi końcowemu zarządzanie zdarzeniami, które zostają wykryte przez różne systemy tworząc jednolity plan sytuacyjny (instrukcję ochroną) dla całego chronionego obszaru.

Odpowiednie wykrywanie sygnałów przez systemy lub osoby pozwala stwierdzić, czy występuje sytuacja kryzysowa. Bez identyfikacji zdarzeń nie zdajemy sobie sprawy z zaistniałej sytuacji, zatem nie możemy nią zarządzać. Dlatego ważne jest, aby posiadać zbiorczą identyfikację zdarzeń i integrować różne systemy do PSIM w celu zapewniania odpowiedniego transferu sygnałów do odpowiednich funkcjonariuszy. Sygnałami odbieranymi przez PSIM mogą być np. napaść na funkcjonariusza/wychowawcę aktywowany przyciskiem napadowym systemu SSWiN, funkcja „czaty” monitorująca aktywność oddziałowego, próba ucieczki wykryta przez system ochrony obwodowej i system kamer termowizyjnych i VCA.

W takim zintegrowanym rozwiązaniu, informacja ma możliwość najszybszego dotarcia do funkcjonariuszy.

Elektroniczna instrukcja ochronna

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, przewiduje opracowanie planu obrony zawierające opracowaną instrukcję ochronną jednostki organizacyjnej. Według § 13. w/w rozporządzenia instrukcja ochronna składa się z m.in. z: procedur działań ochronnych i alarmowania oraz planu sytuacyjnego, co idealnie pokrywa się z założeniami systemów PSIM.

Za pomocą aplikacji PSIM instrukcję ochrony można przenieść do cyfrowego świata rozwiązań IT, które w następstwie będą aktywnie wspierać operatora w czasie wystąpienia zdarzenia. Dzięki takiemu rozwiązaniu, możemy wielu osobom jednoznacznie zobrazować aktualną sytuację w jednostce, kontrolować ruch osadzonych, osób i pojazdów, zlecać systemowo kontrolę cel, czy bezzwłocznie informować dowódcę zmiany o zagrożeniach.

Zgodnie z § 15 w/w rozporządzenia, w planie sytuacyjnym jednostki zawiera się graficzne przedstawienie m.in. budynków i budowli, ciągów komunikacyjnych i dróg ewakuacyjnych, usytuowania wartowni, magazynu uzbrojenia, wieżyczek, pomieszczenia na sprzęt przeciwpożarowy, ujęć wody

znajdujących się na zewnątrz budynków, a także głównych wyłączników prądu i gazu.

W aplikacji PSIM istnieje możliwość wizualizowania i zarządzania wszystkimi w/w elementami.

Proces inwestycyjny

System WinGuard jest rozwiązaniem nie powiązanym z żadnym producentem sprzętu, co umożliwia jego bardzo szybkie wdrożenie w istniejącej infrastrukturze serwerowej. PSIM to aplikacja skalowana, co oznacza, że system może się rozwijać zgodnie z możliwościami budżetowymi jednostki. Przykładowo w pierwszym etapie inwestycji można podłączyć do aplikacji PSIM WinGuard alarmowy system SSWiN, następnie wdrożyć w PSIM procedury obsługi zgłoszeń z przycisków napadowych. W kolejnych etapach, w dowolnym momencie można system rozszerzyć o kolejne systemy, takie jak CCTV, ochrona obwodowa, kontrola dostępu, depozytor kluczy, systemy energetyczne, komunikacyjne (telefonía VoIP, interkomy, rozgłoszenia PA, radiotelefony) oraz systemy IT (switche, UPS, serwery itp.) dowolnych producentów.

Podsumowanie

System PSIM WinGuard bez wątpienia jest rozwiązaniem przyszłościowym, z którego służby mundurowe korzystają na całym świecie. Możliwość przeniesienia procedur obojętnych w danej jednostce do elektronicznego świata IT jest ogromnym autem zarówno dla osób zarządzających ryzykiem w jednostce, jaki i dla funkcjonariuszy obsługujących system.

WinGuard jest neutralny względem producentów systemów technicznych, co umożliwia wizualizację i kontrolę całej infrastruktury budynku.

WinGuard zapewnia skalowalność rozwiązania od autonomicznego systemu z jedną stacją roboczą, do rozproszonej instalacji z nadrzędnym centrum zarządzania bezpieczeństwem.

Prostota obsługi, możliwość samodzielnej konfiguracji zapewnia użytkownikowi wprowadzenie zmian w systemie na bieżąco. Połączenie możliwości konfiguracji PSIM z analizą i wyciąganiem wniosków z obsługi zdarzeń pozwala udoskonalać system zarządzania tym samym sprawiając, że można działać szybciej, sprawniej i bezpieczniej utrzymywać porządek i bezpieczeństwo na terenie jednostek penitencjarnych.

mgr inż. Leszek Schmidt

Kierownik działu wsparcia technicznego
w C&C Partners
l.schmidt@ccpartners.pl
tel. +48 601 299 378

ZOBACZ WSZYSTKO, NIE PRZEGAP NICZEGO

Kamery nasobne firmy Hytera

Na całym świecie kamery nasobne są powszechnie stosowane przez policję, straż miejską, ratownictwo medyczne ale także i prywatnych pracowników ochrony. Wszyscy oni mogą być narażeni podczas wykonywania swoich obowiązków na nadużycia i przemoc. Badania wykazały, że kamery nasobne zniechęcają do agresywnych zachowań wobec funkcjonariuszy – stanowią one dodatkową ochronę dla funkcjonariuszy, personelu z pierwszej linii oraz dla samodzielnych pracowników. Urządzenia ułatwiają także gromadzenie materiału dowodowego zapewniając przy tym przejrzystość działań

ich użytkowników oraz chronią ich przez fałszywymi oskarżeniami ze strony osób, wobec których podjęto interwencje.

Jak zawsze kluczowy jest wybór odpowiedniego rozwiązania dostosowanego do indywidualnych wymagań. Nowoczesne kamery nasobne są mniejsze, lżejsze i coraz bardziej zaawansowane. Obecnie są wyposażone w funkcje nagrywania w jakości FullHD, podczerwieni, nocnego nagrywania, integracji z innymi elementami wyposażenia osobistego (np. radiotelefonami w standardzie DMR lub TETRA) a nawet mają możliwość przesyłania materiałów filmowych na żywo do innych urządzeń (w oparciu np. o WLAN czy sieci 4G/5G).

Hytera od ponad trzech lat z sukcesem rozwija swój kompletny i zaawansowany ekosystem kamer nasobnych na który składa się:

- kamery nasobne o zróżnicowanej budowie i funkcjonalnościach,
- akcesoria dodatkowe do kamer nasobnych,
- oprogramowania do zarządzania i bezpiecznego archiwizowania danych.

Na dzień dzisiejszy Hytera w swojej ofercie posiada następujące modele kamer nasobnych: VM580D, VM750D oraz VM780. Trwają także prace nad dwoma kolejnymi modelami kamer, które swoją premierę będą miały w I kwartale 2022 roku.

Cechą wspólną wszystkich trzech modeli jest obsługa transmisji danych w sieciach bezprzewodowych WLAN or 3G/4G, system operacyjny Android, możliwość pracy jako mikrofonogłośnik z radiotelefonami i terminalami Hytera (np. DMR, TETRA czy LTE) oraz współpraca z platformą PoC (PTT over Cellular) HyTalk – łączność dyspozytorska z PTT w oparciu o sieci bezprzewodowej transmisji danych. Wszystkie kamery firmy Hytera wspierają także najnowszy standard kompresji H.265 zapewniający prawie dwukrotnie lepszą kompresję danych w porównaniu do H.264 przy zachowaniu tej samej jakości materiału. Kamery oferują także pełne szyfrowanie zawartości przy użyciu standardu AES256.

VM580D to podstawowy model kamery nasobnej firmy Hytera. Wyposażona jest w funkcje transmisji wideo (WLAN, 3G/4G), obsługę pozyc-

cjonowania w oparciu o wbudowany moduł GPS, przycisk alarmowy, system operacyjny Android z obsługą technologii HyTalk PoC zapewniającej możliwość głosowej komunikacji dyspozytorskiej (PoC – PTT over Cellular). Wszystkie te funkcje dostępne są w urządzeniu o zaledwie 20mm grubości i 172g wagi. Wymienny akumulator zapewnia ponad 8 godzin pracy a kamera jest wyposażona w dodatkowy, wewnętrzny akumulator zapewniający podtrzymanie funkcji nagrywania podczas procesu wymiany akumulatora. Kamera spełnia wymagania normy IP68 – urządzenie jest w pełni odporne na pył i wodę. Zgodność z rygorystycznymi normami US Army MIL-STD-810G potwierdzają także bardzo wysoka odporność na upadki, drgania i wibracje. Kamera wyposażona jest także w dotykowy wyświetlacz LCD o przekątnej 2”.

VM750D to najnowszy model kamery ze stajni Hytera i podobnie jak opisany powyżej model VM580D wspiera obsługę WLAN/3G/4G, pozycjonowanie GPS, system operacyjny Android z obsługą platformy PoC HyTalk czy szyfrowanie danych przy użyciu AES256. W odróżnieniu od swojego młodszego brata posiada o wiele większy ekran dotykowy LCD – 2.8”, który ułatwia korzystanie z funkcji i dodatkowych, opcjonalnych aplikacji. Kamera jest także wyposażona w obsługę technologii NFC, która służy m.in. do obsługi funkcji identyfikowania się aktualnego użytkownika kamery. Kamera posiada także wbudowany czujnik położenia (Mandown) oraz bezruchu. VM750D został także wyposażony w funkcję stabilizacji obrazu co znacząco poprawia jakość nagrań wideo w przypadku rejestracji dynamicznych scen (np. podczas biegu). Tak samo jak VM580D także i VM750D zapewnią ochronę na pył i wodę zgodnie z normą IP68 a odporność na upadki czy wstrząsy została potwierdzona przez rygorystyczne normy US Army MIL-STD.

Topowy model VM780 wyposażony jest dodatkowo w obiektyw obracany w pionie o 216 stopni umożliwiający uzyskanie optymalnego kąta widzenia dla kamery. VM780 posiada także dwa mikrofony zapewniające obsługę funkcji redukcji szumów. Wbudowany promiennik podczerwieni oraz dioda LED o mocy 1W zapewnia także możliwość pracy o zmroku a nawet w nocy.

Hytera oferuje także specjalizowane oprogramowanie do zarządzania flotą kamer nasobnych oraz katalogowania, archiwizowania oraz zarządzania zebrany materiał audio i wideo. Hytera IDS & DEM to w pełni skalowalne środowisko, które spełni wymagania zarówno niewielkich organizacji używających kilkadziesiąt kamer

nasobnych jak i dużych podmiotów używających setki lub tysiące kamer w rozproszonych jednostkach (system klient <=> serwer z pracą w środowisku chmurowym). Dostępne jest także specjalizowane oprogramowanie umożliwiające skorzystanie z funkcji streamingu z kamer w czasie rzeczywistym. Hytera wspiera także protokół RTSP (Real Time Streaming Protocol) co umożliwia ich integrację z systemami wideo innych producentów.

Do oferowanych kamer oferowane jest szerokie spektrum akcesoriów dodatkowych takich jak: akumulatory, słuchawki odbiorcze, ładowarki i kolekcjonery danych jedno i wielostanowiskowe. Na rynku dostępna jest także szeroka gama specjalizowanych uchwytów do kamer nasobnych Hytera – klipsy, uprząże, uchwyty magnetyczne czy umożliwiające montaż w samochodzie czy na motocyklu.

Hytera posiada także w ofercie zautomatyzowaną, zintegrowaną stację do bezpiecznego rozdysponowywania kamer oraz kolekcjonowania danych. Rozwiązanie to jest w pełni modułowe umożliwiając jego rozbudowę do obsługi aż 24 kamer.

RTcom, autoryzowany dystrybutor firmy Hytera, oferuje bezpłatną możliwość testowania wymienionych urządzeń.

INTEGRACJA SYSTEMÓW BEZPIECZEŃSTWA PRZEZ IFTER EQU2

Autor: Jerzy Taczański

Wymagany wzrost skuteczności systemów bezpieczeństwa w Zakładach Karnych zwiększa się poprzez instalację dodatkowych urządzeń mających na celu wykrycie zagrożenia lub zmniejszenie możliwości przemieszczania się osób nieuprawnionych. Aby faktycznie doszło do wzrostu bezpieczeństwa, obydwa te czynniki muszą być rozwijane w sposób planowy i wzajemnie się uzupełniający, uzyskując przy okazji optymalizację kosztów. Kolejnym czynnikiem zwiększającym efektywność systemów bezpieczeństwa jest odpowiednie przedstawianie operatorowi sygnałów alarmowych i uproszczenie obsługi zintegrowanych systemów. Uzyskuje się to poprzez instalację systemu informatycznego klasy PSIM, takiego jak IFTER EQU2.

Co integrowane jest najczęściej?

Najczęściej integrowanymi systemami w Zakładach Karnych są: Sygnalizacja Włamania i Napadu (SSWIN), Kontrola Dostępu (SKD), Telewizja Dozorowa (CCTV), Depozytory kluczy i monitoring infrastruktury teletechnicznej. Elementem spinającym te systemy jest IFTER EQU2 posiadający bardzo duże możliwości konfiguracyjne umożliwiające optymalne wykorzystanie tych urządzeń. Dodatkowo prezentacja danych jest uproszczona i intuicyjna na stworzonej wizualizacji specjalnie dla obiektu.

System Sygnalizacji Włamania i Napadu

Systemy te skupiają się głównie na wykryciu intruza. Do tego celu wykorzystuje się cały szereg czujników: otwarcia, ruchu, wibracji, zbitcia szkła, bariery elektroniczne oraz przyciski napadowe, zorganizowanych w strefy alarmowe. Odczyt zdarzeń z centrali oraz sterowanie uzbrojeniem/rozbrojeniem stref alarmowych odbywa się przy pomocy klawiatur umieszczonych np. przy chronionym pomieszczeniu. W systemie bezpieczeństwa Zakładu Karnego, wykrycie intruza ma

automatycznie pokazać obrazy z kamer z tego miejsca i prezentować go aż do zakończenia incydentu. Na planach architektonicznych prezentuje się lokalizację alarmu oraz stan pozostałych systemów bezpieczeństwa.

System Kontroli Dostępu

Głównym zadaniem tego systemu jest sprawne zarządzanie przemieszczaniem się funkcjonariuszy po Zakładzie Karnym oraz uniemożliwienie przemieszczania się osobom nieuprawnionym. W celu weryfikacji funkcjonariuszy wykorzystywane są ich szyfrowane identyfikatory oparte na Mifare PlusX, które po zbliżeniu do czytnika i posiadaniu uprawnień, otwierają drzwi. Głównym zadaniem SKD jest sterowanie mechanizmem śluz (tylko jedne drzwi w danej chwili mogą być otwarte), sterowanie pracą krat z akceptacją w systemie nadzorczym i weryfikacją obrazu z kamer. Osoby oczekujące na otwarcie przejścia muszą być prezentowane na listach osób oczekujących z lokalizacją przejścia, ich danymi oraz zdjęciem. Jeżeli operator w zadanym czasie nie obsłużył danych drzwi, osoba musi być automatycznie usunięta z listy, łącznie z podglądem kamer na dane przejście. Na wizualizacji wymagana jest prezentacja aktualnego stanu drzwi, dynamiczne listy osób przemieszczających się przez przejścia oraz możliwość uproszczonego zarządzania SKD.

Telewizja Dozorowa

Ze względu na dużą liczbę zamontowanych kamer na Zakładzie Karnym, operator nie jest w stanie obserwować wszystkich w sposób efektywny. Dlatego też prezentacja odbywa się jedynie w chwili wystąpienia jakiegoś zdarzenia i jest prowadzona do czasu jego zakończenia lub poprzez świadome wybranie przez operatora kamery na mapach wizualizacji w celu obserwacji danego obszaru. Realizacja wykrywania zdarzeń powinna wykorzystywać różne zjawiska fizyczne (podczerwień, obwody magnetyczne, styki

kontrolne), które po analizie w systemie włamanowym czy kontroli dostępu powodują wywołanie obrazu z odpowiednich kamer. Oczywiście w przypadku gdy kamera ma wbudowaną obsługę protokołu Onvif-T może być wykorzystana jako element detekcyjny ruchu którego centralną zarządzającą będzie system nadzorczy, co w połączeniu np. z ochroną obwodową i sumowaniu detekcji z czujników na ogrodzeniu i z kamery, może zmniejszyć ilość fałszywych alarmów.

Depozytor

Wymagane jest efektywne zarządzanie kluczami do pomieszczeń w połączeniu z SKD. Dodanie osoby do SKD umożliwia dodanie jej zezwolenia do pobierania kluczy. Usunięcie osoby z SKD automatycznie odbiera posiadane zezwolenia. Dodatkowo osoba, która nie zdała kluczy może nie zostać wypuszczona z ZK, a osoba, która nie została zarejestrowana na wejściu do ZK, nie będzie mogła pobrać kluczy.

Monitorowanie infrastruktury teletechnicznej

Do infrastruktury technicznej zaliczamy transfer danych oraz zasilanie. Większość urządzeń wykorzystuje do transmisji sieć komputerową. Monitorowanie dzięki temu ogranicza się do switch po protokole SNMP, pozwalającym na weryfikację czy podłączone urządzenie nie utraciło komunikacji, zmniejszyło lub zwiększyło transferu danych. Umożliwia również monitorowanie czy nikt nie podłączył do sieci nieautoryzowanych urządzeń oraz wiele innych parametrów pozwalających na szybkie wykrycie awarii lub przeciążeń. Monitorowanie zasilania realizowane jest zarówno poprzez monitorowanie poprzez SNMP pracy zasilacza UPS, jak i analizatorów sieci lub liczników poprzez protokół Modbus IP. Pozwala to na rejestrację parametrów zasilania oraz wykrywanie przerw w zasilaniu.

Czym charakteryzuje się IFTER EQU2?

IFTER EQU2 to system informatyczny klasy PSIM, stworzony do integracji i wizualizacji systemów bezpieczeństwa, ale również dowolnych urządzeń po standardowych protokołach. System ten zwiększa skuteczność systemów bezpieczeństwa poprzez połączenie odmiennych rozwiązań

w spójną całość, a automatyzacja pracy oraz inteligentne zarządzanie danymi pozwala na zwiększenie efektywności zarówno całego systemu bezpieczeństwa jak i pracy operatora.

Pełna wizualizacja pozwala na szybkie informowanie operatora o lokalizacji zagrożenia, a kształt i kolor czujki ułatwia identyfikację elementu oraz jego stanu. Alarmy prezentowane są wybranym operatorom i posiadają zarówno procedurę postępowania jak i domyślne komentarze. Wykorzystanie bazy danych SQL pozwala na prezentację danych na wielu komputerach oraz obsługę dwóch serwerów bazodanowych, dzięki czemu uszkodzenie jednego serwera nie wpływa na stabilność pracy systemu bezpieczeństwa. Prezentacja na wielu monitorach pozwala na jednoczesne monitorowanie wielu elementów bez utraty przejrzystości.

Kontrola dostępu EQU ACC

EQU ACC to nowoczesny system kontroli dostępu z komunikacją między kontrolerem a systemem nadzorczym po sieci komputerowej, dzięki czemu nie ma problemu z szybką rozbudową systemu o kolejne przejście. Spełnia klasę 3 normy PN-EN 60839-11-1 i posiada w pełni szyfrowaną komunikację od karty poprzez czytelnik, kontroler i komputer. Wszelkie ustawienia i uprawnienia osób przechowywane są w kontrolerze, nie ma więc obaw że w przypadku braku połączenia między kontrolerem, a systemem nadzorczym nie będzie działało jakieś przejście. Zwłaszcza, że każdy kontroler przechowuje wszystkie dane o 64 tys. użytkowników i 48 tys. zdarzeń. EQU ACC posiada wszelkie niezbędne w Zakładzie Karnym funkcjonalności od sterowania kratami poprzez śluzy, kończąc na anti-passback. System jest bardzo elastyczny dzięki czemu nie ma problemu z budowaniem śluz obejmujących kilkadziesiąt drzwi.

Firma IFTER od ponad 20 lat rozwija systemy zarządzające, aktualnie oferując swój produkt IFTER EQU2, który znalazł zastosowanie w wielu Zakładach Karnych i Aresztach. Przez cały czas dostosowywany jest do zmieniających się wymogów inwestorów i zmieniających się technologii.

IFTER Jerzy Taczalski
Wola Niemiecka 78C
21-025 Niemce

 81 473 53 17

 ifter@ifter.com.pl

www.ifter.com.pl

ROZWIĄZANIA AXIS DLA ZWIĘKSZENIA BEZPIECZEŃSTWA W ZAKŁADACH KARNYCH

AXIS Communications jest światowym liderem w branży systemów wizyjnych, który wyróżnia się wysokimi standardami, bardzo dobrą jakością produktów, szerokim portfolio, najlepszymi praktykami w zakresie cyberbezpieczeństwa i doskonałym wsparciem technicznym. Jako TVPrzemysłowa jesteśmy Złotym Partnerem AXIS, a ponadto mamy duże doświadczenie w zakresie sprzedaży systemów CCTV i elektronicznych systemów zabezpieczeń.

Wspólnie mamy do zaproponowania produkty dedykowane do Służby Więziennej: kamery nasobne, rozwiązania audio, radary naziemne, typowe systemy telewizji przemysłowej, a także bardzo trwałe i odporne na zniszczenia kamery narożnikowe.

Kamery nasobne

W zakresie kamer nasobnych firma AXIS ma kompleksowe rozwiązanie – kamerę AXIS W100 wraz ze stacją dokującą obsługującą do 8 kamer jednocześnie, a także jednostką centralną AXIS W800, czytnikiem kart RFID i małą kamerą na USB AXIS TW1201. Stacje dokujące i jednostki centralne można łączyć i tworzyć systemy dla nawet kilkuset kamer.

Obraz wideo kamery AXIS W100 nagrywany jest w 30 kl./s w rozdzielczości 1920x1080. Obraz przy szerokim kącie widzenia obiektywu – horyzontalnie 141° – jest czytelny i wyraźny, a efekt „rybiego oka” minimalny. Szyfrowanie nagrań odbywa się z wykorzystaniem AES256 oraz TLS. Co ważne obraz jest stabilizowany dzięki czemu nagrania są czytelne i stanowią doskonały materiał dowodowy.

Kamera ma wbudowany akumulator, który pozwala na 12 godzin ciągłego nagrywania. Urządzenie posiada funkcję prerecord, która w przypadku modelu AXIS W100 może wynosić 90 sekund, co oznacza, że na każdym materiale wideo nagranych będzie 90 sekund przed naciśnięciem przycisku nagrywania. To, co wyróżnia się w nagraniach z kamery W100 to bardzo wysoka jakość rejestracji dźwięku przez dwa umieszczone z przodu obudowy mikrofony oraz funkcja redukcji szumu.

Urządzenia korzystają z systemu montażowego Klick Fast, dzięki czemu możemy wybierać spośród wielu różnych klipsów, zaczepów, szelek montażowych i uchwytów.

W zestawie z kamerą nasobną jest stacja dokująca, która może stać na biurku funkcjonariusza stale wpięta do systemu. Dostępna jest także stacja dokująca na osiem kamer jednocześnie

– AXIS W701. Po włożeniu kamery nasobnej do stacji dokującej jednocześnie następuje ładowanie akumulatora kamery oraz zgrywanie nagrań. Zgrywanie nagrań trwa krótko dzięki niewielkiemu zapotrzebowaniu na przepustowość i pamięć – kamery korzystają z technologii AXIS Zipstream.

Do integracji z oprogramowaniem do obsługi kamer i nagrań służy jednostka centralna AXIS W800, do której podpiąć możemy do 5 stacji dokujących (a więc obsłużyć może od 1 do 40 kamer nasobnych). Jednostki centralne można łączyć w większy system. Bardzo dużą zaletą omawianych kamer nasobnych jest możliwość integracji z jedną z kilku powszechnie używanych platform VMS, co jest miłą odmianą od wielu innych szczelnie zamkniętych systemów kamer nasobnych.

Odporne kamery narożnikowe i radar

W portfolio AXIS znajdują się także najwyższej klasy kamery narożnikowe w kompaktowych obudowach a także radar.

Kamera narożnikowa AXIS Q9216-SLV to solidne, odporne na uderzenia urządzenie z zabezpieczeniem przed użyciem jako pętla. Posiada wysoką klasę odporności na wandalizm IK10+ i klasę szczelności IP66, IP6K9K. Urządzenie można czyścić gorącą wodą pod ciśnieniem, a podwójna osłona jest zabezpieczona przed ścieraniem i można ją łatwo wyczyścić detergen-tem lub środkiem do zmywania graffiti. Kamera służy do montażu w narożnikach, dzięki czemu brak martwych punktów w jej polu widzenia, które obejmuje 125 stopni w poziomie i 95 stopni w pionie. Jej konstrukcja jest kompaktowa, a montaż prosty. Wideo jest dostarczane w jakości 4 MP, a dozór w całkowitej ciemności zapewnia oświetlenie w podczerwieni o długości fali 940 nm, co jest niewidoczne dla ludzkiego oka. Kamera obsługuje technologię AXIS Zipstream

i kompresję z kodowaniem H.265 ograniczającą znacząco zapotrzebowanie na przepustowość i zasoby pamięci masowej przy jednoczesnym zachowaniu jakości obrazów.

Security Radar to inteligentne urządzenie sieciowe, które wykorzystuje zaawansowaną technologię radarową, aby zapewnić ochronę obszaru z pokryciem 180° przez całą dobę przy niskim odsetku fałszywych alarmów. Doskonale może wspomóc ochronę obwodową obiektu. Dzięki wbudowanym funkcjom analitycznym idealnie nadaje się on do różnych instalacji zewnętrznych – takich jak place więzienne. Zaawansowana technologia radarowa AXIS D2110-VE wykrywa a następnie podaje dokładne położenie wykrytego obiektu – przez całą dobę, 7 dni w tygodniu niezależnie od pogody. Wbudowane funkcje analizy opracowane przy użyciu uczenia maszynowego i głębokiego, pozwalają radarowi na dokładne wykrywanie, klasyfikowanie i śledzenie osób i pojazdów przy niskim odsetku fałszywych alarmów. Dzięki temu personel może skoncentrować się na prawdziwych zagrożeniach.

Zarządzanie sieciowymi urządzeniami audio w zakładach karnych

W funkcjonowaniu więzień istotne są systemy audio, dzięki którym można nadawać osadzonym sygnały dźwiękowe i komunikaty. AXIS proponuje w tym zakresie bardzo funkcjonalne rozwiązania, gdzie jednym z nich jest głośnik mini AXIS C1410, służący głównie do montażu wewnątrz. Jest zaprojektowany z myślą o wąskich przejściach i małych pomieszczeniach. Ze względu na swój mały rozmiar dyskretnie wpasowuje się w ściany, sufity i korytarze – idealnie do przestrzeni zakładów karnych.

Do większych przestrzeni świetnie nadaje się sieciowy głośnik w kolumnie AXIS C1004-E. Już

nawet mała liczba urządzeń zapewnia jakość i siłę dźwięku na bardzo wysokim poziomie. Kolejnym rozwiązaniem dedykowanym do więzień jest głośnik do montażu na sufitach AXIS C2005, który daje możliwość nadawania komunikatów na żywo lub zaplanowania ich według harmonogramu.

Do rozpoznawania dźwięków i nadawania ostrzeżeń służy model AXIS C1310-E Network Horn Speaker. Ostrzeżenia i komunikaty na żywo można nadawać przez najwyższej jakości mikrofon AXIS 2N SIP MIC, który posiada wbudowany serwer zarządzania dźwiękiem oraz 12 konfigurowalnych przycisków powiązanych z konkretną strefą lub kombinacją kilku wybranych stref. Mikrofon łączy się również z systemem VoIP telefonu i podobnie jak wszystkie urządzenia AXIS, może być zasilany przez PoE.

Jeśli do tej pory system opierał się o analogowe źródła nadawania dźwięku, to w takiej sytuacji AXIS oferuje proste, małe narzędzie AXIS C8033 Network Audio Bridge, czyli mostek do łączenia analogowych i sieciowych systemów audio. Można podłączyć do niego dowolną liczbę źródeł dźwięku: tablet, smartfon, komputer czy profesjonalną stację nadawczą.

Do zarządzania systemami audio powstało oprogramowanie Audio Manager, które dostępne jest w dwóch wersjach – Edge i Pro.

AXIS Audio Manager Edge to rozwiązanie do maksymalnie 20 stref nadawania. Daje wiele możliwości łączenia kilku głośników w strefy, zarządzania nimi, dodawanie harmonogramu komunikatów i puszczenia muzyki. Dzięki wgranym w głośniki mikrofonom system automatycznie wykrywa, jeśli któreś urządzenie nie działa poprawnie. Oprogramowanie inteligentnie określa prio-

rytet poszczególnych komunikatów poczynawszy od tych najważniejszych nadawanych na żywo, przez zaplanowane treści, aż do muzyki w tle.

AXIS Audio Manager Pro to bardziej zaawansowany produkt. Od poprzednika różni się przede wszystkim możliwością dodania ponad 100 różnych stref. Umożliwia więcej skomplikowanych podziałów i zadań takich jak nadawanie różnych komunikatów w różnych strefach i dowolne ich łączenie.

Jeśli są Państwo zainteresowani rozwiązaniem, to chętnie wspólnie wybierzemy opcję najlepiej odpowiadającą Państwa potrzebom. Zachęcamy do kontaktu: +48 61 8750 476, kontakt@TVprzemyslowa.pl.

O FIRMIE

Firma TVprzemyslowa od 2007 roku projektuje i dostarcza nowoczesne i profesjonalne rozwiązania z zakresu telewizji przemysłowej oraz elektrycznych systemów zabezpieczeń. Lata działania na rynku pozwoliły zebrać doświadczenie, wiedzę i zespół, dzięki którym pracownicy firmy są w stanie podejść do zagadnień kompleksowo i profesjonalnie.

W ofercie TVprzemyslowa znajdują się zarówno popularne i dostępne w szerokiej ofercie produkty, jak i rozwiązania nietypowe do zastosowań specjalnych, unikalne w skali krajowej. Tego typu nietypowe rozwiązania bardzo często pozwalają na wprowadzanie wielu modyfikacji i zmian, dzięki czemu mogą być szyte na miarę potrzeb naszych klientów. TVprzemyslowa jest Złotym Partnerem AXIS Communications.

Przejmij kontrolę.

Kamery nasobne, które możesz podłączyć bezpośrednio do swojego systemu.

Rozwiązanie kamer nasobnych Axis umożliwi Ci przechowywanie i zarządzanie materiałem wizyjnym lokalnie lub w chmurze, wykorzystując nasz lub istniejący już system.* Ty decydujesz. Kamery nasobne Axis zapewnią zarówno ostry obraz w każdych okolicznościach i dźwięk z samego centrum akcji, a także łatwe w użyciu, ekonomiczne rozwiązanie zaprojektowane z myślą specjalnie o Tobie. A wszystko to wspierane przez naszą ogólnosiatową sieć pomocy technicznej.

Śmiało – zrób to po swojemu.

Dowiedz się więcej www.axis.com/bodyworn

AXIS
COMMUNICATIONS

*Dzięki otwartej architekturze systemy kamer nasobnych firmy Axis mogą być używane z systemami zarządzania materiałem wizyjnym (VMS) i systemami zarządzania dowodami (EVS) innych firm, lokalnie lub w chmurze, lub dostarczane jako rozwiązanie kompleksowe z wykorzystaniem AXIS Camera Station VMS i AXIS Case Insight EMS.

ROZWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE W JEDNOSTKACH PENITENCJARNYCH

W zarządzaniu obiektami penitencjarnymi kluczowe znaczenie ma komunikacja oraz nadzór w czasie rzeczywistym. System komunikacji głosowej V-Cast uwzględnia potrzeby zakładów karnych, aresztów śledczych i jednostek penitencjarnych, zapewniając bezpieczeństwo personelowi, osadzonym i odwiedzającym poprzez szybką i precyzyjną komunikację. Wykorzystanie technologii IP od serwera po urządzenia końcowe umożliwia stworzenie i konfigurację elastycznego i skalowalnego systemu bezpieczeństwa, który będzie dopasowany do wymagań stawianych obiektom penitencjarnym. Elastyczność systemu V-Cast pozwala na jego dostosowanie do zmieniających się na obiekcie warunków i wymagań oraz ułatwia późniejszą rozbudowę. System komunikacyjny V-Cast umożliwia integrację z CCTV, kontrolą dostępu, systemem ochrony obwodowej i systemami bezpieczeństwa i zarządzania budynkiem.

System komunikacji więziennej wspiera zarządzanie osadzonymi, centralną kontrolę i monitorowanie śluz, wejść i przejść. Terminale interkomowe w celach mieszkalnych są odporne na akty wandalizmu oraz zapewniają zrozumiałą i niezakłóconą komunikację głosową.

Systemy w obiektach penitencjarnych powinny być zawsze sprawne. Z tego powodu w V-Cast zaimplementowane zostały zaawansowane funkcje diagnostyczne i monitorujące sprawdzające stan urządzeń i sieci w czasie rzeczywistym, 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu. System stale nadzoruje takie zdarzenia jak aktywność połączeń,

stan urządzenia, sabotaż oraz usterki. Dzięki wprowadzeniu takiej automatyzacji personel nie musi poświęcać czasu na regularne przeglądy sprawności systemu, a o wystąpieniu ewentualnych problemów zostanie natychmiast poinformowany.

Jeden system wiele zastosowań

System zapewnia takie funkcje, jak komunikacja z celami mieszkalnymi i monitorowanymi, przekierowywanie połączeń, komunikacja z centralą telefoniczną analogową / VoIP, obsługę radiowęzła, nadawanie komunikatów nagłośnieniowych, wykrywanie sabotażu, czy funkcje raportowania. Ponadto system oferuje zaawansowane możliwości ukrytego monitorowania audio, który umożliwia prowadzenie nasłuchu celi.

Wezwania

Podstawową funkcjonalnością systemu jest zapewnienie komunikacji głosowej pomiędzy wybranymi obszarami. Zapewnione są:

- wezwania z celi do oddziałowego/monitorowego
- połączenia od oddziałowego/monitorowego/dowódcy do celi
- komunikacja pomiędzy personelem
- kolejkovanie wezwań na jednej lub kilku stacjach odbiorczych
- przekierowania połączeń (np. pomiędzy oddziałami w godzinach nocnych)

System nagłośnieniowy

W wielu przypadkach o zdarzeniu należy informować większą liczbę osób. W takim przypadku dużo bardziej praktyczną czynnością jest nadanie komunikatu do wybranej grupy stacji niż wielokrotnie nadawać ten sam komunikat do różnych osób. System V-Cast umożliwia nadawanie komunikatów „na żywo” do grupy stacji/stref nagłośnieniowych. Przydatna jest również możliwość przechowywania nagranych komunikatów informacyjnych i alarmowych w serwerze, które zostaną automatycznie rozgłoszone w przypadku wystąpienia jakiegoś zdarzenia lub o ustalonych porach zgodnie z harmonogramem.

Rys. 1. Interkom do celi więziennej z obsługą radiowęzła

Rys. 2. Głośnik tubowy IP do mikro-stref nagłośnieniowych

Głośniki IP

Podobnie jak kamery IP, głośniki IP mogą być łatwo zainstalowane właściwie w dowolnym miejscu. Są stosowane w przypadku potrzeby stworzenia mikro i małych stref nagłośnieniowych jak przykładowo spacerniaki czy strefy rekreacji. Dzięki nim istnieje możliwość nadania komunikatu na wydzielony (wybrany) obszar.

System przyzywowy

Do interkomów w celach mogą zostać podłączone elementy systemu przyzywowego. W momencie wystąpienia wezwania w celi zostanie zapalona lampka sygnalizacyjna informująca o wezwaniu. Gdy zostanie ona zauważona przez strażnika, może on podejść do celi, skasować wezwanie za pomocą przycisku znajdującego się przed wejściem do celi i obsłużyć wezwanie. Wezwanie może zostać skasowane nawet bez prowadzenia rozmowy.

Radiowęzeł

Muzyka pozwala większości osób wyciszyć się i uspokoić. Między innymi z tego powodu w celach instaluje się radiowęzeł. Tradycyjnie wymaga to wykonania osobnego systemu. W systemie V-Cast terminale interkomowe IP wyposażone są w funkcję odbioru radiowęzła. Na stacji znajduje się przycisk wyboru kanału radiowęzła oraz przyciski regulacji głośności, dając osadzonemu możliwość wyboru audycji.

System domofonowy

Wejścia i przejścia są często centralnie otwierane. W takich miejscach niezbędne są stacje interkomowe, umożliwiające skomunikowanie się z odpowiednim personelem.

Czujnik sabotażu

Stacje w celach wyposażone są w czujnik sabotażu. W przypadku naruszenia obudowy, informacja o tym zostanie natychmiast przekazana do oddziałowego.

Monitorowanie audio

W wielu przypadkach dzięki audio można uzyskać dużo więcej informacji niż z pomocą wideo. Interkomy w celach wyposażone są w funkcję cichego odsłuchu. Oddziałowy ma możliwość wdzwonienia się na interkom w celi i prowadzenie nasłuchu. Aktywny nasłuch nie jest w żaden sposób sygnalizowany osadzonemu (nie zapala się żadna dioda, nie ma sygnału połączenia, a audio od oddziałowego nie jest przesyłane do celi).

Rys. 3. V-Cast – funkcjonalność

Raportowanie

Wszystkie zdarzenia występujące w systemie są rejestrowane. Dostępne są informacje o wezwaniach, połączeniach, alarmach, awariach i uszkodzeniach.

Funkcje dodatkowe

System wspiera obsługę dodatkowych funkcji, które są często wymagane w obiektach o krytycznym znaczeniu takich jak wizualizowanie stanu elementów w aplikacji na PC, praca z wykorzystaniem serwera redundantnego zapewniającego ciągłość pracy, możliwość nagrywania i rejestrowania prowadzonych rozmów i nadawanych komunikatów, integracja z innymi systemami bezpieczeństwa.

URZĄDZENIA DO WYKRYWANIA TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH W ZAKŁADACH KARNYCH

W ostatnich latach telefony komórkowe stały się jednym z wiodących zakazanych przedmiotów szmuglowanych do zakładów karnych. Chociaż oficjalne statystyki dotyczące liczby przemyczanych telefonów pozostają nieuchwytne, wyszukiwania prowadzone przez funkcjonariuszy więziennych wskazują na niepokojącą tendencję. Szacuje się, że około 20% osadzonych posiada jeden telefon komórkowy. Nielegalne telefony komórkowe w coraz większym stopniu utrudniają utrzymanie dyscypliny więziennej i mogą stanowić niebezpieczeństwo dla personelu.

W przypadku gdy telefon komórkowy został przemycony i znajduje się już na terenie więzienia to w momencie włączenia/wyłączenia bądź jakiegokolwiek połączenia czy transmisji wygeneruje sygnał który może zostać wykryty przez wykrywacze oferowane przez firmę Lynx Electronics. Do namierzenia i określenia przybliżonej lokalizacji telefonu wykorzystuje się panelowe wykrywacze LXDT-455TPW rozmieszczane na korytarzach z celami oraz ręcznego detektora LXDT-603. Użyta technologia wyklucza jakiegokolwiek fałszywe alarmy spoza pasm telefonii komórkowej – kompletna nieczułość na radiotelefony DMR, telefony DECT czy transmisję w sieciach bezprzewodowych WiFi.

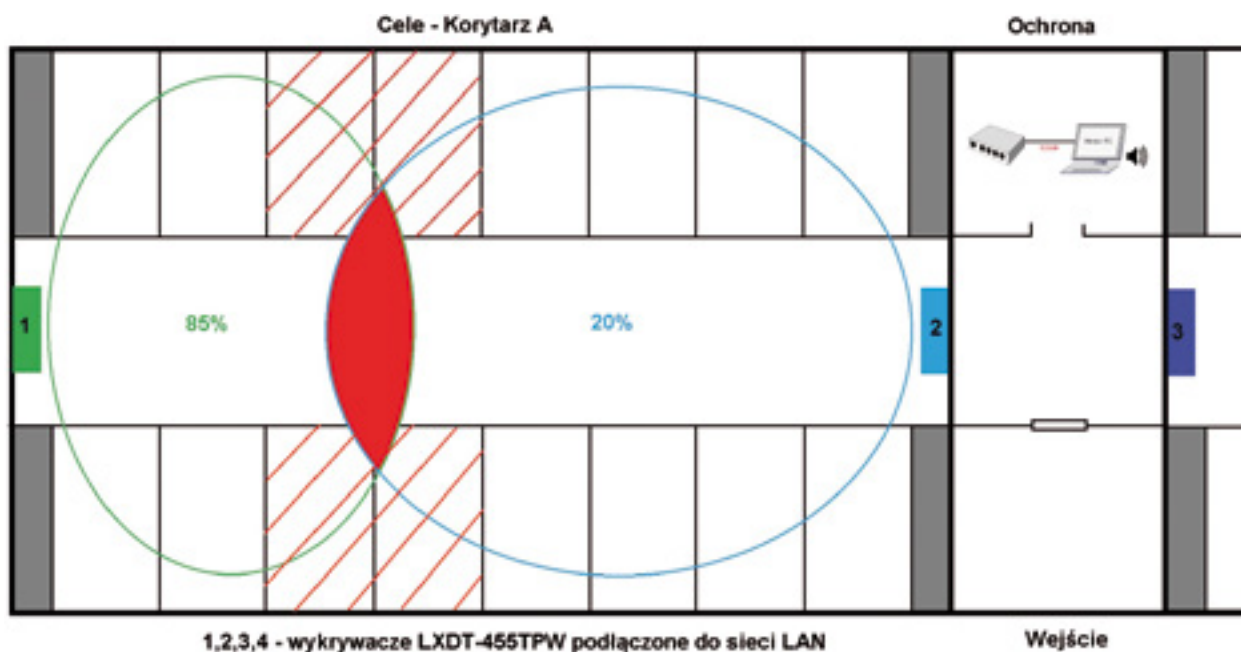
Powód użycia telefonu komórkowego	Aktywność %
Handel narkotykami w więzieniu	89,00%
Więźniowie chcący utrzymywać kontakt z rodziną/przyjaciółmi	81,00%
Działalność przestępcza poza zakładem karnym	79,00%
Odgrywanie roli w wymianie więziennej	69,00%
Nękanie ofiar/świadków poza więzieniem	61,00%
Działalność grup przestępczych	49,00%
Korupcja personelu	33,00%
Nieodpowiednie relacje personel/więźni	30,00%

Źródło: <https://www.gov.uk/government/publications/the-demand-for-and-use-of-illicit-phones-in-prison>

Panelowy wykrywacz telefonów komórkowych LXDT-455TPW

- Obsługa sieci 2g,3g,4g, i 5g (połączenia głosowe, sms, mms, internet)
- Możliwość dostrojenia do każdych warunków radiologicznych
- Obsługa poprzez sieć komputerową (Ethernet)
- Możliwość dostosowania oprogramowania do istniejących systemów monitoringu
- Wyjście sygnałowe Relay/ TTL
- Zasilanie AC lub POE
- Wymiary 27x24x6 cm, waga 0.86 kg

Przenośny wykrywacz telefonów komórkowych LXDT-603

- Obsługa sieci 2g,3g,4g, i 5g (połączenia głosowe, sms, mms, internet)
- Możliwość dostrojenia do każdych warunków radiologicznych
- Dostosowany do warunków więziennych
- Wbudowana antena
- Kabura ochronna
- Zasilanie akumulatorów 4400 MAh – ładowanie poprzez kabel magnetyczny
- Wymiary 19x9x3 cm, waga 0.23 kg

Lynx Electronics Limited
The Black Church,
St. Mary's Place,
D7, Dublin, Irlandia

+48 222 706 039
sw@lynxel.com

<https://lynxel.com>

Zabezpieczenia techniczno-ochronne jednostek penitencjarnych

DRZWI DONIMET DO CEL

Pomimo rozwoju zabezpieczeń i systemów informatycznych i teletechnicznych przeznaczonych dla jednostek penitencjarnych i coraz szerzej w nich stosowanych, nieodzownym atrybutem i cechą więzienia pozostają drzwi do cel, które są jednocześnie częścią składową ww. systemów, ale pełnią też rolę niezależnego zabezpieczenia. To właśnie za zamkniętymi drzwiami celi więzień odbywa karę i to właśnie solidność drzwi sprawia, że więzień odczuwa dolegliwość i nieuchronność odbycia kary oraz

brak możliwości wyjścia. Firma Donimet, w oparciu o wieloletnie doświadczenie, konsultacje ze służbami więziennymi oraz szereg przeprowadzonych badań oferuje i produkuje drzwi, których jakość i zgodność ze wszystkimi wymogami stawianymi drzwiom do cel, potwierdza Instytut Mechaniki Precyzyjnej, wydając Certyfikat Zgodności na DRZWI DONIMET DO CEL WIĘZIENNYCH I ARESZTÓW TYPU DC3.1/ZK.

Podstawowym kryterium warunkującym możliwość stosowania drzwi w celach więziennych, jest odporność drzwi na włamanie. Od drzwi więziennych wymagana jest odporność na włamanie klasy RC4 wg PN-EN 1627.

Drzwi do cel charakteryzują się wieloma cechami istotnymi dla bezpieczeństwa osadzonych, takimi jak: brak jakichkolwiek możliwości manipulacji w celu otwarcia drzwi (skrzydło i ościeżnica całkowicie gładkie od strony celi), wizjer szerokokątny zabezpieczony szkłem antywłamaniowym P6 oraz zamykany metalową klapką, umożliwiający podgląd całego pomieszczenia, możliwość szybkiego zamknięcia celi poprzez zaryglowanie wewnętrznych zasuw (możliwość zaryglowania dolnej zasuw nogą), brak możliwości zatrzaśnięcia pracownika SW w celi (zamek główny nie jest wyposażony w rygiel klamkowy – zapadkę), możliwość szybkiego demontażu zamka od strony korytarza przy zamkniętych drzwiach (w przypadku awarii zamka lub sabotażu), wyposażenie drzwi w masywny łańcuch zapewniający brak możliwości zerwania nawet przy użyciu bardzo dużych sił, ograniczający otwarcie skrzydła do kilkunastu centymetrów, możliwość pewnego i silnego uchwytu drzwi podczas otwierania przez strażnika poprzez zastosowanie solidnego pochwyty od strony korytarza.

Wszystkie drzwi do cel produkowane w Firmie Donimet malowane są proszkowo w kolorystyce RAL, dostosowanej do kolorystyki każdego zakładu karnego. Poliestrowe powłoki malarskie umożliwiają łatwe i szybkie usunięcie z powierzchni wszelkich zabrudzeń. Drzwi do cel mogą być dodatkowo wyposażone w podajnik więzienny (otwierane drzwiczki), dający możliwość bezpiecznego skucia więźnia i stanowiący po otwarciu wygodną półkę (np. w celu podania posiłku).

Drzwi Donimet do cel mogą być produkowane z zamkiem głównym mechanicznym na klucz (możliwość tworzenia systemu klucza

Master key), elektrycznym – wpiętym w system teletechniczny obiektu, jak również z zamkiem głównym na kartę magnetyczną, bez konieczności zasilania (możliwość utworzenia systemu Master key). Dodatkowo drzwi mogą być wyposażone w szereg czujników: kontaktrony (czujnik otwarcia drzwi), czujnik otwarcia zamka głównego, czujnik sejsmiczny, wizualny sygnalizator otwarcia drzwi itp.

Oprócz cech związanych bezpośrednio z bezpieczeństwem osadzonych, drzwi Donimet spełniają wiele wymogów zgodnych z przepisami budowlanymi i wymaganymi prawem budowlanym. Podstawowym jest wymóg o dopuszczeniu wyrobu budowlanego do stosowania w budownictwie. Aby wyrób budowlany (drzwi) został dopuszczony do stosowania w budownictwie, musi przejść szereg badań na zgodność z normą lub aprobatą techniczną/krajową oceną techniczną i być odpowiednio oznakowany tabliczką znamionową ze znakiem B lub CE. Ponadto, na drzwi musi być wystawiona Deklaracja Właściwości Użytkowych, zawierająca wszystkie zbadane i deklarowane cechy oraz drzwi w szczególnych przypadkach muszą uzyskać stosowny certyfikat. Drzwi Donimet spełniają wszystkie obowiązujące w tym zakresie normy i przepisy. Zostały zbadane przez laboratoria Instytutu Mechaniki Precyzyjnej na odporność na włamanie, jak również przez Instytut Techniki Budowlanej, potwierdzając ich wysoką odporność na wielokrotne zamykanie i otwieranie – klasa 6, izolacyjność akustyczną $R_w=40\text{dB}$, wytrzymałość mechaniczną – klasa 4, odporność na korozję – klasa C3, oraz wysoki standard wielu innych cech użytkowych. Z uwagi na uzyskane wyniki, drzwi Donimet do cel mogą być stosowane w bardzo ciężkich warunkach pracy. Drzwi Donimet do cel mogą być również wykonane jako drzwi przeciwpożarowe dymoszczelne EI30S i EI60S.

Oprócz wyrobów sprawdzonych, przebadanych i posiadających odpowiednie dopuszczenia, rynek wciąż niestety oferuje szereg wyrobów nazywanych drzwiami do cel więziennych, a w rzeczywistości niezbadanych, niecertyfikowanych i nieoznakowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami więziennictwa i prawem budowlanym. Stosowanie takich drzwi, oprócz tego, że stanowi naruszenie prawa, naraża zakłady penitencjarne na duże dodatkowe koszty związane z koniecznością wymiany takich drzwi, zakwestionowanych przez Nadzór Budowlany lub inne organy kontrolne. Na etapie wyboru drzwi w nieznacznie niższych cenach, tylko po-

zornie wydają się one atrakcyjniejsze. Dopiero dalsze procesy związane z drzwiami (terminowość dostaw, montaż, dokumentacja odbiorowa, odbiory, gwarancja, serwis gwarancyjny i pogwarancyjny, jakość), pokazują przewagę drzwi Donimet i faktyczne korzyści osiągnięte poprzez ich zastosowanie. Drzwi więzienne do cel produkowane przez firmę Donimet, od wielu lat „pilnują” więźniów w celach więziennych zakładów karnych m.in. w Opolu Lubelskim, Barczewie, Strzelinie, Bielsku Białej, Sieradzu, Przemyślu, Rzeszowie, Gliwicach, Przywarach, Wejherowie, Pionkach, w Warszawie i w wielu innych więzieniach, aresztach śledczych oraz komendach policji w kraju i za granicą

Donimet Bis Sp. z o.o.
ul. Gośniewska 43
05-660 Warka

☎ 48 670 20 40
✉ office.donimet@assaabloy.com

www.donimet.com.pl

Robust Concepts for Security

System ochrony obwodowej oparty o bezprzewodowe detektory RFID montowane bezpośrednio na ogrodzeniach, bramach i furtkach. Niezawodne czujniki akcelerometryczne oraz szyfrowana komunikacja gwarantują najwyższy poziom bezpieczeństwa - GRADE 4.

OCHRONA NAPŁOTOWA VARYA PERIMETER

Nowoczesne, sprawdzone na światowych rynkach bariery mikrofalowe włoskiego producenta AVS Electronics stanowią skuteczne rozwiązanie ochrony perymetrycznej. Rozwiązanie zaprojektowane i certyfikowane z myślą o obiektach wojskowych oraz infrastrukturze krytycznej.

Ekosystem autonomicznych dronów, stacji dokujących oraz oprogramowania opartego o działanie sztucznej inteligencji. Dronehub® został stworzony do optymalizacji procesów monitoringu oraz wspomagania systemów ochrony obwodowej.

AUTOMATYCZNA STACJA DOKUJĄCA DRONEHUB

BARIERY MITECH® DOSKONAŁYM ZABEZPIECZENIEM OBIEKTÓW PENITENCJARNYCH

M IWI URMET od wielu lat jest uznanym dostawcą barier podczerwieni oraz barier mikrofalowych do ochrony perymetrycznej obiektów. Nasza oferta w tym zakresie opiera się na produktach firmy MITECH® – włoskiego producenta, którego projektowane i produkowane we Włoszech urządzenia charakteryzują się innowacyjnością, najwyższą niezawodnością oraz wysoką jakością wykonania. Pełna gama produktów pokrywa zapotrzebowanie obszarów o różnym charakterze i przeznaczeniu, natomiast wysoka funkcjonalność barier oraz niewielka szerokość wiązki mikrofalowej sprawiają że **bariery Mitech® świetnie sprawdzą się w zabezpieczeniu obiektów penitencjarnych.**

Jednym z ciekawszych i bardziej zaawansowanych urządzeń w ofercie MITECH® są **bariery MAGNUS. Łączą one w sobie niewątpliwie zalety barier podczerwieni z wysoką skutecznością barier mikrofalowych.**

Bariery dostarczane są w postaci kolumn o wysokościach 1,5 m / 2,0 m / 2,5 m oraz 3,0 m. Dostępne są kolumny jednokierunkowe (stosowane jako kolumna pierwsza i ostatnia) oraz kolumny dwukierunkowe – transmitujące wiązki podczerwieni i mikrofalę w dwóch różnych kierunkach pod kątem nawet 180°. Regulacja wiązek podczerwieni w pionie to 30°.

Kolumny MAGNUS są wyposażone w system regulacji temperatury, pozwalający na niezawodną pracę urządzenia w temperaturach od -35°C.

Urządzenia realizują najwyższy stopień zabezpieczenia perymetrycznego za pomocą technologii wiązek podczerwieni oraz mikrofal działających wspólnie.

Część IR może tworzyć sieć max. 18 skrzyżowanych wiązek podczerwieni. Wiązki podczerwieni są cyfrowo kodowane, a synchronizacja następuje za pomocą sygnału optycznego. Dla części podczerwieni możliwe jest generowanie alarmu po naruszeniu jednej z wiązek, lub 2 wiązek (tryb AND). Urządzenie pozwala na zdalne

uruchomienie trybu AND w zależności od potrzeb (np. trudne warunki atmosferyczne) lub też włączenie go na stałe. Tor podczerwieni, oprócz sygnału alarmowego posiada również wyjścia: sabotaż, zastąpienie, dyskwalifikacja (słaby sygnał).

Wiązka mikrofalowa jest generowana przez nowoczesną antenę planarną – szerokość wiązki wynosi około 1,2m, a jej wysokość 2,5m. Dzięki temu bariera nadaje się do zastosowań tam, gdzie do tej pory nie mogły być stosowane bariery mikrofalowe ze względu na zbyt dużą szerokość wiązki mikrofalę w urządzeniach z anteną paraboliczną.

Urządzenie oferuje 250 kanałów pracy wiązki mikrofalowej. Kolumny mogą być połączone magistralą RS485, dzięki czemu możliwe jest programowanie i monitorowanie torów mikrofalowych.

Regulacja toru mikrofalowego odbywa się ręcznie lub za pomocą dedykowanego oprogramowania. Możliwe jest wtedy określenie wielu parametrów bariery MW takich jak kanał pracy, próg alarmowy (automatyczny lub spadek o określonej wartości dB), szybkość wykrywanego intruza. Oprogramowanie pozwala ponadto na obserwację poziomu sygnału w czasie rzeczywistym, dzięki czemu możliwe jest precyzyjne określenie najlepszego możliwego umiejscowienia barier, sprawdzenie zachowania się bariery w określonych trudnych warunkach otoczenia i pogodowych.

Zarówno tor podczerwieni jak i mikrofalowy posiadają odrębne i niezależne wyjścia alarmowe. Dzięki temu możliwe jest programowanie odpowiednich zależności między tymi sygnałami w centrali alarmowej – np. alarm po naruszeniu jednoczesnym obu torów lub niezależne uzbrajanie każdego z nich.

Miwi Urmet oprócz omawianych barier do ochrony perymetrycznej posiada inne rozwiązania mogące być wykorzystane w obiektach penitencjarnych, jak choćby zintegrowany system bezpieczeństwa i automatyki Protege GX, który wpisuje się w coraz powszechniejsze systemy SMS (Security Management Systems).

Miwi Urmet Sp. z o.o.

Łódź, ul. Pojezierska 90A
42 616 21 00

✉ miwi@miwiurmet.pl

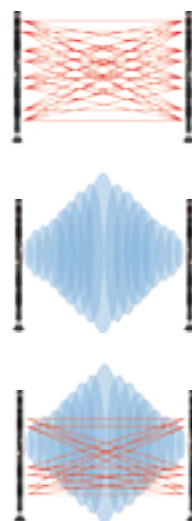
www.miwiurmet.pl

LEADING PERIMETER SECURITY

**AKTYWNE CYFROWE
BARIERY PODCZERWIENI,
MIKROFALOWE I DUALNE IR + MW**

przeznaczone dla
obiektów wrażliwych
takich jak więzienia,
obiekty militarne
a nawet odcinki granic.

MIWI URMET Sp. z o. o.

91-341 Łódź, ul. Pojezierska 90a | tel. 42 616 21 00 | miwi@miwiurmet.pl

www.miwiurmet.pl

NOWOCZESNA ŁĄCZNOŚĆ W SŁUŻBIE PENITENCJARNEJ

W dzisiejszym świecie szybka i sprawna wymiana informacji jest kluczowa dla wykonania misji lub realizacji zadania. Nie inaczej jest w kwestii zapewnienia bezpieczeństwa publicznego. W tym obszarze sprawna i szybka komunikacja pomiędzy funkcjonariuszami różnych służb często ma kluczowe znaczenie.

Mimo tempa rozwoju techniki i środków do wymiany informacji ogólny obraz łączności radiowej w polskich służbach porządku publicznego nie przedstawia się najlepiej. Dla przykładu tylko w Komendzie Stołecznej Policji działają cztery niekompatybilne ze sobą systemy komunikacji: analogowy VHF, analogowo-cyfrowy UHF EDACS, cyfrowy UHF TETRA oraz VHF DMR TIER II.

Komunikacyjny egoizm

Każdy z nich zapewnia łączność dla danej grupy policjantów, ale nie sprawdza się w działaniach wymagających interoperacyjności. Kiedy w sytuacji kryzysowej, trzeba nawiązać łączność między funkcjonariuszami Policji, Służby

Więziennej oraz dodatkowo pogotowiem lub Państwową Strażą Pożarną resortowy model łączności zawodzi.

Rozwiązanie, w którym każda ze służb bezpieczeństwa publicznego ma własne niezależne systemy łączności okazuje się błędne. Brak możliwości bezpośredniej komunikacji pomiędzy funkcjonariuszami różnych formacji przekłada się na brak możliwości skutecznego działania w realnych codziennych sytuacjach.

Groźny brak koordynacji

Wyobraźmy sobie sytuację, że podczas transportu niebezpiecznego więźnia następuje wypadek samochodowy, który blokuje trasę przejazdu. Konwój chroniony przez Grupę Interwencyjną Służby Więziennej (GISW) powinien ze względu na bezpieczeństwo jak najszybciej dotrzeć do miejsca docelowego. Tymczasem funkcjonariusze muszą nagle planować objazd, gdyż nie mieli możliwości uzyskania z odpowiednim wyprzedzeniem informacji o problemach na trasie od lokalnej Policji lub służb ratunkowych.

Inny scenariusz. Na trasie przejazdu konwojowanych więźniów lokalny patrol drogówki zatrzymuje samochód do rutynowej kontroli drogowej. Po sprawdzeniu okazuje się, że pojazdem poruszają się poszukiwani członkowie grupy przestępczej. Planowali odbicie przewożonej osoby. GISW, nie mając zawczasu informacji o zagrożeniu po raz kolejny znajduje się w sytuacji kryzysowej.

Ogólnopolski Cyfrowy System Łączności Radiowej

Wystarczyłoby przecież, żeby transportujący więźnia funkcjonariusze Grupy Interwencyjnej Służby Więziennej i lokalnych oddziałów Policji lub innych służb bezpieczeństwa

publicznego mieli ze sobą stałą łączność. Pozwoliłoby im to na bieżąco wymieniać się informacjami o sytuacji na trasie i koordynować swoje działania w czasie rzeczywistym.

Brak współdziałania między służbami zarówno w sytuacjach bieżących, jak i kryzysowych, to brak optymalnej realizacji postawionych przed nimi zadań. Kwestia stworzenia Ogólnopolskiego Cyfrowego Systemu Łączności Radiowej (OCSŁR), który umożliwiłby jednolitą łączność i integrację działań różnych służb, od przeszło 11 lat pozostaje w zawieszeniu.

Platforma Integracji Komunikacji

Czy w związku z tym, jedynym rozwiązaniem problemu braku natychmiastowej łączności pomiędzy funkcjonariuszami różnych służb są tylko, jak to najczęściej bywa w praktyce, prywatne telefony komórkowe? Odpowiedź na to pytanie dają inżynierowie z polskiej spółki MindMade (wchodzącej w skład GRUPY WB).

MindMade opracował, produkuje i dostarcza służbom nowatorski system łączności i zarządzania kryzysowego PIK (Platforma Integracji Komunikacji). Dzięki wykorzystaniu powszechnie dostępnej infrastruktury łączności, jaką jest sieć telefonii komórkowej, PIK umożliwia szybkie i tanie stworzenie ogólnopolskiego systemu łączności radiowej o dowolnym zasięgu.

Największą zaletą Platformy Integracji Komunikacji jest zdolność do zapewnienia łączności, w tym również przesyłania obrazu, między funkcjonariuszami różnych służb korzystających z własnych systemów łączności radiowej.

Przyciśnij i Mów

PIK umożliwia także włączenie do sieci komunikacyjnej każdego uprawnionego użytkownika wyposażonego w zwykły telefon komórkowy. Zastosowanie aplikacji PIM (Przyciśnij i Mów) spowoduje, że smartfon będzie działał jak standardowy służbowy radiotelefon. Dzięki PIM osoby funkcyjne, jak na przykład dyrektor zakładu karnego, będą mogli wspomagać zarządzanie operacjami. Nawet, gdy będą znajdowały się poza biurem, setki kilometrów od prowadzonych działań, a ich jedynym wyposażeniem jest telefon komórkowy.

Brama PIK-GAT

Sercem Platformy Integracji Komunikacji jest brama PIK-GAT. To bezobsługowe urządzenie, które może być montowane w pojeździe lub budynku. To PIK-GAT pozwala zintegrować niewspółpracujące ze sobą systemy komunikacji radiowej, a także szyfrować dane, zarządzać pasmem i prowadzić procesy autoryzacji. Przy tym nieograniczona jest liczba bram PIK-GAT, które można wprowadzić do Platformy Integracji Komunikacji.

Jak wspomniano wcześniej, PIK umożliwia także transfer danych. Każda brama udostępnia sygnał IP za pośrednictwem

sieci WiFi lub opcjonalnie poprzez kabel sieciowy. PIK-GAT zapewnia także szyfrowany transfer danych w standardzie AES kluczem o długości do 256 bitów z prędkością do 20 Mbit/s.

Warto zwrócić uwagę, że do wdrożenia i sprawnego działania Platformy Integracji Komunikacji nie trzeba budować od podstaw infrastruktury niezbędnej dla łączności radiowej dalekiego zasięgu. Wystarczy zamontować bramę PIK-GAT na pojeździe i już można korzystać z nieograniczonego cyfrowego systemu łączności radiowej na terenie całego kraju. To kolejna zaleta rozwiązania opracowanego przez GRUPĘ WB.

System dyspozytorski

Całością działania systemu PIK, w tym ustanawianiem grup rozmównych między użytkownikami różnych służb, zarządza intuicyjny system dyspozytorski. Stanowisko dyspozytorskie wyposażone jest w zintegrowaną aplikację mapową. Dzięki temu można obserwować w czasie rzeczywistym nie tylko lokalizację pojazdów, ale też i radiotelefon każdego użytkownika. Wszelkie informacje z pracy Platformy Integracji Komunikacji gromadzone są w bazach danych.

Dzięki elastycznej strukturze do systemu PIK mogą być dołączani – w zależności od potrzeb – kolejni dyspozytorzy z różnych służb, by sprawniej koordynować prowadzoną operację lub akcję ratunkową. Mobilna wersja aplikacji dyspozytorskiej umożliwia pracę dyspozytora w terenie. Pozwala to na zarządzanie lokalną operacją, jak i globalnym systemem z dowolnego miejsca.

Zalety systemu PIK

Do zalet Platformy Integracji Komunikacji należy:

- Integracja różnych niekompatybilnych systemów łączności (np. użytkowników wykorzystujących urządzenia komunikacyjne typu DMR/TETRA, radiotelefony analogowe lub telefonię komórkową PiM);
- Bezpieczny, mobilny dostęp do informacji z baz danych i rejestrów;
- Transmisję na żywo obrazów z kamer mobilnych i stacjonarnych;
- Możliwość szerokopasmowego dostępu do Internetu;
- Ogólnokrajową łączność dyspozytorską;

PIK to kompletny, nowoczesny cyfrowy systemem radiotelefonii. Pozwala na łączenie ze sobą różnych standardów komunikacji radiowej, z których korzystają polskie służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne. Platforma Integracji Komunikacji umożliwia przedłużenie zasięgu lądowej łączności UHF/VHF o zasięg telefonii komórkowej, a więc praktycznie bez ograniczeń.

Platforma Integracji Komunikacji została już wdrożona i na co dzień działa w polskich służbach. Opracowany przez polskich inżynierów ze spółki MindMade system łączności i zarządzania kryzysowego PIK jest wykorzystywany do koordynacji działań m.in. w Krajowej Administracji Skarbowej.

MindMade sp. z o.o.
Plac Konstytucji 3
00-647 Warszawa, Polska

tel./fax (+48) 22 627 66 96
biuro@mindmade.pl

www.wbgroup.pl/mindmade/

ZAPOBIEGANIE STRATOM I KRADZIEŻY PRZEDMIOTÓW METALOWYCH

Od złotych pierścionków po karty graficzne: wysoce precyzyjny bramkowy wykrywacz metali jest w stanie wykryć nawet najdrobniejszą zmianę koncentracji metali na ciele człowieka pomiędzy wejściem a wyjściem ze strefy bezpieczeństwa. Przyzwyczailiśmy się, że bramkowy wykrywacz metalu ma za zadanie jedynie wykryć czy ilość metalu przenoszona przez osobę sprawdzaną nie przekracza ustalonego poziomu alarmowego. Poniżej przykład, że nowoczesne wykrywacze metali mogą znacznie więcej. Warto więc dokładnie precyzować swoje wymagania odnośnie tych wykrywaczy metali przed ich zakupem.

W pewnej firmie logistycznej za pomocą wykrywacza metali kontroluje się do 700 pracowników dziennie.

Utrata przedmiotów metalowych lub komponentów elektronicznych, takich jak mikroprocesory, biżuteria czy narzędzia, może stanowić dla producentów, firm logistycznych i sprzedawców dotkliwą stratę finansową. Dlatego tak ważne jest, aby firmy zadbały, żeby żaden z ich cennych surowców lub produktów z nich wykonanych nie zaginął. W celu zapobiegania takim stratom, firma CEIA oferuje urządzenie SMD601 Plus Profiling: bramkowy wykrywacz metali, który z wysoką precyzją określa, czy pracownik wychodzący z firmy ma przy sobie więcej, czy mniej metalu niż w momencie wchodzenia, oraz wskazuje, gdzie na ciele pracownika znajduje się nietypowa koncentracja materiałów metalowych. Ponieważ wykrywacz ten nie wykorzystuje

układu kamer, a jedynie rejestruje ilość metalu przenoszonego na ciele człowieka, spełnia wszystkie wymogi RODO. Dzięki temu unika się czasochłonnnych kontroli wyrywkowych i przeszukiwania toreb, a to z kolei zmniejsza obciążenie pracą personelu kontroli bezpieczeństwa i zapobiega kłopotliwym zatorom podczas dokonywania zmian roboczych, czy przerw.

Skuteczna kontrola dzięki bramkowemu wykrywaczowi metali, bez konieczności przeszukiwania toreb

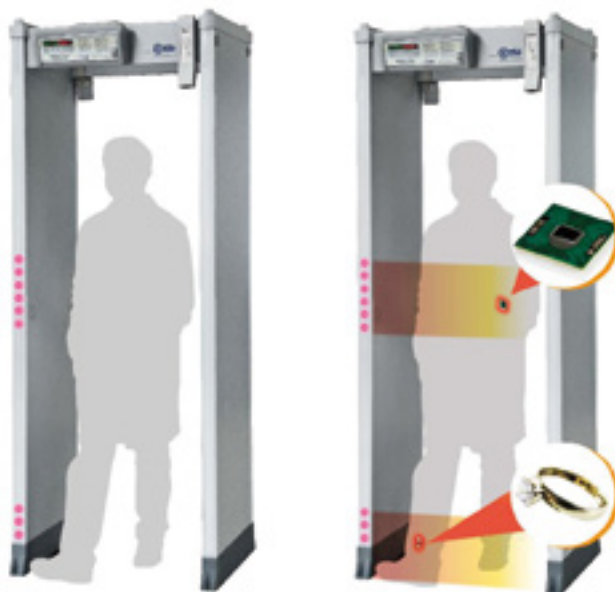
„W przeszłości wdrożenie całościowego programu zapobiegania kradzieżom w większych firmach było praktycznie niemożliwe,” twierdzi Lars Heckmann, Dyrektor Marketingu i Rozwoju Biznesu w CEIA GmbH. „W najlepszym przypadku, można było przeprowadzać dużo żmudnych kontroli wyrywkowych.” A ponieważ takie działania nie mogły zakłócać, na przykład, procesu rozpoczynania i kończenia pracy przez kolejne zmiany robocze, specjalnie wyznaczeni pracownicy ochrony mogli jedynie sprawdzić niewielki odsetek pracowników, dokonując przeszukania toreb, co nie było przyjemne ani dla samego personelu bezpieczeństwa ani dla kontrolowanych pracowników. Nie jest też możliwe wykrycie bardzo drobnych ilości metali przy każdej indywidualnej kontroli, a nawet takie niewielkie ilości mogą być kosztowną stratą.

Wykrywacz metali SMD601 Plus z funkcją profilowania, który został stworzony w celu zapobiegania kradzieżom, umożliwia tworzenie indywidualnych „sygnatur metali”, które mogą być rejestrowane w systemie bez naruszania przepisów RODO

Dlatego też, firma CEIA zaprezentowała teraz rozwiązanie oszczędzające czas i pieniądze: bramkowy wykrywacz metali SMD601 Plus Loss Prevention with Profiling [bramkowy wykrywacz SMD601 Plus do zapobiegania kradzieżom, z funkcją profilowania], który działa podobnie do analogicznych urządzeń bezpieczeństwa zainstalowanych w portach lotniczych i w innych obiektach, ale jest też specjalnie zaprojektowany do wykrywania przedmiotów zawierających metale, takich jak moduły elektroniczne, mechanizmy precyzyjne, biżuteria i metale szlachetne. Urządzenie nie tylko wykrywa, ile metalu przenosi na sobie osoba przez nie przechodząca, ale też określa, czy ilość metalu przy wychodzeniu na przerwę, czy na początku zmiany zmieniła się w porównaniu z powrotem po przerwie lub końcem zmiany. „Nasz wykrywacz metali przeprowadza porównanie różnicowe,” wyjaśnia p. Heckmann. „W zależności od ustawień, otoczenia i odzieży, w którą kontrolowana osoba jest ubrana, urządzenie może wykryć różnice znacznie mniejsze niż 1 gram – 0,4 grama folii miedzianej, na przykład, w zakładzie z branży IT – innymi słowy, można wykryć nawet najdrobniejsze ilości

Jeżeli pracownik ma inną sygnaturę metali przy wychodzeniu ze strefy bezpieczeństwa niż przy wchodzeniu do niej, wykrywacz uruchamia alarm, wskazując wysokość na ciele pracownika, na której znajduje się źródło różnicy w sygnaturach. W zależności od ustawień, można wykrywać elementy metaliczne jak i elektroniczne

Źródło: CEIA GmbH.

Bardzo wiele osób nosi biżuterię lub ma wszczepione implanty. Poprzez zapis indywidualnej sygnatury metali, wykrywacz jest w stanie dokonać rozróżnienia pomiędzy przedmiotami osobistymi i przedmiotami obcymi

Źródło: CEIA GmbH.

metali. To oznacza, że można dopasować wiele parametrów wykrywacza metali CEIA do indywidualnych wymagań w danym zakładzie.” Takie wykrywanie możliwe jest jednak tylko wtedy gdy spełnione są odpowiednie warunki: pracownicy wchodzą w hale produkcyjną bez własnych przedmiotów i są przebrani w ubrania bez elementów metalowych (wraz z butami).

Opcja profilowania pozwala na rejestrację indywidualnych sygnatur metali

Wiele osób, w różnych momentach, ma na sobie lub w swoim ciele określony metal lub metale. Co więcej, ponieważ ludzkie ciało zawiera w sobie wodę i sole, to wytwarza własne pola magnetyczne, które może być większe od pola magnetycznego wykrywanego przedmiotu metalowego. Aby uniknąć uruchamiania alarmu, gdy przez wykrywacz przechodzi osoba używająca, na przykład, metalowej protezy lub nosząca biżuterię, opracowano funkcję profilowania, która generuje cyfrowe sygnatury metali. „Každemu pracownikowi zostaje wydana karta użytkownika, odczytywana przez skaner przed przejściem danej osoby przez wykrywacz,” objaśnia p. Heckmann.

„Po zarejestrowaniu w wykrywaczu CEIA, osobisty profil pracownika jest zapisywany i przechowywany w zabezpieczonym i zaszyfrowanym banku pamięci.”

Gdy pracownik wychodzi ze strefy bezpieczeństwa, wykrywacz porównuje aktualny profil meta-

Wykrywacz jest przewidziany do konfiguracji jako bramka jednokierunkowa lub bramka, która z każdej strony może być wejściem lub wyjściem. Konfigurację można łatwo zmienić w późniejszym czasie

Źródło: CEIA GmbH.

Obiekt firmy logistycznej FIEGE w Greven-Reckenfeld posiada 90.000 m² powierzchni magazynowej dla drogowych produktów zawierających metale, np. smartfony, tablety i mikroczipy. Firma FIEGE stosuje wykrywacze metali CEIA w celu zapobiegania kradzieżom

Źródło: FIEGE Logistik Stiftung & Co. KG.

Aby uniknąć kolejek na początku i na końcu zmian roboczych oraz przerw, wykrywacze konfiguruje się jako obustronnie wejściowe.

Źródło: FIEGE Logistik Stiftung & Co. KG

lowy z profilem zapisanym w systemie. W razie występowania różnicy między profilem wejściowym i wyjściowym, wykrywacz uruchomi alarm. Wykrywacz jest także wyposażony w wyświetlacz LED, który sygnalizuje umiejscowienie wykrytej różnicy na ciele przechodzącej osoby, np. wskazując, że pracownik przenosi nieznane przedmioty w kieszeni bądź w okolicach stóp, w obuwiu. W ra-

zie wykrycia odchylenia od normalnego profilu metalowego, można przeprowadzić dokładniejsze przeszukanie za pomocą ręcznych wykrywaczy metali CEIA. Jeżeli początkowo taki system kontroli wzbudza wątpliwości wśród pracowników, to po upływie krótkiego czasu procedura spotka się z pozytywnym przyjęciem, ponieważ wykrywacz zapewnia równe traktowanie dla wszystkich pracowników oraz lepszą ochronę prywatności.

Moduł MDNA (moduł sieciowy wykrywaczy metali) znacznie ułatwia obsługę. Ten układ synchronizacji i zarządzania pozwala na połączenie w zaszyfrowanej sieci do 50 wykrywaczy bramkowych. Korzystając jedynie z serwera sieci web i rejestratora można dokonywać niewielkich korekt parametrów wykrywaczy bez konieczności posiadania wiedzy specjalistycznej, np. programistycznej. „Sieć jest szczególnie przydatna, jeżeli firma zatrudnia wielu pracowników i na jej terenie jest kilkanaście wejść i wyjść,” dodaje p. Heckmann. „Właśnie połączenie wykrywaczy w sieć pozwala uniknąć sytuacji, w której dany pracownik musiałby wychodzić z pracy przez tę samą bramkę, przez którą wszedł. Takie rozwiązanie pozwala też na uniknięcie zatorów podczas wymiany zmian roboczych lub przerw.” System zarządzania pozwala na tworzenie scentralizowanej i anonimowej ewidencji sygnatur metali – nawet z różnych obiektów, czy oddziałów firmy – tworząc pojedynczy, globalny zapis indywidualnie dla każdego pracownika. Funkcja zarządzania danymi korzysta z bezpiecznego, w pełni internetowego interfejsu użytkownika w protokole HTTPS. System spełnia też rygorystyczne przepisy bezpieczeństwa obowiązujące w USA, co oznacza, że wykrywacz może być stosowany także w tamtejszych przedsiębiorstwach.

Spółka CEIA działa w wielu branżach na całym świecie, wytwarzając produkty z zachowaniem najwyższych standardów jakościowych. Oprócz urządzeń monitorujących bezpieczeństwo osób podczas wydarzeń publicznych, w obiektach sądowych i penitencjarnych czy w transporcie, firma CEIA wytwarza też wykrywacze metali dla przemysłu. Asortyment wyrób CEIA obejmuje też przenośne wykrywacze metali do akcji humanitarnych wykrywania min i usuwania niewybuchów oraz systemy ogrzewania indukcyjnego. W swoich zakładach we Włoszech, w Niemczech, we Francji, Wielkiej Brytanii i USA firma zatrudnia około 500 pracowników.

Artykuł udostępniono dzięki uprzejmości firmy FIEGE Logistik z Niemiec. Opracowanie artykułu, komentarze, wyjaśnienia – Paweł Mączyński SAE OiZ.

SAE OiZ Sp. z o.o. Sp. j.
ul. Narbutta 83 lok. U1
02-524 Warszawa

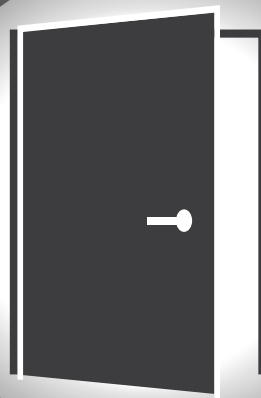
☎ 22 853 86 01

www.sae.com.pl

IFTER®
EQU
VER. 2

Bezpieczeństwo
Otwartość
Integracja
Intuicyjność
Wizualizacja
Elastyczność
Skalowalność
Uniwersalność

ul. Wola Niemiecka 78C, 21-025 Niemce
Tel. +48 81 473 53 17
<http://www.ifter.eu/index.php/pl/>

NOWOCZESNE TECHNOLOGIE W SŁUŻBIE BEZPIECZEŃSTWA

DONIMET
Part of ASSA ABLOY

Donimet Bis Sp. z o.o.
ul. Gośniewska 43, 05-660 Warka
+48 48 670 20 40
office.donimet@assaabloy.com

 www.donimet.com.pl